T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DİCLE ÜNİVERSİTESİ KAMPÜS ALANINDAKİ EĞİTİM YAPILARININ ENGELLİ KULLANICI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Harun TUNÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

DİYARBAKIR
Aralık 2017

T.C

DİCLE UNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DİYARBAKIR

Harun TUNÇ tarafından yapılan "Dicle Üniversitesi Kampüs Alanındaki Eğitim Yapılarının Engelli Kullanıcı Açısından Değerlendirilmesi." konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

Ünvanı Adı Soyadı

Başkan: Doç. Dr. F. Demet AYKAL

Üye: Doç. Dr. Mine BARAN

Üye: Prof. Dr. Ufuk Teoman AKSOY

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 27/12/2017

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../...../20

Doç.Dr.Sevtap SÜMER EKER

ENSTİTÜ MÜDÜR V.

(MÜHÜR)

TEŞEKKÜR

"Dicle Üniversitesi Kampüs Alanındaki Eğitim Yapılarının Engelli Kullanıcı Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans çalışmamda beni maddi manevi destekleyip cesaretlendiren babam Mehmet TUNÇ, Annem Zeynep TUNÇ ve kardeşlerime çok teşekkür ederim.

Bu yüksek lisans tezini hazırlamamda fikir ve yönlendirmeleri ile bana destek olan tez danışmanım Sn. Doç. Dr. Fatma Demet AYKAL'a, teşekkür ederim.

(Mimar) Harun TUNÇ

Diyarbakır, 2017

İÇİNDEKİLER

		Sayfa
TEŞEKKÜR……..		I
İÇİNDEKİLER…….....		II
ÖZET…….....		V
ABSTRACT…….....		VII
ÇİZELGE LİSTESİ…….....		IX
ŞEKİL LİSTESİ…….....		XI
TABLO LİSTESİ…….....		XIV
EK LİSTESİ…….....		XVI
KISALTMA VE SİMGELER……..		XVII
1.	**GİRİŞ**…….....	1
1.1.	Çalışmanın Problemi……..……..…	2
1.2.	Çalışmanın Amacı ve Önemi……..…	2
1.3.	Çalışmanın Sınırlılıkları……..….	2
2.	**KAYNAK ÖZETLERİ** ……..…	5
2.1.	Engelli Kavramı ve Engelli Sınıflandırması ……..……..	11
2.1.1.	Görme Engelli ..…….....	12
2.1.2.	Hareket Engelli…….....	14
2.1.3.	Duyma Engelli……..	14
2.1.4.	Zihinsel Engelli……..…	15
3.	**MATERYAL VE METOT** …….....	17
3.1.	Ulaşılabilirlik, Erişilebilirlik Ve Kullanılabilirlik Bağlamında Mimari Öğelerin Sınıflandırılması …….....	18
3.2.	Yapı Birimi, Yapı Elemanı ve Yapı Bileşenlerinin Tanımlanması ile Sınıflandırılması ……	19
3.2.1.	Yapı Birimi ……..…….....	20
3.2.2.1.	Tuvaletler ……..…….....	20
3.2.2.	Yapı Elemanları ……..…….....	26
3.2.2.1.	Merdivenler…….....	26
3.2.2.2.	Rampalar……...…….....	28
3.2.2.3.	Bina girişleri…….....	31
3.2.3.	Yapı bileşenleri **……**……..…	32
3.2.3.1.	Zemin kaplaması ….……..…….....	32

Sayfa

3.2.3.2.	Kapılar……	33
3.2.3.3.	Pencereler……...	36
3.2.3.4.	Asansörler……...	37
3.2.3.5.	Kaldırma platformu…….....	39
3.2.3.6.	İşaret ve tabelalar……..……	42
4.	**BULGULAR VE TARTIŞMA**……	45
4.1.	Dicle Üniversitesi Kampüs Alanın ‘da Bulunan Dört Farklı Eğitim Yapısının Ulaşılabilirlik, Erişilebilirlik ve Kullanılabilirlik Boyutunda Değerlendirilmesi…….....	65
4.1.1.	İlahiyat Fakültesi…….....	66
4.1.2.	İktisat Fakültesi……..…	73
4.1.3.	Mühendislik Fakültesi…….....	81
4.1.4.	Mimarlık Fakültesi…….....	89
5.	**SONUÇ VE ÖNERİLER**…….	95
5.1.	İlahiyat Fakültesine Ait Çözüm Önerileri……..	95
5.1.1.	Tuvaletler……	95
5.1.2.	Merdivenler…….....	97
5.1.3.	Bina Girişi……...	98
5.1.4.	Kapılar……	99
5.1.5.	Pencereler……...	100
5.1.6.	Asansörler……..	101
5.1.7.	İşaret ve tabelalar……..	102
5.2.	İktisat Fakültesine Ait Çözüm Önerileri…….	104
5.2.1.	Tuvaletler……	104
5.2.2.	Merdivenler……...	105
5.2.3.	Bina Girişi……..	105
5.2.4.	Kapılar…….....	107
5.2.5.	Pencereler……...	108
5.2.6.	Asansörler……...	109
5.2.7.	İşaret ve tabelalar……	110
5.3.	Mühendislik Fakültesine Ait Çözüm Önerileri……..	113
5.3.1.	Tuvaletler…….....	113

Sayfa

5.3.2. Merdivenler…… 114
5.3.3. Bina Girişi……... 115
5.3.4. Kapılar……..... 116
5.3.5. Pencereler……... 117
5.3.6. Asansörler…….. 118
5.3.7. İşaret ve tabelalar…… 119
5.4. Mimarlık Fakültesine Ait Çözüm Önerileri……... 122
5.4.1. Tuvaletler……... 122
5.4.2. Merdivenler……..... 123
5.4.3. Bina Girişi……..… 125
5.4.4. Kapılar……..... 125
5.4.5. Pencereler……... 126
5.4.6. Asansörler……...… 127
5.4.7. İşaret ve tabelalar……...… 128
6. KAYNAKLAR……... 131
EKLER……. 135
ÖZGEÇMİŞ…… 141

ÖZET

DİCLE ÜNİVERSİTESİ KAMPÜS ALANI'NDAKİ EĞİTİM YAPILARININ ENGELLİ KULLANICI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Harun TUNÇ

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

2017

Çalışmada Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki eğitim yapılarından; İlahiyat Fakültesi, İktisat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Mimarlık Fakültesi incelenmek üzere seçilmişlerdir. Bu yapılarda görme engelli ve hareket engelli öğrencilerin, her öğrenci gibi eşit koşullarda eğitim alabilmesi için ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik boyutunda gerekli olan mimari düzenlemeler değerlendirilmiştir. Çünkü engelli insanlar toplumu oluşturan her birey gibi, ortak kullanım alanlarından eşit şekilde yararlanabilmelidirler. Engelli bireylerin mekânları kullanırken, bedensel olarak karşılaştığı sorunların önüne geçilebilmesi için, engellilere yönelik evrensel tasarım kriterlerine uyulmalıdır.

Bu bağlamda çalışmanın ilk bölümünde engelli kavramı, engellilerin mekanları kullanırken karşılaştığı sorunlar ve engelliler için tasarım kriterleri ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Eğitim yapılarının engellilere yönelik tasarım kriterlerine göre planlanabilmesi için Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'nda bulunan İlahiyat Fakültesi, İktisat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Mimarlık Fakülteleri incelenmiştir. Bu eğitim yapılarında engelli kullanıcılara, anket uygulanmış ve karşılaştıkları sorunların daha net belirlenebilmesi için eğitim yapılarında gözlemler yapılıp mimari boyutta ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik ile ilgili sorunlar tespit edilmiştir.

İkinci bölümde ise engelli kullanıcı sayılarına göre, çalışma alanı olarak seçilen fakültelerde detaylı gözlemler yapılmış, fakültelerle ilgili çizimler ve planlar incelenmiştir. Daha sonra elde edilen veriler, engelli bireylere yönelik mekânsal tasarımlar boyutunda ele alınmıştır.

Sonuçta eğitim yapılarının, engelli açısından evrensel tasarım kriterlerine uygunluğunun görülebilmesi için, evrensel tasarım kriterleri temel alınarak uygulanan anketler, yüzdelerle değerlendirilmiştir.

Daha sonra belirlenen fakülteler için mekânsal tasarım önerileri 1/50 ölçeğinde çizimlerle sunulmuştur.

Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki eğitim yapılarında engelli bireylere yönelik yapılan bu çalışma ile engelli bireylerin karşılaştığı sorunlar belirlenmiştir.

Engelli kullanıcıların yapılarda olması gereken kriterlerden erişilebilirlik, ulaşılabilirlik ve kullanılabilirliğin sağlanması ile de ülke ekonomisine ve bilimsel gelişimine daha fazla katkı sağlayabilmelerinin yolu açılmış olacaktır. Ayrıca engelli bireyler de diğer bireyler kadar mekânsal konfora, sosyal ve psikolojik eşitliğe kavuşabileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Dicle Üniversitesi, Engelli, Yapı İçi Bileşenler, Evrensel Tasarım, Fakülte Binalar

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE EDUCATIONAL BUILDINGS ın DİCLE UNIVERSITY CAMPUS AREA ın THE EYE OF A PERSON with A DISABILITY

MASTER THESIS

Harun TUNÇ

DEPARTMENT OF ARCHITECTURE
INSTITUTE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES
UNIVERSITY OF DICLE

2017

In the study, some buildings in Dicle University, Faculty of Theology, Faculty of Economics, Faculty of Engineering and faculty of Architecture, are chosen to be examined. The architectural design of those buildings is investigated in the area of whether they provide adequate feasibilities to visually impaired and physically disabled persons to have equal education conditions with people with no disabilities. This study is conducted because of the reason that people with disabilities must possess equal rights with all human when using public areas. Therefore, to prevent any problems that might occur during the usage of public areas by a disabled person, universal design criterias for disabled people must be obeyed.

In this regard, a comprehensive literature review had been conducted about the concept of disability, problems encountered by people with disabilities and design criterias for people with disabilities. To design educational buildings meeting the demands of design criterion for people having disabilities, some educational buildings in Dicle University, Faculty of Theology, Faculty of Economics, Faculty of Engineering and faculty of architecture, have been examined. In those educational buildings, surveys are conducted and in order to identify the problems encountered by people with disabilities, educational buildings are examined and architectural problems about approachability and accessibility have been identified.

In the second part of the study, considering the number of disabled people using those buildings, elaborate observations are done in the buildings which are chosen to be examined. Also, designs and plans of those buildings are examined. Afterward, in regard to the spatial designs for people with disabilities, the data obtained are examined.

Consequently, to better visualize the suitability of the educational buildings to the universal design criterion, surveys conducted are evaluated percentage calculations. Thereafter, spatial design suggestions for the chosen faculties are presented in 1/50 scale drawings.

The study, which was conducted in the educational buildings of Dicle University campus area, difficulties encountered by persons with disabilities will be detected and as the approachability and accessibility to mush have criteria in the buildings are provided to people with disabilities, they will more easily contribute to the growth of the economy and scientific development of the country. Moreover, disabled persons will be socially and psychologically equal with healthy persons and will live more comfortable.

Keywords: Dicle University, disabled, internal contructional constituents, universal design, faculty buildings

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge No		Sayfa
Çizelge 2.1.	Evrensel tasarımın yedi ilkesi	12
Çizelge 4.1.	Ankete katılan bireylerin cinsiyetlerine göre Yüzdeleri	45
Çizelge 4.2.	Ankete katılan bireylerin mesleklerine göre yüzdeleri	46
Çizelge 4.3.	Ankete katılan bireylerin engel guruplarına göre yüzdeleri	46
Çizelge 4.4.	Ankete katılan bireylerin yaşlarına göre yüzdeleri	47
Çizelge 4.5.	Merdiven rahat inip çıkma memnuniyet yüzdesi	47
Çizelge 4.6.	Merdiven yüzey kaplaması memnuniyet yüzdesi	48
Çizelge 4.7.	Merdiven basamak ölçüleri memnuniyet yüzdesi	48
Çizelge 4.8.	Merdiven korkuluk memnuniyet yüzdesi	49
Çizelge 4.9.	Merdiven hissedilebilir yüzey memnuniyet yüzdesi	49
Çizelge 4.10.	Rampa rahat inip çıkma memnuniyet yüzdesi	50
Çizelge 4.11.	Rampa yüzey kaplaması memnuniyet yüzdesi	50
Çizelge 4.12.	Rampa algılanması memnuniyet yüzdesi	51
Çizelge 4.13.	Rampa korkuluk memnuniyet yüzdesi	51
Çizelge 4.14.	Rampa genişlik uzunluk memnuniyet yüzdesi	52
Çizelge 4.15.	Bina girişi rahat algılanma memnuniyet yüzdesi	52
Çizelge 4.16.	Bina girişi yüzey kaplaması memnuniyet yüzdesi	53
Çizelge 4.17.	Bina giriş kapısında cam oranı memnuniyet yüzdesi	53
Çizelge 4.18.	Bina giriş kapıs ölçüsü memnuniyet yüzdesi	54
Çizelge 4.19.	Zemin kaplamaları memnuniyet yüzdesi	54
Çizelge 4.20.	Bina içi kapı genişlik ve yükseklikleri memnuniyet yüzdesi	55
Çizelge 4.21	Bina içindeki kapıların kolay algılanabilmesi memnuniyet yüzdesi	55
Çizelge 4.22	Bina içindeki kapıların açılıp kapanabilmeleri memnuniyet yüzdesi	56
Çizelge 4.23	Pencere yerden yüksekliği memnuniyet yüzdesi	56

Çizelge No		Sayfa
Çizelge 4.24	Pencere açılıp kapatılabilme memnuniyet yüzdesi	57
Çizelge 4.25	Asansör önlerindeki bekleme alanları memnuniyet Yüzdesi	57
Çizelge 4.26	Asansör gösterge ve düğmelerinin yerden yükseklik ile konumlarının memnuniyet yüzdesi	58
Çizelge 4.27	Asansör içlerinin genişliklerini memnuniyet Yüzdesi	58
Çizelge 4.28	Asansör giriş çıkşların memnuniyet yüzdesi	59
Çizelge 4.29.	Bina girişinde kaldırma platformlarının olmaması memnuniyet yüzdesi	59
Çizelge 4.30.	Bina içlerinde kaldırma platformlarının olmaması memnuniyet yüzdesi	60
Çizelge 4.31.	Yapı içinde merdivenler için kaldırma platformu olmaması memnuniyet yüzdesi	60
Çizelge 4.32.	Bina içinde yönlendirme için işaret ve tabela sayıları memnuniyet yüzdesi	61
Çizelge 4.33.	İşaret ve tabelaların rahat görülüp, okunabilmeleri memnuniyet yüzdesi	61
Çizelge 4.34.	İşaret ve tabelaların ebat ve yerden yükseklikleri memnuniyet yüzdesi	62
Çizelge 4.35.	İşaret ve tabelaların konumlarının memnuniyet yüzdesi	62
Çizelge 4.36.	Tuvalet kabin kapılarının rahat açılıp kapanabilmeleri memnuniyet yüzdesi	63
Çizelge 4.37.	Tuvalet kapı genişlik ve yükseklikleri memnuniyet yüzdesi	63
Çizelge 4.38.	Tuvalet kabin iç ölçüleri memnuniyet yüzdesi	64
Çizelge 4.39.	Tuvalet aksesuarlarının yerden yükseklik ve konumları memnuniyet yüzdesi	64

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No		Sayfa
Şekil 2.1.	Beyaz baston kullanımı	13
Şekil 3.1.	Ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik	19
Şekil 3.2.	Tuvalet bölmesi	21
Şekil 3.3.	Tuvaletlere farklı giriş tipleri ve klozetlerde uyulması gereken Ölçüler	22
Şekil 3.4.	Klozet için gerekli ölçüler	23
Şekil 3.5.	Lavabolar için gerekli ölçüler	24
Şekil 3.6.	Yürüyebilen engelliler için tuvalet Tasarımı	25
Şekil 3.7.	Geniş merdivenlerde ortaya korkuluk atılması	26
Şekil 3.8.	Merdiven başı ve sonunda duyumsanabilir yüzey gösterimi	27
Şekil 3.9.	Basamaklarda kaymaz bant, rıht ve basamak ölçüsü gösterimi	28
Şekil 3.10.	Rampalarda tekerlekli sandalyeli engellinin manevrası	29
Şekil 3.11.	Merdivenlerde koruma bordürü ve korkuluk gösterim	30
Şekil 3.12.	Rampa eğimleri	30
Şekil 3.13.	Alternatif engelli girişi gösterimi	31
Şekil 3.14.	Engelsiz erişim	32
Şekil 3.15.	Yer Kaplaması	33
Şekil 3.16.	Tek veya çift kanatlı kapı genişliği	34
Şekil 3.17.	Cam görüş panelleri yerleştirilmiş kapı	35
Şekil 3.18.	Kapı aksesuar gösterimi	35
Şekil 3.19.	Tekerlekli sandalyeli çocuğun pencereye erişimi	36
Şekil 3.20.	Asansör kabini minimum ölçüleri	37
Şekil 3.21.	Asansör erişimi	38
Şekil 3.22.	Asansör içi kullanım	38
Şekil 3.23.	Asansör boşluğu ve girişi	39
Şekil 3.24.	Kaldırma Platformu	39
Şekil 3.25.	Merdiven asansörü ve platform yükseltici örneği	40

Şekil No **Sayfa**

Şekil 3.26.	Merdivenler için kaldırma platformu	41
Şekil 3.27.	Kaldırma platformu	41
Şekil 3.28.	Görme engelli işaret yönlendirme levhaları	43
Şekil 4.1.	Engelsiz tasarım anlayışında mekanın düzenlenmesine ilişkin temel bileşenler	65
Şekil 4.2.	İlahiyat fakültesi bodrum kat lejant	66
Şekil 4.3.	İlahiyat fakültesi zemin kat lejant	66
Şekil 4.4.	İlahiyat fakültesi 1. kat lejant	67
Şekil 4.5.	İlahiyat fakültesi 2. kat lejant	67
Şekil 4.6.	İlahiyat fakültesi 3. kat lejant	67
Şekil 4.7.	İktisat fakültesi bodrum kat lejant	74
Şekil 4.8.	İktisat fakültesi zemin kat lejant	74
Şekil 4.9.	İktisat fakültesi 1. kat lejant	75
Şekil 4.10.	İktisat fakültesi 2. kat lejant	75
Şekil 4.11.	Mühendislik fakültesi bodrum kat lejant	81
Şekil 4.12.	Mühendislik fakültesi zemin kat lejant	82
Şekil 4.13.	Mühendislik fakültesi 1. kat lejant	82
Şekil 4.14.	Mühendislik fakültesi 2. kat lejant	83
Şekil 4.15.	Mühendislik fakültesi 3. kat lejant	83
Şekil 4.16.	Mimarlık fakültesi bodrum kat lejant	89
Şekil 4.17.	Mimarlık fakültesi zemin kat lejant	89
Şekil 4.18.	Mimarlık fakültesi 1. kat lejant	90
Şekil 4.19.	Mimarlık fakültesi 2. kat lejant	90
Şekil 4.20.	Mimarlık fakültesi 3. kat lejant	90
Şekil 5.1.	İlahiyat fakültesi tuvalet gurubu çözüm önerisi	96
Şekil 5.2.	İlahiyat fakültesi iç merdiven çözüm önerisi	97
Şekil 5.3.	İlahiyat fakültesi bina girişi çözüm önerisi	98
Şekil 5.4.	İlahiyat fakültesi iç kapı çözüm önerisi	99

Şekil No		Sayfa
Şekil 5.5.	İlahiyat fakültesi pencere çözüm önerisi	100
Şekil 5.6.	İlahiyat fakültesi asansör çözüm önerisi	101
Şekil 5.7.	İlahiyat fakültesi bodrum kat işaret /tabela çözüm önerisi	102
Şekil 5.8.	İlahiyat fakültesi zemin kat işaret / tabela çözüm önerisi	102
Şekil 5.9.	İlahiyat fakültesi 1. kat işaret /tabela çözüm önerisi	103
Şekil 5.10.	İlahiyat fakültesi 2. kat işaret /tabela çözüm önerisi	103
Şekil 5.11.	İlahiyat fakültesi 3. kat işaret /tabela çözüm önerisi	103
Şekil 5.12.	İktisat fakültesi tuvalet gurubu çözüm önerisi	104
Şekil 5.13.	İktisat fakültesi iç merdiven çözüm önerisi	105
Şekil 5.14.	İktisat fakültesi bina girişi çözüm önerisi	106
Şekil 5.15.	İktisat fakültesi iç kapı çözüm önerisi	107
Şekil 5.16.	İktisat fakültesi pencere çözüm önerisi	108
Şekil 5.17.	İktisat fakültesi asansör çözüm önerisi	109
Şekil 5.18.	İktisat fakültesi bodrum kat işaret /tabela çözüm önerisi	110
Şekil 5.19.	İktisat fakültesi zemin kat işaret /tabela çözüm önerisi	111
Şekil 5.20.	İktisat fakültesi 1. kat işaret /tabela çözüm önerisi	111
Şekil 5.21.	İktisat fakültesi 2. kat işaret /tabela çözüm önerisi	112
Şekil 5.22.	Mühendislik fakültesi tuvalet gurubu önerisi	113
Şekil 5.23.	Mühendislik fakültesi iç merdiven çözüm önerisi	114
Şekil 5.24.	Mühendislik fakültesi bina çözüm önerisi	115
Şekil 5.25.	Mühendislik fakültesi iç kapı çözüm önerisi	116
Şekil 5.26.	Mühendislik fakültesi pencere çözüm önerisi	117
Şekil 5.27.	Mühendislik fakültesi asansör çözüm önerisi	118
Şekil 5.28.	Mühendislik fakültesi bodrum kat işaret /tabela çözüm önerisi	119
Şekil 5.29.	Mühendislik fakültesi zemin kat işaret /tabela çözüm önerisi	120
Şekil 5.30.	Mühendislik fakültesi 1. kat işaret /tabela çözüm önerisi	120
Şekil 5.31.	Mühendislik fakültesi 2. kat işaret /tabela çözüm öneris	121
Şekil 5.32.	Mühendislik fakültesi 3. kat işaret /tabela çözüm önerisi	121

Şekil No		**Sayfa**
Şekil 5.33.	Mimarlık fakültesi tuvalet gurubu çözüm önerisi	122
Şekil 5.34.	Mimarlık fakültesi iç merdiven çözüm önerisi	123
Şekil 5.35.	Mimarlık fakültesi bina girişi çözüm önerisi	124
Şekil 5.36.	Mimarlık fakültesi iç kapı çözüm önerisi	125
Şekil 5.37.	Mimarlık fakültesi pencere çözüm önerisi	126
Şekil 5.38.	Mimarlık fakültesi asansör çözüm önerisi	127
Şekil 5.39.	Mimarlık fakültesi bodrum kat işaret/tabela çözüm önerisi	128
Şekil 5.40.	Mimarlık fakültesi zemin kat işaret/tabela çözüm önerisi	128
Şekil 5.41.	Mimarlık fakültesi 1. kat işaret/tabela çözüm önerisi	128
Şekil 5.42.	Mimarlık fakültesi 2. kat işaret/ tabela çözüm önerisi	129
Şekil 5.43.	Mimarlık fakültesi 3. kat işaret /tabela çözüm önerisi	129

TABLO LİSTESİ

Tablo No		Sayfa
Tablo 4.1.	İlahiyat fakültesi yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenlerinin evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirme tablosu	68
Tablo 4.2.	İktisat fakültesi yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenlerinin evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirme tablosu	76
Tablo 4.3.	Mühendislik fakültesi yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenlerinin evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirme tablosu	84
Tablo 4.4.	Mimarlık fakültesi yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenlerinin evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirme tablosu	91

EK LİSTESİ

Ek No		Sayfa
EK 1.	Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki eğitim yapılarında, engelli bireylerin yapı içerisinde karşılaştığı mimari engellerin tespiti için anket formu	35
EK 2.	Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki İlahiyat, İktisat Mühendislik ve Mimarlık Fakültelerinin Ulaşılabilirlik erişilebilirlik kullanılabilirlik kriterlerinin genel değerlendirme tablosu	139

KISALTMA VE SİMGELER

ADA	: Americans with Disabilties Act Standarts for Accessible Design
DEB	: Dünya Engelliler Birliği
FEV	: Fiziksel Engelliler Vakfı
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
ÖZİDA	: Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı

1. GİRİŞ

Engelli bireylerin sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri için öncelikle diğer bireylerin sahip oldukları eğitim imkânlarına kavuşmaları gerekmektedir. Bu ise engelli bireylerin akranları ile bir arada bulunması, onlarla aynı fiziksel ortamları paylaşması ile mümkün olabilmektedir (Ulusoy 2006). İnsan ilişkilerinde bakış açılarının değişmesi, bakış açılarında farkındalıkların oluşturabilmesi ve her durumda ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirliğin sağlanması için eşit şartlar altında eğitim hizmetlerinin alınabilmesi gerekmektedir. Her bireye hitap edecek koşullarda eğitim alınabilmesi için mekânları oluşturan mimari çözümlemelerin evrensel tasarım kriterlerine göre yapılması gerekmektedir.

Hiçbir birey doğal yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan ulaşım, iş, eğlence vb. aktivitelerin yerine getirilmesi konusunda bedensel engellerinden dolayı kısıtlanamaz. Ulaşılabilirlik kapsamında bireyleri kısıtlayan bedensel engelleri değil, yanlış ya da eksik yapılan mimari düzenlemelerdir. Bu nedenlerden dolayı topluma yön veren insanların yetiştiği eğitim yapılarında ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirliği sağlayan mimari öğelerin, her kullanıcıya hitap etmesi gerekmektedir.

Evrensel tasarım kriterlerinin uygulanması gereken yapılardan bir tanesi üniversite yapılarıdır. Bu çalışmada, üniversite yapılardan olan Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki İlahiyat Fakültesi, İktisat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Mimarlık Fakülteleri ele alınmıştır. Kampüs alanındaki bu fakültelerin engellilere göre değerlendirilmesi, görme ve bedensel engeliler temel alınarak yapılmıştır. Engelliler baz alınarak yapılan bu çalışmada, engellilerin ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlikle ilgili karşılaştıkları sorunlar tespit edilmiştir. Bundan dolayı, kampüs alanındaki eğitim yapılarında mekan elemanları; yatay düşey sirkülasyon elemanları, pencere kapı boşlukları, zemin kaplamaları ve ıslak hacimler incelenmiştir.

Çalışmada, Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki İlahiyat Fakültesi, İktisat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Mimarlık Fakültelerinde engelli kullanıcıların engel durumlarına göre karşılaştıkları sorunlar tespit edilmiş ve bunların düzeltilebilmesi için tasarım boyutunda çözüm önerileri sunulmuştur. Sonuçta engellilerin sosyal hayata katılımlarını arttırmak, istihdam edilmelerini sağlamak ve onlar için hayatı kolaylaştırmak öncelikle fiziksel çevrenin tasarlanması ve erişilebilirliklerinin sağlanması ile mümkün olabilmektedir (Maraz 2009). Ülkenin her kademesinde

yer alacak olan bireyleri yetiştiren üniversite yapılarında bu sağlandığı takdirde, engellilerin topluma kazandırılabilmesi için adım atılmış olacaktır.

1.1. Çalışmanın Problemi

Çalışmada Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki İlahiyat, İktisat, Mühendislik ve Mimarlık Fakültelerinde bedensel ve görme engellilere yönelik ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik kapsamındaki sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle çalışmanın problemini, Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki bu fakültelerin mimari tasarıma bağlı olarak iç mekânlarında erişilebilirlik, ulaşılabilirlik ve kullanılabilirlik kapsamında engelli kullanıcıların karşılaştıkları bedensel zorluklar oluşturmaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Çalışmada amaç Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki İlahiyat, İktisat, Mühendislik ve Mimarlık Fakültelerinde, gerek fiziksel engelli (görme ve bedensel engelli) çalışan personel, gerekse fiziksel engelli öğrencilerin ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik konusunda karşılaştıkları sorunları belirlemektir. Daha sonra belirlenen sorunların düzeltilebilmesi için evrensel tasarım kriterleri doğrultusunda gerekli mekânsal düzenlemelerin yapılmasıdır. Bu konu kapsamında temel hedef, belirlenen fakültelerde fotoğraflama, mülakat ve anketler uygulayıp kullanıcı memnuniyetini ölçerek, sorunları belirlemek ve mimari tasarım ölçeğinde yapıya entegre edilebilecek örnek çözümler üretmektir. Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'nda yapılan bu çalışmada verilen öneri ve detayların daha önce yapılmamış olması bu çalışmanın önemini belirlemektedir.

1.3.Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmada Dicle Üniversitesi Öğrenci İşleri ve Dicle Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı'ndan fakültelere göre engelli kişi sayıları alınmıştır. Alınan verilere göre engelli kullanıcı sayısının fazlalığı nedeniyle kampüs alanındaki İlahiyat, İktisat, Mühendislik ve Mimarlık fakülteleriyle sınırlandırılmıştır. Yapılan gözlemler sonucunda, bu yapılarda yapı birimi; tuvaletler yapı elemanları; merdivenler, rampalar, bina girişleri, yapı bileşenleri; zemin kaplaması, kapılar, pencereler, asansörler, kaldırma platformu, işaret ve tabelalardaki sorunların tespit edilmesi, çalışmanın bu

elemanların incelenmesi ile sınırlanmasına sebep olmuştur. Ancak kullanıcıda da bir sınıflamaya gidilmiştir. Bu kapsamda sayı fazlalığı nedeniyle hareket engelli ve görme engelliler ele alınmış, diğer engel gurupları çalışmaya dâhil edilmemiştir.

2.KAYNAK ÖZETLERİ

Adanır ve ark. (2015), Engelli Standartları Kent ve Binalara Yönelik Uygulama Kriterleri. Başlıklı kılavuzda engelliliklere yönelik olması gereken erişilebilirlik standartları belirtilmiştir.

Aikebaier (2013),‘‘Çin’deki Üniversite Kentlerinin Gelişme Şekli ve Modeli yüksek lisans tezinde Üniversite alanlarının sosyal, politik ve ekonomik etkenlerle gelişim şekli incelenmiş’’. Ayrıca Üniversitelerin yer seçimi ve planlaması incelenerek kent ile ilişkisi araştırılmıştır. Tespit edilen sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.

Akçalı (2015), ‘‘Görme Engellilere Yönelik Tasarlanan Mekânların Erişilebilirlik Standartları Kapsamında İrdelenmesi’’: Görme Engelli Kütüphaneleri başlıklı yüksek lisans tezinde, görme engelli bireylerin erişilebilirlik konusunda karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yolları konularına Ankara, İstanbul ve İzmir’de bulunan görme engelli kütüphanelerindeki erişilebilirlik sorunları tespit etmiş. Sonuç olarak bunlarla ilgili genel sonuçlar ve öneriler sunmuştur.

Akıncı (2014), ‘‘Evrensel Tasarım Yaklaşımı Bayburt Üniversitesi Yerleşkesi Örneği’’ başlıklı makalesinde, evrensel tasarım yaklaşımını ve uygulama çeşitlerini farklı yönleriyle tanıtmaya çalışmış. Bayburt üniversite yerleşkesini alan çalışması olarak seçmiş. Sonuç itibariye erişilebilirlik ve uyarlana bilirlikle ilgili problemlerin olduğunu tespit etmiş ve evrensel tasarımın uygulanıp yaygınlaştırılması için önerilerde bulunmuştur.

Altınok ve Kars (2010), ‘‘Tekerlekli Sandalye Kullanan Engellilere Yönelik Islak Mekân Düzenlemelerinde Fonksiyonel Yaklaşımlar’’ başlıklı makale sinde, Fiziksel engelli bireylerin (tekerlekli sandalye kullanıcıları)nın ıslak hacimlerde karşılaştıkları sorunlar tespit edişmiş ve fiziksel engellilerin yardım almadan hareket etmek, başkalarına ihtiyaç duymayı en aza indirgemek için çözüm yolları sunulmuştur.

Anonim (2004), Amerika’da bina ve tesis yapı içlerinin engellilerin erişilebilirlikleri için olması gereken kriterlerini yazılı ve çizimler şeklinde belirtmiştir.

Anonim (2012), T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığının, ‘‘Sağlık Kurumlarında Özürlü Bireyler İçin Ulaşılabilirlik’’ Temel Bilgiler Rehberinde evrensel tasarım kriterleri belirtilmiştir.

Anonim (2015), Aliağa Kaymakamlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Hizmetleri Bölümünün Nisan 2015 bültenindeki, ‘‘Bedensel Engelli Olan Bireylerin Özellikleri ve Eğitimleri’’ başlıklı yazısında bedensel engelliliğin ne olduğu anlatılmış ve bedensel engellilerin eğitimi, öğretmen ve ailelerin nasıl davranması gerektiği hakkında bilgi verilmiştir.

Bekci (2012). ‘‘Fiziksel Engelli Kullanıcılar İçin En Uygun Ulaşım Akslarının Erişilebilirlik Açıdan İrdelenmesi’’: Bartın Kenti Örneği. Başlıklı makalesinde, Yalı Boyu Park Alanının fiziksel engelliler tarafından kullanılabilirliği araştırılmış. Bu araştırmayı evrensel tasarım kriterleri temel alınarak, yerinde tespit ve mülakatlarla desteklemiş. Sonuç itibari ile yalı boyu park alanının fiziksel engellilere yönelik olması gereken kriterleri sağlamadığını tespit etmiştir.

Belir (2009), ‘‘Mimari erişilebilirlik kılavuzunda’’, Mimari Engellerle Karşılaşan Engelleri Tipleri hakkında bilgi verilmiş. Mimari engellerin neler olduğu belirtilmiş ve mimari ölçekte yapı bileşenlerinin olması gereken ebatları hakkında bilgi verilmiştir.

Bilgin ve Erten (2009), ‘‘Doğu Akdeniz Bölgesi ve Çevresinde Üniversite Kampus Planlamaları Üzerine Bir İnceleme’’ başlıklı makalesinde, Doğu Akdeniz ve Çevresindeki üniversite kampus alalarının nasıl olması gerektiği anlatılmış. Kampüs alanlarının yerleşim modelleri, büyüme modelleri, ulaşım ağları, yer seçimi gibi tasarım kriterlerine baz alınarak değerlendirmeler yapılmıştır.

Bilir (2012), ‘‘Görme Engellilerin Mekan Okumasına Etki Eden Parametrelerin Saptanması’’ başlıklı doktora tezinde, alan çalışması olarak avm ler seçilmiş ve engellilerin karşılaştığı problemler tespit edilmiştir. Sonuçta mimar ve tasarımcılara kamusal alanlarda eşit kullanım için öneriler sunulmuştur.

Clerks. (2011), Burlington şehri için evrensel tasarım kriterleri çerçevesinde ulaşılabilirlik standartları resimler yardımıyla açıklanmış. Bu ulaşılabilirlik standartları için yapı içi ve yapı dışı bileşenler ele alınmıştır.

Çelik ve ark. (2015), Engelsiz Parklarda Peyzaj Tasarımı başlıklı makalelerinde, parklardaki açık alanlar, yarı açık alanlar, kent mobilyaları, bitkilendirme gibi peyzaj tasarım konularında, litratür araştırmalar yapılıp değerlendirilmiştir.

Çivici ve Gönen (2015), ‘‘Balıkesir Üniversitesi Çağış Yerleşkesinin Bedensel Engelli Öğrencilerin Sosyal Alanlara Ulaşılabilirliğinin Değerlendirilmesi’’ başlıklı makalesinde, Balıkesir Üniversitesi Çağış Yerleşkesi içerisinde ulaşılabilirlik bedensel engelliler açısından, evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirilmiş eksik görülen noktalarda çözüm önerileri sunulmuştur.

Davies (2007), ‘‘Görme Engelli Kişilerin Kütüphane ve Bilgi İhtiyaçlarına Yönelik Uluslararası Araştırmalara Genel Bir Bakış’’ başlıklı makalesinde J. Eric Davies, görme engellilerin bilgiye ulaşmak için kullandıkları kütüphane yapılarında erişilebilirlik kapsamında var olan eksikler hakkında tartışılmış. Görme engellilerin bilgi ve kütüphanelere erişimini içeren uygun bir yaşam tarzı elde etmede genel ihtiyaçlarını tespit edebilmesinin öneminden bahsetmiş ve olması gereken durumlarla ilgili çözümleri sunmuştur.

Davutoğlu (2016), ‘‘Sosyal Yapılarda Engellilere Yönelik Tasarım Prensipleri ve Örnek Proje Üzerinden İncelenmesi’’ başlıklı yüksek lisans tezinde, İSTADER tarafından geliştirilen Engelsiz Tatil Köyü Projesi alan çalışmasında, sosyal yapılara yönelik tasarım prensipleri ve engelli sorunları kapsamında yapılması gereken mimari çözümler anlatılıp çözüm önerileri sunulmuştur.

Demiroğlu ve ark. (2016), ‘‘Engelli Bireylerin Üniversite Yerleşkelerinde Ortak Mekânları Kullanabilmeleri’’ Üzerine Örnek Bir Araştırma: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Merkez Yerleşkesi başlıklı makalesinde Kilis 7 Aralık Üniversitesi Merkez Yerleşkesi alan çalışmasında engellilere yönelik erişim sorunları anket ve yerinde tespitlerle belirlenmiş ve çözüm yolları için önerilerde bulunulmuştur.

Desjardins (2014), İngiltere Kolombiya’sı için, engellilere yönelik hazırlanan el kitabında, kamusal alanlarda engellilerin evrensel tasarıma göre eşit erişimi için, yapı bileşenlerinin sağlaması gereken kriterler, resimlerle anlatılmıştır.

Dikmen ve Özçetin (2016), ‘‘Herkes için Tasarım Kapsamında bir Avrupa Birliği Gençlik Projesi Deneyimi’’: Engelsiz Yozgat makalesinde Bozok Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü öğrencileri tarafından oluşturulan Mimarlık Genç Tasarım Grubu’nun Avrupa Birliği Gençlik Programları Eylem 1.2 Gençlik Girişimleri desteği ile gerçekleştirdiği “Engelsiz Yozgat” proje deneyimi

yapılması için anlatılmış. Mekânlar engellilere yönelik incelenmiş ve tespit edilen sorunlara çözüm öneriler sunulup bilgilendirmeler yapılmıştır.

Dilbaz (2016), ‘‘Temel Eğitim Okullarında Bedensel Engelli Öğrenciler İçin Yapılması Gereken Fiziki Düzenlemeler’’. Tezsiz Yüksek Lisans Proje Önerisinde, bedensel engelli öğrencilerle engelsiz öğrencilerin bir arada eğitim görebilmesi için gerekli mimari çözümler araştırılmış. Alan çalışması olarak Denizli ili Sarayköy ilçesinde bulunan Ortaokullarda bedensel engelli kullanıcılara yönelik araştırma yapılmış ve ortaya çıkan verilere dayanarak önerilerde bulunulmuştur.

Erçevik ve Önal (2011), ‘‘Üniversite Kampüs Sistemlerinde Sosyal Mekân Kullanımları’’. Başlılık makalede, üniversite yapılarında sosyal ve kültürel etkinlik alanı yeterliliği, kullanım süreleri, ulaşılabilirlik, kullanıcı profili ve kent kullanımı yapıları konularında alan çalışması olarak seçilen, İstanbul’da ki, Bahçeşehir Üniversitesi Beşiktaş Kampüsü, Yıldız Teknik Üniversitesi Yıldız Merkez Kampüsü, Koç Üniversitesi Sarıyer Kampüsleri incelenmiş elde edilen verilere göre değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Ergenoğlu (2013), ‘‘Mimarlıkta Kapsayıcılık: ‘Herkes İçin Tasarım’’’. Başlıklı makalede engelli kavramı, engelli türleri ve engellilere yönelik erişilebilirlik/ulaşılabilirlik kavramları ve kriterleri anlatılmıştır.

Erkovan (2013), ‘‘Evrensel Tasarım İlkeleri Kapsamında Bir Kamusal Alan Olarak Akdeniz Üniversitesi Kampüsünün İncelenmesi’’ başlıklı yüksek Lisans Tezinde Akdeniz kampüs alanının evrensel tasarım kriterleri ve eşit kullanım imkânları çerçevesinde incelenmiş. Sonuç olarak yapılan literatür, anket ve yerinde tespitler sonucunca yapılan analizlerle çözüm önerileri sunulmuştur.

Ertekin ve Çorbacı (2010), ‘‘Üniversite Kampüslerinde Peyzaj Tasarımı (Karabük Üniversitesi Peyzaj Projesi Örneği) ’’ başlıklı makalede Karabük Üniversitesi kampüsünü; kullanıcıların akademik, sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif gereksinimlerini karşılanabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Evliyaoğlu (2015), ‘‘Havalimanlarının Görme ve Bedensel Engellilerin Erişilebilirliği Üzerinden Değerlendirilmesi; İstanbul Atatürk Havalimanı Örneği’’. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Atatürk Havalimanı görme ve hareket engelli kullanıcılara göre değerlendirilmiş ve buna göre çözüm önerileri sunulmuştur.

Güngör (2007), ‘‘Alışveriş Merkezlerinin Engelliler İçin Erişilebilirlik Standartları Kapsamında İrdelenmesi’’. Doktora Tezinde, alan çalışması olarak seçilen Ankara ilinin iki alışverişinde engelliler için erişilebilirlik değerlendirilmiş, ortaya çıkan verilere göre önerilerde bulunulmuştur.

Hacıhasanoğlu (2003), ‘‘Evrensel Tasarım’’ başlıklı makalede evrensel tasarım kavramı resimlerle değerlendirilmiş. Eşit kullanımın tasarımsal boyutu üzerine önerilerde bulunulmuştur.

Kaplan ve Öztürk (2010), Başbakanlık özürlüler dairesi başkanlığının, ‘‘Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilirlik’’ temel el kitabında, yapı içi ve yapı dışı bileşenlerin engellilere yönelik olması gereken kriterleri görsel çizimlere belirtilmiştir.

Maraz (2009), ‘‘Özürlülerin Kent İçinde Erişilebilirliğini Etkileyen Standartlar (Mecidiyeköy Ve Yeni Bosna Metrobüs Duraklarının İncelenmesi) ’’. Yüksek lisans tezinde, alan çalışması olarak seçilen Mecidiyeköy Ve Yeni Bosna Metrobüs Duraklarında engelli kullanıcıların karşılaştıkları sorunlar tespit edilmiş, genel olarak fiziksel engellilerin göz önünde bulundurulup işitme ve görme engellilerin dikkate alınmadığı tespit edilmiş. Bu doğrultuda tespit edilen eksiklere çözüm önerileri sunulmuştur.

Mülayim (2009), ‘‘Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekân Tasarımı’’ .yüksek Lisans Tezinde, engelli kavramı, engelliler için mimari tasarımlar, dünya genelinde engelliler, engelliler le ilgili istatistiksel veriler hakkında bilgi verilmiş. Sonuçta engellilerle ilgili derlenen veriler doğrultusunda engellilerin karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.

Neslihan ark. (2009), ‘‘Evrensel Tasarım: Tanımlar, Hedefler, İlkeler, başlıklı ’’makalede evrensel tasarım kavramı ve uygulama kriterleri hakkında değerlendirmeler yapılmış. Evrensel tasarım kavramının uygulanabilirliğine engel sorunlara çözümler sunulmuştur.

Olguntürk (2007), ‘‘Evrensel Tasarım: Tüm Yaşlar, Farklı Yetenekler ve Çeşitli İnsanlık Durumları İçin Tasarım’’ başlıklı makalesinde, evrensel tasarım kavramını açıklamış ve herkes için evrensel tasarımın olması gereken kriterlerini görsellerle açıklamıştır.

Ölmezoğlu (2015), ‘‘Çalışma Yaşamında Engelliler: Gümüşhane İli Engelli İstihdamına İlişkin Emek Arz Yönlü Bir Araştırma’’. Yüksek lisans tezinde, Gümüşhane ilinde kamu ve özel sektördeki engelli çalışanlar araştırılmış. Karşılaştıkları iş yerlerindeki engelli kotası gibi sorunlar tespit edilmiş ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Özdingiş (2007), ‘‘İstanbul Kent Parklarının Bedensel Özürlüler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma’’. Yüksek lisans tezinde alan çalışması olarak seçilen İstanbul Kent Parkları ulaşılabilirlik ve kullanılabilirlik açısından değerlendirilmiş. Bedensel engellilerin karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.

Özuslu ve ark (2012), ‘‘Ulaşılabilir Kent Gaziantep Kamu Kurumları İçin Ulaşılabilirlik Kılavuzu’’. T.C. Gaziantep Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü nün Gaziantep ili için hazırladığı bu kılavuzda, engelliler mevzuatı, kamusal binalar, otopark alanları, bina girişleri, iç mekan planları, merdivenler, rampalar ve işaret ve işaretlemeler hakkında evrensel tasarım kuralları çerçevesinde olması gerekenler anlatılmıştır.

Şahin (2012), ‘‘Engellilere Yönelik Eğitim Yapılarının Tasarım Prensipleri ve Örnekler Üzerinde İncelenmesi’’. Yüksek Lisans Tezinde eğitim yapılarına yönelik tasarım prensipleri ve engellilerin sorunları doğrultusunda yapılması gereken mimari düzenlemeler anlatılmış. Dünya’dan ve Türkiye’den de örnekler incelenmiştir.

TSE (1999), Kabul Tarihi: 08.04.1999, 1999. Türk Standartları Enstitüsü (TSE), Şehir İçi Yollar – Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları resimlerle açıklanmıştır.

TSE (2011), Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gerekleri. Türk Standartları Enstitüsü tarafından binalarda ulaşılabilirliğin sağlanabilmesi için yapı bileşenlerinde olması gereken kriterler resimlerle ifade edilmiştir.

TSE (2012), Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gerekleri. Türk Standartları Enstitüsü tarafından binalarda ulaşılabilirliğin sağlanabilmesi için yapı bileşenlerinde olması gereken kriterler resimlerle ifade edilmiştir.

2.1. Engelli Kavramı ve Engelli Sınıflandırması

‘Engelli, herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal yeteneklerini belirli derecelerde kaybetmesi sebebiyle açık alanlarda ve yapılarda bağımsız hareket edebilmesi için çeşitli fiziksel düzenlemelere gereksinim duyan kişidir’ (Akçalı 2015).Engel ise, bireylerin yaşadığı toplumsal şartlar ve bulunduğu fiziksel ortama göre değişen bir olgudur. Engel durumu bireylerin zihninde, ruhunda veya bedenindeki durumlarla ilişkili değildir. Engelli demek, her hangi bir durumla ilgili bireylerin toplum veya çevre ile ilgili engellenmiş olmasıdır. Tez kapsamında ele alınacak bedensel engel ve görme engelliler de şu şekilde ifade edilmektedir.

‘Bedensel Engel: Hareket organlarındaki veya insanın bedenini oluşturan yapılardaki eksiklikler, oluşum bozuklukları veya işlev kayıplarıdır’ (Adanır ve ark. 2015).

Bedensel engelli; doğum öncesi, doğum anı ya da doğum sonrası bir nedene bağlı olarak oluşan ve bütün düzeltme işlemlerine rağmen iskelet (kemik), kas ve sinir sisteminde meydana gelen bozukluklara bedensel engel (ortopedik engel) denmektedir (Dilbaz 2016). Bu engelden dolayı, eğitim performansında ve sosyal uyumunda problemler yaşayan bireyler ise, bedensel engelli (ortopedik engelli) olarak adlandırılmaktadır (Dilbaz 2016).

Yapay çevredeki engeller ise daha çok eksik mimari tasarım sonucu ortaya çıkan engellerdir. Mimari ölçekte, doğal yaşamı kısıtlayan tasarım hataları, sadece engelli bireylere değil doğuştan veya sonradan herhangi bir bedensel engelli olmayan bireylere de ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik kapsamında zorluk çıkarmaktadır. Yapay çevredeki engellerin ortadan kaldırılması için evrensel tasarım kriterlerine uyulması gerekmektedir. Bu kriterler, engelli bireylerin anlaşılabilmesi ve onlar açısından farkındalık yaratacak adımların atılması için gereklidir. Doğru adımların atılması geleceği inşa edecek bireyleri yetiştiren üniversite yapılarının evrensel tasarım kriterlerine göre yapılması veya düzenlenmesi gerekmektedir. Bu hem bedendeki engellerin doğal yaşamı kısıtlayacak bir durumdan çıkartılması hem de yapay çevredeki engellerin olmadığı bir ortamda, eğitim gören bireylerin de diğer bireylere karşı farkındalık oluşturulmasını sağlayacaktır. Bu farkındalığın sağlanabilmesi için tez kapsamında ele alınacak engelli çeşitleri, görme ve hareket engellilerdir.

Engelsiz tasarımın tüm insanlar için her mekânda geçerli duruma getirilmesi çalışmaları sonunda "evrensel tasarım" adı altında belli ilkeler geliştirilmiştir. Bu ilkeler **(**Çizelge 2.1.);

Çizelge 2.1. Evrensel Tasarımın Yedi İlkesi

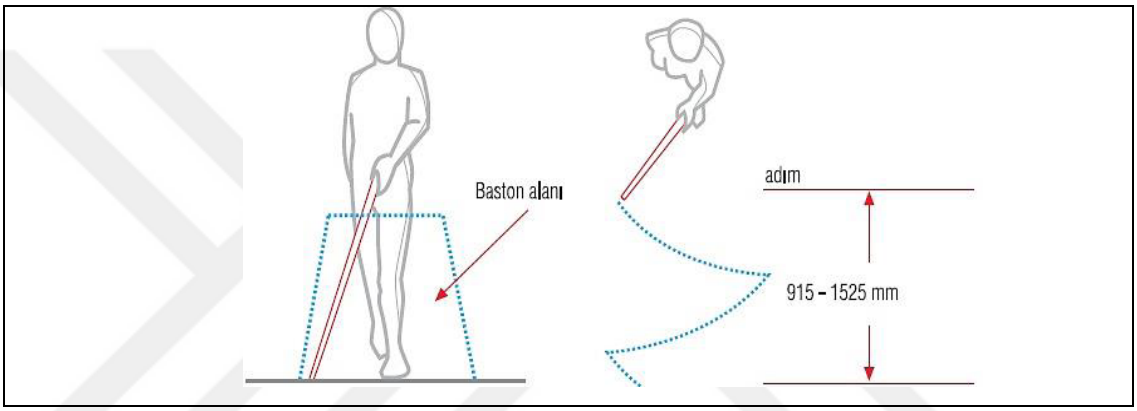
olarak gruplandırılmıştır (Kaplan ve ark. 2010).

Genel olarak engelliler; bedensel engelli, görme engelli, işitme engelli, konuşma engelli, zihinsel engelli, ruhsal engelli olarak ayrılmaktadır.

2.1.1. Görme Engelli

Görme engelli, bireylerin bir ya da iki gözünde meydana gelmiş hafif veya tam göreme bozukluğudur. Gözde meydana gelen bu görme bozuklukları sonucunda, bireyler çevrelerindeki renkleri algılayamamakta, gece görememekte veya tek başlarına hareket edememektedirler. Görme engeli doğuştan, sonradan kaza ile veya yaşın ilerlemesi ile ortaya çıkabilmektedir. Bunun sonucunda engelli bireylerde yavaş hareket etme, dengesizlik ve çevrelerini algılamak dolayısıyla geç tepki verebilmektedirler. Sınırlı görme ve hiç göremeyenler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Görme duyusu sınırlı olanların, hiç görmeyenlere oranla, engelleri daha zor algılayabildikleri bilinmektedir. Bunun nedeni, bu kişilerin görmeyenler gibi hislerine ve duyma duyularına yönelmek yerine sınırlı görme duyularını kullanmalarıdır (Ergenoğlu 2013). Araştırmalar, sunulan hizmet ve teknolojilerde görme engellilere yönelik özel çözümler üretilmesi gerektiğini göstermektedir (Davies 2007). Görme engelli bireylerin doğal yaşama uyum sağlayıp, tek başlarına hareket edebilmeleri için çevrelerindeki yapı bileşenlerini ve cisimleri ebatlarıyla algılayabilmelidirler. Bu algılamanın sağlanabilmesi için beyaz baston kullanılmaktadır. Beyaz bastonun çapraz ve dokunma olmak üzere iki kullanım şekli bulunmaktadır (Şekil 2.1.).

Şekil 2.1. Beyaz baston Kullanımı (Davutoğlu 2016)

Sarkaç tekniğinde, baston bir kenardan diğere kenara doğru bir daire parçası çizecek şekilde hareket ettirilerek her iki omzun dışında kalan bir noktaya dokunmaktadır. Çapraz tekniğinde, vücudun bir yanındaki veya omzun dışındaki bir noktada zeminin hemen yukarısındaki bir noktaya tutulmakta, daha sonra baston sapı diğer omzun dışındaki noktaya uzatılmaktadır (Akçalı 2015). 'Dokunma tekniği daha kontrolsüz alanlarda kullanılırken çapraz teknik daha kontrollü ve bilinen çevrelerde kullanılmaktadır' (Akçalı 2015).

Görme engellilere yönelik mekânsal olarak tasarlanması gereken yapı bileşenlerinde olması gereken kriterler;

- Güvenlik
- İşlev
- Boyutlandırma
- Mekânsal Donatıların Konumu

- ❖ Malzemelerin Renk Doku ve Ses Özelliği
- ❖ Biçim
- ❖ Işık
- ❖ Mekânsal Donatıların Yoğunluğu
- ❖ Yönler-Yönlendirme
- ❖ İklime Uygunluk

Şeklinde belirtilmiştir.

2.1.2. Hareket Engelli

Hareket engelli; doğuştan, sonradan geçici yaralanma veya yaşın ilerlemesi sonucunda, doğal hareketlerin kısıtlanması şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Kas iskelet sisteminin etkilenmesi sonucu ortaya çıkan bedensel yetersizlikler doğuştan olabileceği gibi sonradan da olabilmektedir (Anonim 2015). Hareket engeline neden olan ortopedik, kas ve sinir rahatsızlık bulunmaktadır. Bunlar; felç, serebral palsi, multipl skleroz, artrit, omurilik yaralanmaları, beyin tümörü gibi rahatsızlıklardır (Ergenoğlu 2013). Bunun sonucunda bireyler kol değneği, yürüteç, baston veya tekerlekli sandalye kullanmak zorunda kalabilmektedir. 'Görme engelliler gibi özel materyallere ve hizmetlere ihtiyaç duyan engel grupları, bu hizmetler sunulsa dahi, fiziksel olarak erişilebilirlik sağlanmadığı takdirde, materyale ulaşmaları mümkün değildir' (Akçalı 2015). Hareket engelli bireylerin yardım almadan kendi başlarına yaşamlarını sürdürülebilmesi için yaşadıkları çevrenin evrensel tasarım kriterlerine göre tasarlanması gerekmektedir. Bu sayede, engelli bireyler de sağlıklı bireyler gibi kendi başlarına hareket edip çevrelerine katkıda bulunabileceklerdir.

2.1.3. Duyma Engelli

Genel olarak duyma engeli, bireylerin normal şartlar altında algılaması gereken sesleri tam olarak algılayamamasıdır. Bireyler sesleri tam olarak algılayamadıklarında ise sağırlık engeli oraya çıkmaktadır. Duyma engeli ile ilgili üzerinde durulması gereken bazı noktalar önemli noktalar bulunmaktadır. Üzerinde özellikle durulması gereken noktalardan bir tanesi ise, sonradan duyma kaybına uğramış olanlar ve kaynaştırma eğitimi (duyabilen çocuklarla aynı mekânlarda) görenler olmak üzere, her duyma engelli, işaret dilini bilmeyebilir. Duyma engellilerin hepsinin bu dili kullandığı

varsayılmamalıdır (Ergenoğlu 2013). Bu durum içinde duyma engeli bulunan bireyler için gerekli olan ortamların oluşturulması gerekmektedir.

2.1.4. Zihinsel Engelli

Zihinsel Engellilik; "doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasında çeşitli nedenlere bağlı, genel zihinsel işlevlerde normallerden önemli derecede gerilik ve bunun yanı sıra uyumsal davranışlarda da yetersizlik gösterme" durumu olarak tanımlanmaktadır (Davutoğlu 2016). Zihinsel engelli bireyler, zekâlarını olması gerektiği gibi kullanamadıkları için kendilerini ve çevrelerini algılamakta güçlük çekerler. Çevrelerinde olup biten olayları muhakeme etmekte ve sonuç çıkarmakta zorluk çekip olması gerektiği gibi tepki verememektedirler. Bundan dolayı yapay çevre tasarlanırken zihinsel engelli bireylerde düşünülmesi gerekmektedir.

3. MATERYAL VE METOT

Çalışmada materyal olarak; Diyarbakır ili Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki İlahiyat, İktisat, Mühendislik ve Mimarlık Fakülte binalarındaki yapı birimi; tuvaletler yapı elemanları; merdivenler, rampalar, bina girişleri yapı bileşenleri; zemin kaplaması, kapılar, pencereler, asansörler, kaldırma platformu, işaret ve tabelalardır ele alınmıştır.

Çalışmanın metodolojisi 3 aşamadan oluşmaktadır. Bunlardan ilki literatür taramasıdır. Bu güne kadar kampüs alanlarındaki engelli kullanıcıların ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik konularında ve genel olarak engelli bireyler hakkında yapılmış olan yerli ve yabancı yayınlar incelenerek değerlendirmeler yapılmıştır. Engelli kavramı ve sınıflandırması detaylı bir şekilde incelenmiştir. Evrensel tanımlamalar değerlendirilmiştir.

Daha sonra alan tanımlaması için Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'ndan fakültelere göre engelli kullanıcı sayıları alınmıştır. Ayrıca Yapı İşleri Daire Başkanlığı'ndan alan çalışmasında yer alan fakülte binalarına ait projeler edinilmiştir.

Alan çalışmasında örneklem olan Dicle Üniversitesi kampüs alanındaki İlahiyat, İktisat, Mühendislik ve Mimarlık Fakültelerindeki görme ve hareket engelli çalışan personel ile engelli öğrencilerin ulaşılabilirlik kapsamındaki gereksinimlerine göre plan şemaları incelenmiştir. Buradaki sorunlu bölgeler anket ve görüşmelerde elde edilmiş verilerle örtüştürülerek tespitler yapılmıştır (BKZ Ek:1).

Üçüncü aşamada uygulanan anketlerde kullanıcı memnuniyeti ile ilgili veriler yüzdelerle değerlendirilmiştir. Belirlenen sorunlu bölgelere uygulanabilir mimari çözüm planları sunulmuştur.

3.1. Ulaşılabilirlik, Erişilebilirlik Ve Kullanılabilirlik Bağlamında Mimari Öğelerin Sınıflandırılması

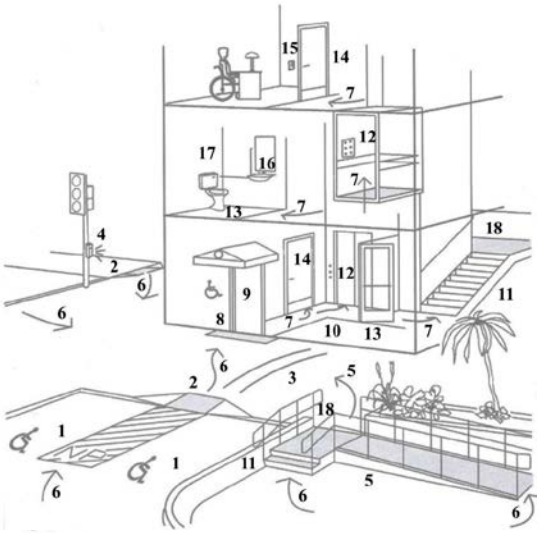
Herkes için eşit şartlar altında ulaşılabilirliğin sağlanabilmesi için yapıları oluşturan yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenlerinin evrensel tasarım kriterlerine göre tasarlanması ve uygulanması gerekmektedir. "Evrensel tasarım", tüm ürünlerin ve çevrelerin, yaş, beceri ve durum farkı gözetmeksizin pek çok kişi tarafından kullanılabilmesini olanaklı kılan, bütünselleşme sağlayan bir tasarım yaklaşımı olarak

tanımlanmaktadır (Neslihan ark. 2009).Yaklaşım, ürün tasarımından, mimarlığa ve kentsel tasarıma, çevre kontrolü sağlayan basit sistemlerden, karmaşık bilgi teknolojilerine kadar değişen ölçekleri kapsamaktadır (Neslihan ark.2009).

Evrensel tasarımın sağlanabilmesi için tez kapsamında yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenleri ele alınmıştır. Ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik terimlerini genel olarak şöyle ifade edebiliriz.

'Ulaşılabilirlik (approachability); bahçe, kaldırımlar, park alanları ile binanın çevresinin engelli bireyler dâhil tüm insanlar tarafından yardıma ihtiyaç duyulmadan binaya varılabilmesidir' (Akçalı 2015). 'Erişilebilirlik (accessibility); engelli bireyler dâhil tüm insanların herhangi bir yardıma ihtiyaç duymadan binaya giriş yapmasını ve dolaşmasını kapsamaktadır' (Akçalı 2015). 'Kullanılabilirlik (usability) ise; binanın ve hizmetlerinin herhangi bir yardıma gerek duymadan herkes tarafından kullanılabilir olması demektir (Akçalı 2015).

Her yapı erişilebilir, ulaşılabilir ve kullanılabilir olmalıdır. Bu kriterlerde olması gereken yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Şekil 3.1.).

ULAŞABİLİRLİK

1. Engelli kişiler için park alanı
2. Kaldırım rampası yeri ve eğimi
3. Kaldırım genişliği
4. Sinyalizasyon ile güvenli yaya geçitleri
5. Rampaların ve sahanlıkların eğimi
6. Binaya erişilebilir rota ve engelsiz erişim

ERİŞİLEBİLİRLİK

7. Binanın kullanılabilir alanlarına erişim rotaları
8. Girişlerdeki seviyeler ve eşikler
9. Kapı genişlikleri
10. Koridorların gneişliği
11.Merdivenlerin ve sahanlıkların yüzeyi ve rengi
12. Asansör boyutları ve kontrolleri
14. Kapıların yerleri, genişlikleri ve düzenleri

KULLANILABİLİRLİK

14. Kullanılabilir kapı kollar
15. Kontrol anahtarlarının ebatı, şekli ve yükseklikleri
16. Kullanılabilir lavabolar ve su kontrolü
17.Tuvalet yükseklikleri ve yeri
18. Tutunma barları yükseklikleri ve detayları

Şekil 3.1. Ulaşılabilirlik, Erişilebilirlik ve Kullanılabilirlik (Akçalı2015).

3.2. Yapı Birimi, Yapı Elemanı Ve Yapı Bileşenlerinin Tanımlanması İle Sınıflandırılması

Ulaşılabilirlik, Erişilebilirlik ve Kullanılabilirlik kapsamında ele alınacak yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenleri aşağıda belirtildiği gibidir.

3.2.1. Yapı Birimi

3.2.1.1. Tuvaletler

3.2.2. Yapı Elemanları

3.2.2.1. Merdivenler

3.2.2.2. Rampalar

3.2.2.3. Bina girişleri

3.2.3. Yapı Bileşenleri

3.2.3.1 Zemin kaplaması

3.2.3.2. Kapılar

3.2.3.3. Pencereler

3.2.3.4. Asansörler

3.2.3.5. Kaldırma platformu

3.2.3.6. İşaret ve tabelalar

Olarak gruplandırılmıştır.

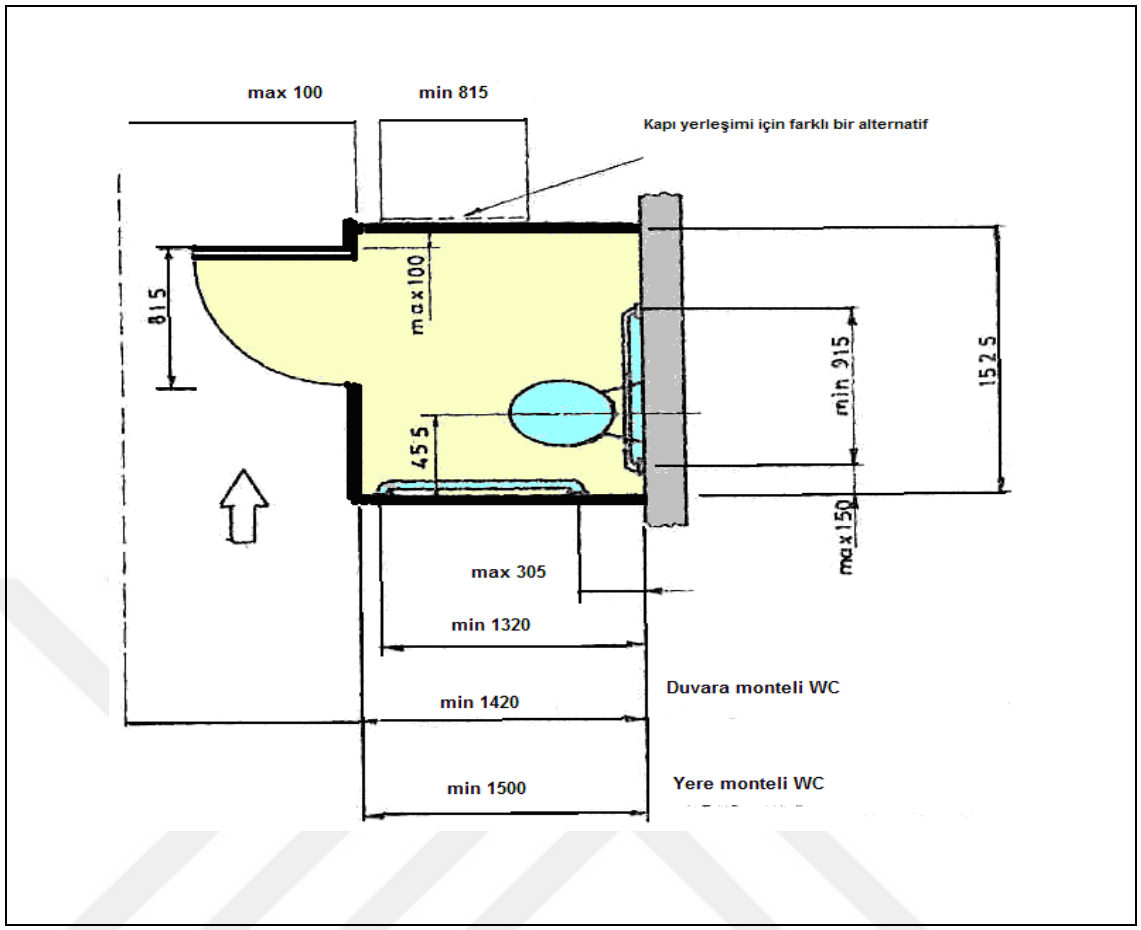
3.2.1. Yapı Birimi

Yapı birimlerinden olan tuvaletler şu şekilde değerlendirilmişlerdir.

3.2.1.1 Tuvaletler

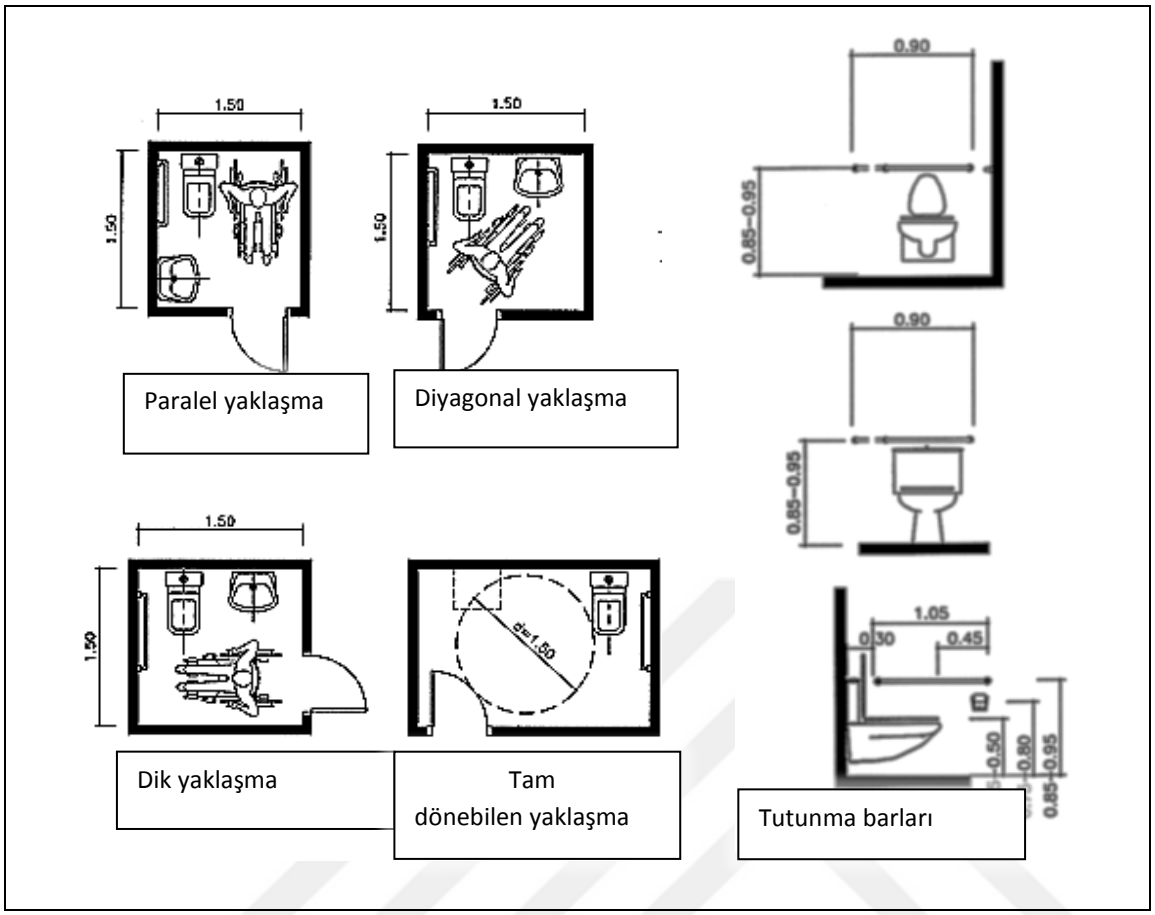
Engelli engelsiz herkesin kullanmak zorunda olduğu yapı birimleri olan tuvaletler, özellikle engelli bireylerin rahat kullanımı için onlara uygun tasarlanmalıdırlar. Özellikle tekerlekli sandalye kullanmak zorunda olan engelli kişiler için tuvaletteki tefrişlerin uygun ölçü ve tasarımda olması gerekmektedir. Bu bağlamda engellilerin tuvaletleri rahat kullanılabilmesi için olması gereken ölçütler şunlardır:

- Tüm eğitim kurumlarında engelliler için bir tane engelli tuvaletinin tasarlanması gerekmektedir.
- Engelli tuvaletlerinde engellinin rahat hareket edebilmesi için yeterli alanın olması gerekmektedir (Şekil 3.2.).

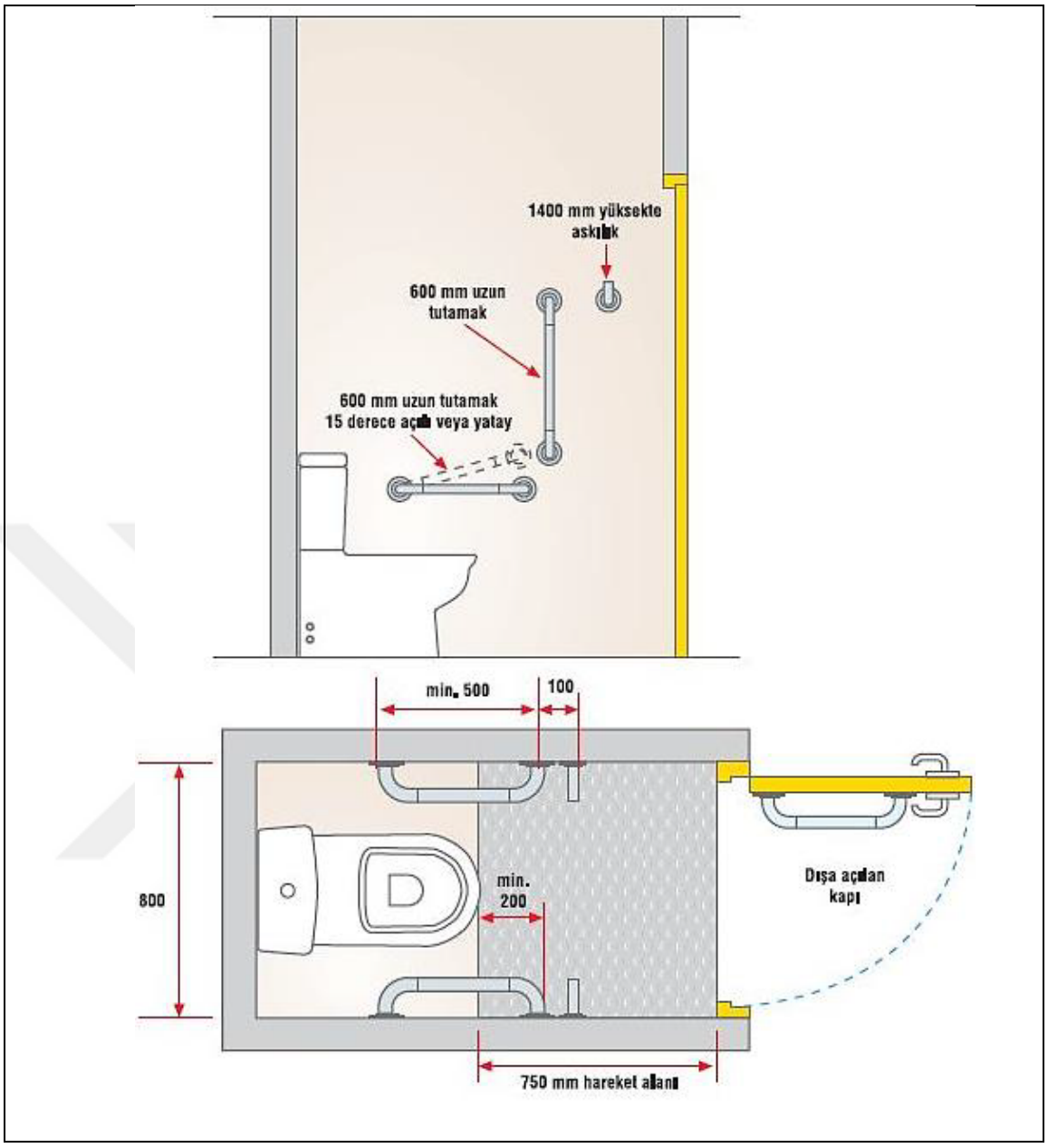
Şekil 3.2. Tuvalet Bölmesi (TSE2011)

- Döşeme kaplaması kaymayı düşmeyi engelleyecek nitelikte olmalıdır.
- Engellilerin rahat giriş çıkışı için dış kapı ölçüsünün 90 cm den küçük olmaması gerekmektedir.
- Tuvalet girişinde eşik olmamalıdır.
- Tuvalet kapılarının engellinin rahat açabileceği tasarımda olması gereklidir (Şekil 3.3.).

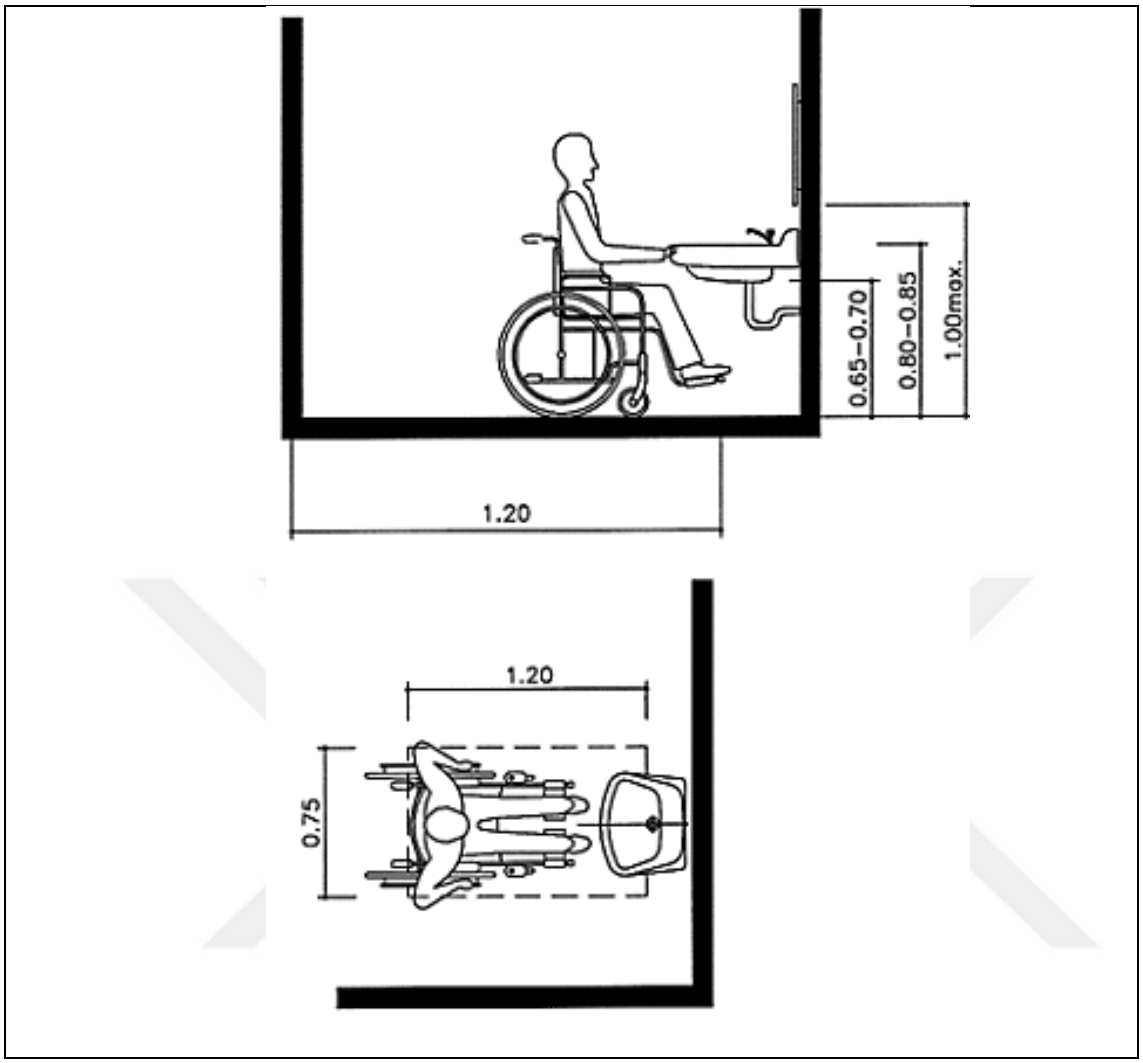
Şekil 3.3. Wc'lere Farklı Giriş Tipleri ve Klozetlerde Uyulması Gereken Ölçüler (Anonim 2004)

- Engellinin rahat hareketi ve güvenliği için kapıların dışarıya açılması gerekmektedir.
- Engelli wc lerinde rahat kullanım için uygun ebatlarda klozet kullanılmalıdır.
- Engellilerin düşmeden tutunabilmesi için klozet ve lavaboların yanlarına tutunma barlarının tasarlanması gerekmektedir (Şekil 3.4.).

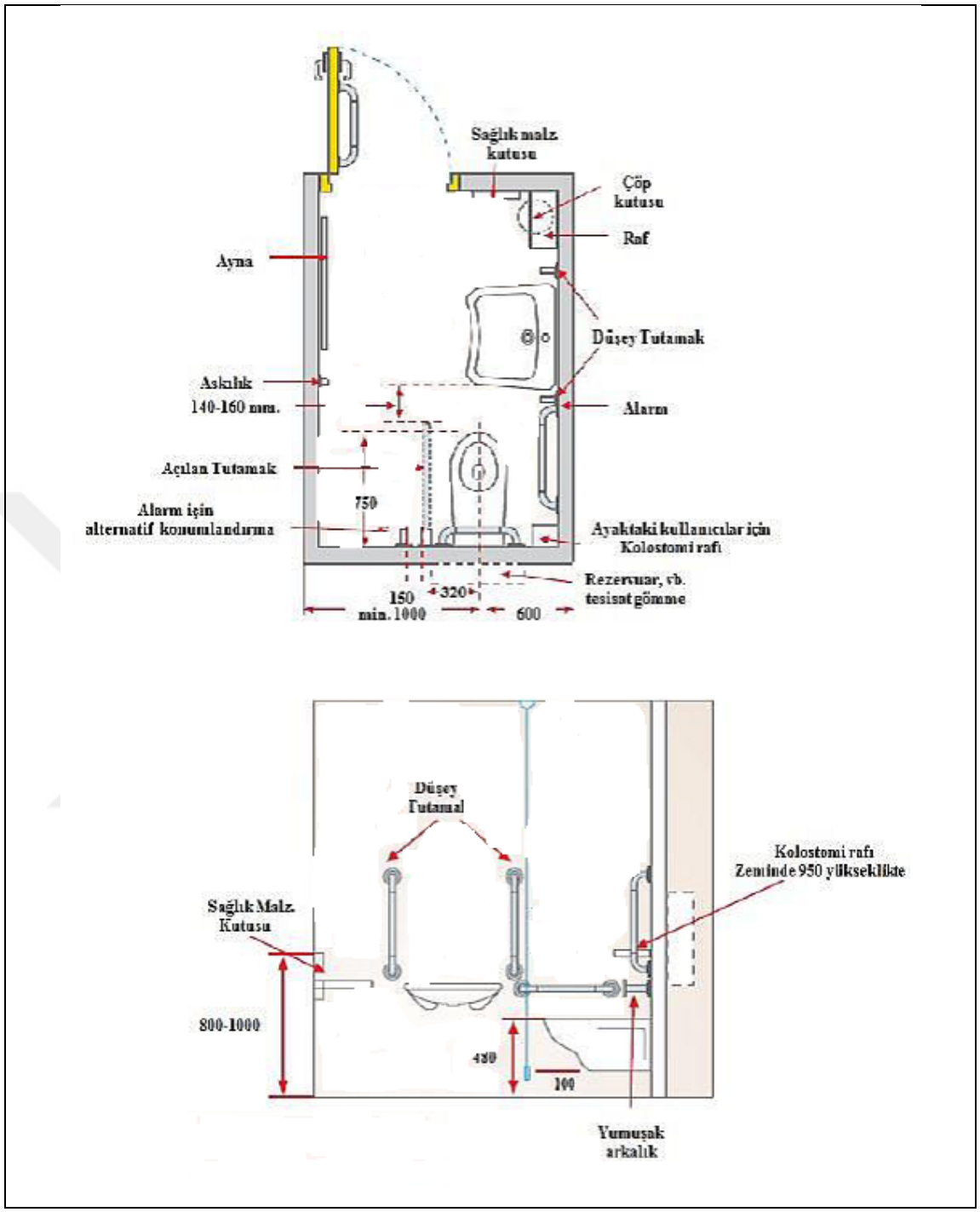
Şekil 3.4. Klozet İçin Gerekli Ölçüler (Davutoğlu 2016)

- Aynaların alt kenarı yerden en fazla 101,50cm veya aynanın üst kenarı yerden en fazla 188 cm yükseklikte olmalıdır. Tekerlekli sandalye kullananlar için ayna göz hizasında olmalı veya inip çıkan ayarlı aynalar tercih edilmeli veya sabit olduğunda öne doğru 10°-15° eğik olmalıdır (Mülayim 2009)(Şekil 3.5.).

Şekil 3.5. Lavabolar İçin Gerekli Ölçüler (Anonim2004)

- Tutunma barları döşemeye paralel, gerektiğinde düşey olarak da kişiye göre ayarlanabilen tipte düzenlenmeli, kullanım alanındaki hareketlere engel olmamalıdır. Tutunma barlarının genişlik veya çapı 3,2cm-3,8cm olmalıdır. Tutunma barları duvara yerleştirilmişse, duvarla-bant arasında 38mm aralık bulunmalıdır. Engelli tefrişlerinde olması gereken ölçüler aşağıdaki gibidir (Mülayim 2009)(Şekil 3.6.).

Şekil 3.6.Yürüyebilen Engelliler İçin Tuvalet Tasarımı (Davutoğlu 2016

- Tekerlekli sandalye kullanıcıları tuvalete ulaşabilmek için yandan aktarma yapma veya önden aktarma yapma yollarını kullanır. Dolayısıyla tuvalet tasarımları yapılırken tüm bu kullanım şekilleri dikkate alınmalıdır (Davutoğlu 2016).

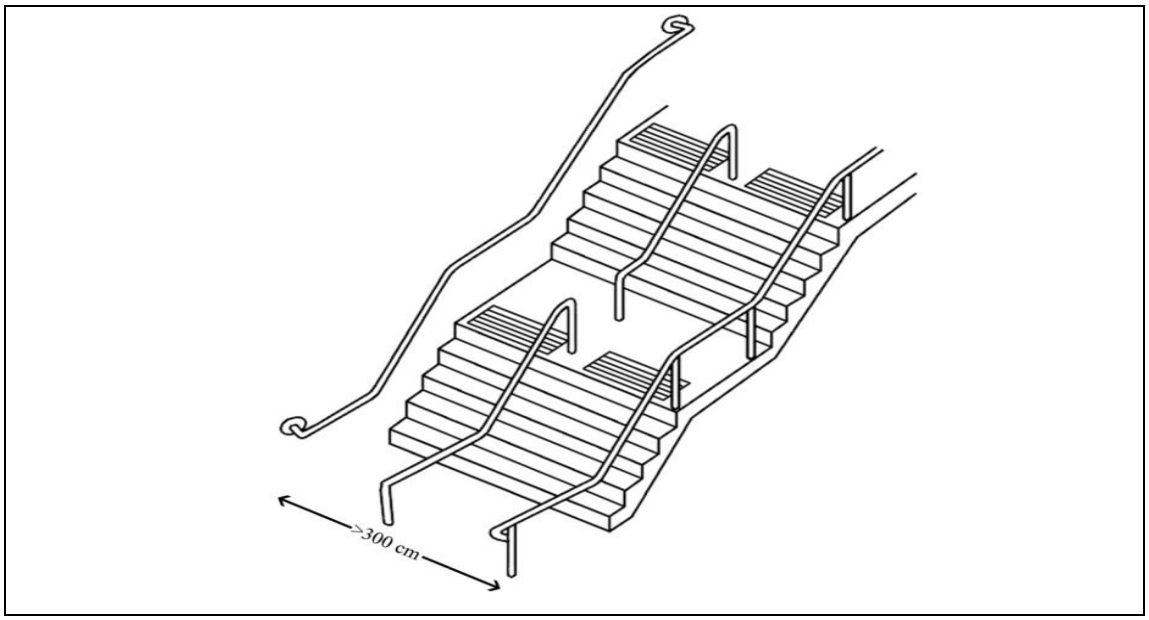
3.2.2. Yapı Elemanları

Yapı elemanlarından merdivenler, rampalar ve bina girişleri ele alınmışlardır.

3.2.2.1.Merdivenler

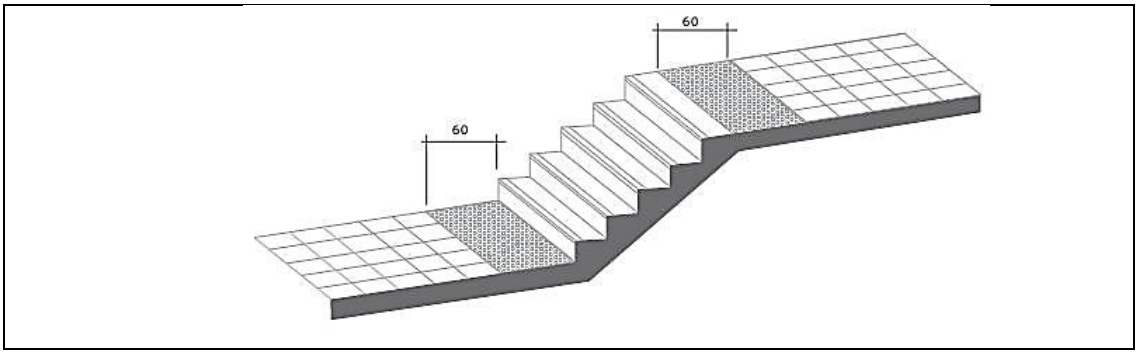
Bir kottan diğer kota bağlantı sağlandığında eğim 1.20'den daha dik olması durumunda rampaların yerine merdivenler tasarlanmaktadır (TSE 2011). Rampalara alternatif olarak ortaya çıkan merdivenlerin tasarımında her birey için rahat erişimin sağlanması gerekmektedir. Bu doğrultuda merdivenlerde olması gereken kriterler şunlardır;

- Merdivenlerde kullanılan yüzey kaplaması kaymaz, sabit ve hafif pürüzlü olmalıdır.
- Merdivenin zorunlu olarak yapılması gereken durumlarda engellilerin rahat ulaşımı için merdivenin iki tarafında küpeştelerin yapılması uygundur.
- Merdiven boyutlandırmalarının engelliler göz önünde bulundurularak yapılması gerekmektedir.
- Trabzanlar veya küpeştelere dayanan bir kişinin vücut kütlesini çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş olmalıdır (Anonim 2012).
- Merdiven genişliğin 300 cm'yi geçtiği noktalarda, merdiven ortasına korkuluk koyulması gerekmektedir (Şekil 3.7.).

Şekil 3.7. Geniş Merdivenlerde Ortaya Korkuluk Atılması

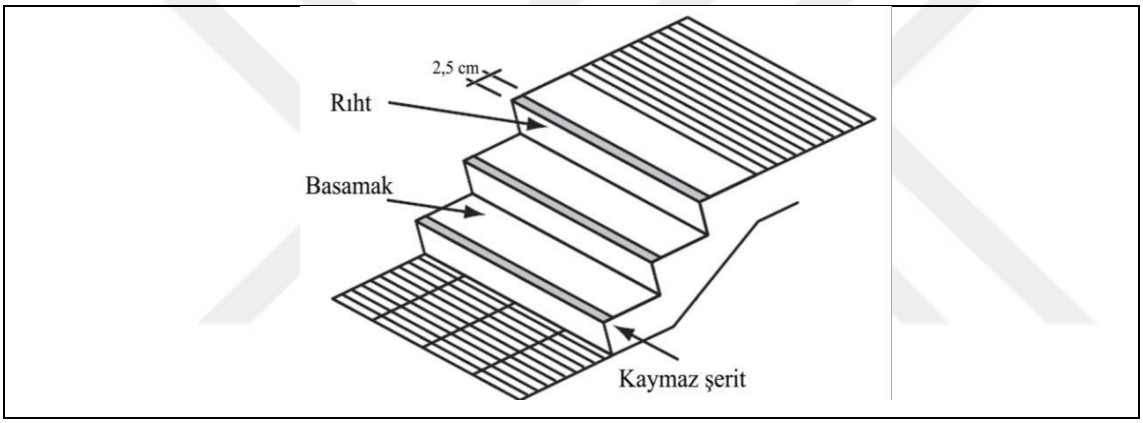
- Engellilerin merdiveni algılanması için merdiven başlangıcı ve sonunda duyumsanabilir yüzey kaplaması kullanılmalıdır (Anonim 2012)(Şekil 3.8.).

Şekil 3.8. Merdiven Başı ve Sonunda Duyumsanabilir Yüzey Gösterimi (TSE 2012)

- Duyumsanabilir yüzeyin farklı renk ve dokuda olması gerekmektedir.
- ‘‘Merdivenlerin bir çıkış kolunun 180 cm üzerinde bir yüksekliğe erişmesinden sonra en az 200 cm uzunluğunda bir sahanlık oluşturulmalı ve sahanlıklarda yön değişimlerinde en az 180 cm x 180 cm boyutlarında alan bırakılmalıdır’’ (Adanır ark. 2015).
- ‘‘Eğer merdiven genişliği 300 cm’den daha geniş ise; her bir aralık 90 cm ile 140 cm aralıkta olacak şekilde, orta bölüme trabzan konulmalıdır. Basamak ve rıhtlar ayrı renkte gösterilmelidir. Basamak ucunda 4 cm eninde koruyucu kaymaz bir şerit bulunmalı, koruyucu malzeme, takılıp düşmeyi önleyecek, çıkıntı yapmayacak, basamak yüzeyi ile düz olacak şekilde monte edilmelidir’’ (Adanır ark. 2015).
- Hissedilebilir uyarıcı yüzey, merdiven yönünde 60 cm uzunluğunda, ilk basamak başlamadan 30 cm önce bitecek (boşluk bırakacak) şekilde yerleştirilmelidir. Hissedilebilir uyarıcı yüzey basamakların alt ve üst taraflarında kullanıldığında, merdiven boşluğundaki ilk ve son basamakların görsel olarak algılanmasını azaltmamalıdır. Hissedilebilir uyarı yüzeylerinin diğer özellikleri hissedilebilir yüzey ilgili standarda uygun olmalıdır (TSE 2011).
- Görme engelli bireyler için merdiven basamaklarında farklı renkte kaymaz bantlar kullanılmalıdır.
- Sahanlıklarda farklı malzemeden hissedilebilir uyarıcı yüzeyler oluşturulmalıdır.

- Uzun ve dik merdivenler 8-10 basamaktan sonra bir sahanlıkla kesilmeli, sahanlık genişliği merdiven genişliği kadar yapılmalıdır. Merdivenin her iki yanında 86,5 cm yüksekliğinde trabzan bulunmalıdır. Trabzanlar merdiven başlangıcından önce ve bitişinden sonra 30 cm daha uzun olmalıdır (TSE 2011).
- Merdivenin boyutları maksimum bir rıht yüksekliği 15 cm olmak üzere "2 x rıht yüksekliği + 1 x basamak genişliği = 63 cm" formülü kullanılarak TS 9111'e uygun yapılmalıdır (TSE 2011).
- Merdiven basamakları ve rıhtları ayrı renklerde gösterilmelidir. Basamakların ucunda 2,5 cm eninde koruyucu kaymaz şerit bulunmalı; koruyucu malzemenin takılıp düşmeyi önleyecek şekilde, çıkıntı yapmayan ve basamak yüzeyi ile düz olacak şekilde monte edilmelidir (TSE 2011)(Şekil 3.9.).

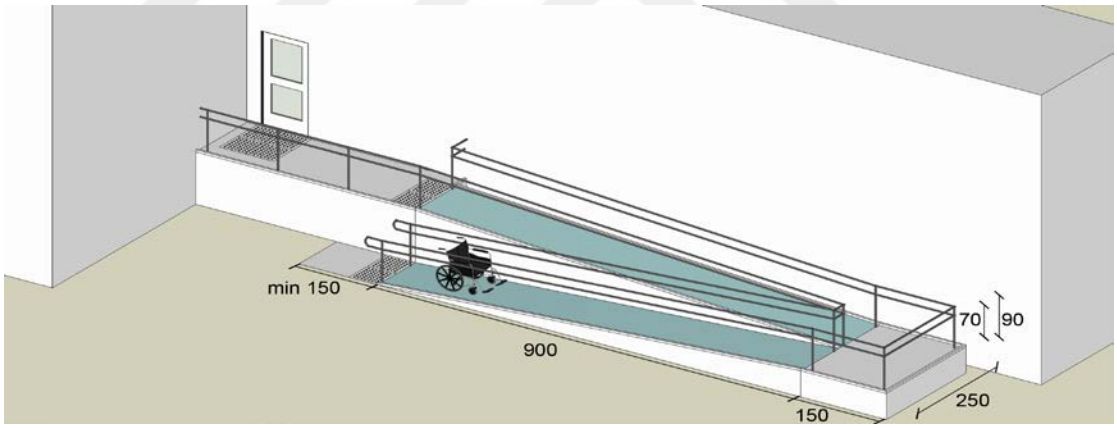
Şekil 3.9. Basamaklarda Kaymaz Bant, Rıht ve Basamak Ölçüsü Gösterimi

- Basamak genişliği, 28 – 32 cm arasında, yüksekliği de 15 ile 18 cm arasında olmalıdır.

3.2.2.2. Rampalar

Rampalar, kot farklılığı bulunan noktalarda rahat erişim sağlayan yapı elemanlarıdır. Bina dışında kot farklılıkları olan noktalardaki yapı elemanı ve bileşenlerinde, engelli kişilerin her noktaya rahat erişim sağlayabilmeleri için rampalar tasarlanmalıdır. Rampa tasarımında ana amaç kullanıcı genel anlamda tekerlekli sandalye kullanıcıları gibi gözükmekteyse de tüm bireylerin yükseklik farklarını engelsiz şekilde aşması sağlanmalıdır (Akçalı 2015). Rampaların herkes tarafından rahat bir şekilde kullanılabilmesi için rampalarda olması gereken kriterler şunlardır.

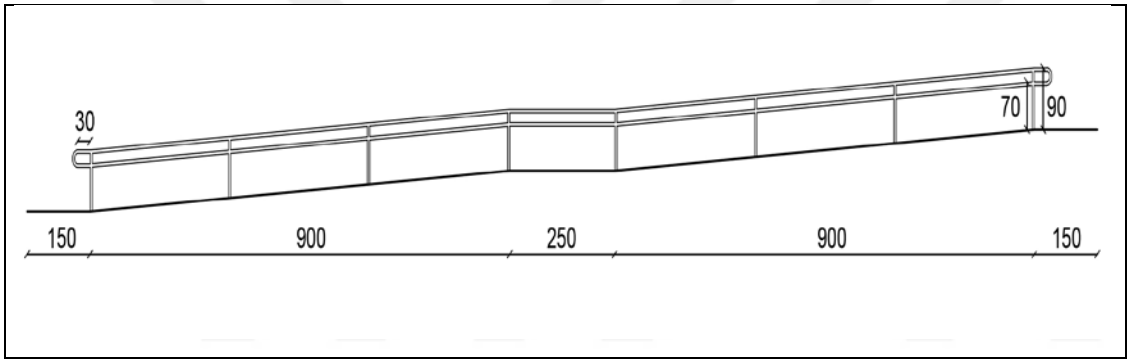
- Rampa yüzeylerinde kaygan olmayan ve ışığı yansıtmayan sert malzeme kullanılmalıdır.
- Rampa başlangıçlarında, bitişlerinde ve sahanlıklarda su birikmesini önleyecek gerekli drenaj tedbirleri alınmalıdır (TSE 2011).
- Rampalardaki eğimler, tekerlekli sandalye kullanıcıları, yürüme zorluğu yaşayan yaşlılar, bebek arabası kullanan yayalar ve görme özürlülerin de kullanacağı düşünülerek mümkün olan en az eğimde yapılmalıdır. Rampa eğimi en fazla %5 olmalıdır (Anonim 2012).
- Görme engelliler için rampanın başında ve sonunda ayrı bir alan bırakılmalıdır.
- Rampa yüzeyleri engelliler tarafından hissedilebilir olmalıdır.
- Rampa tasarımındaki amaç, hareket ve görme engellilerin tekerlekli sandalye gibi aksesuarları kullanırken, erişimi rahat bir şekilde sağlayabilmeleridir. Bunu için rampanın gerekli standartları sağlaması, ergonomik açıdan uygun olması gerekmektedir (Şekil 3.10**.**).

Şekil 3.10. Rampalarda Tekerlekli Sandalyeli Engellinin Manevrası(Adanır ve ark. 2015)

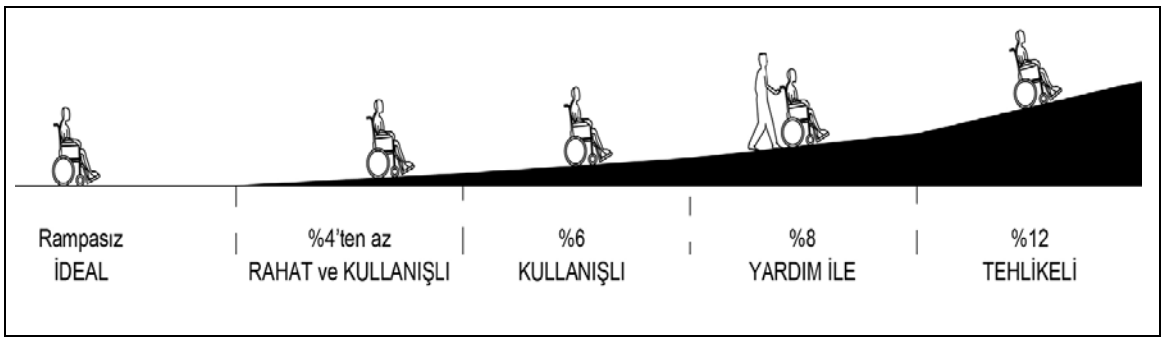
- Rampa yatay uzunluğu 200 cm'den fazla ise veya rampa yüksekliği 15 cm'den fazla ise rampanın her iki tarafında korkuluk bulunmalıdır (Yıldırım 2014).
- "Minimum rampa genişliğini düz rampalarda 100 cm, 90° dönüşlü rampalarda 140 cm, 180° dönüşlü rampalarda 100 cm olmalıdır" (Adanır ve ark. 2015).
- "Rampalar tekerlekli iki sandalyenin iki yönlü geçişinin gerekli olduğu durumlarda minimum net genişlik 180 cm olmalıdır" (Adanır ve ark. 2015).

- “Dış mekânlardaki küpeşteler, emniyet bakımından rampa başlangıç ve bitiminde 45 cm daha devam etmelidir” (Adanır ve ark. 2015)
- “Tekerlekli sandalye kullanan engelliler için rampaların korumasız taraflarına en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü yapılmalıdır” (Adanır ark. 2015).
- Korkuluklar rampaların her iki tarafında, engelliler ve çocuklar düşünülerek, çift kademeli, en az 70 ve 90cm yükseklikte, en fazla 100 cm yükseklikte yapılmalıdır. Küpeştelerin ebatlarının çok küçük ya da gereğinden fazla büyük olması kavranmasında, tutulmasında sorun yaratmaktadır. 4 cm ile 4,5 cm arasında yuvarlak olması tercih edilmelidir. Korkuluklar kısmi görme bozukluğu olan kişiler için farklı renkte olup, zıtlık yaratmalıdır (Şekil 3.11.).

Şekil 3.11. Rampalarda Koruma Bordürü Ve Korkuluk Gösterimi

- Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa, tekerlekli sandalyeli engellinin manevrası için gerekli sahanlık alanı en az 150 cm x 150 cm olmalıdır
- Rampa genişliği 300 cm’den fazla ise araya ekstra trabzan konulmalıdır.
- Rampalardaki eğimlerin, hareket ve görme engellilerin kullandığı, tekerlekli sandalye ve bastonla rahat ve güvenli geçişini sağlamalıdır (Şekil 3.12.).

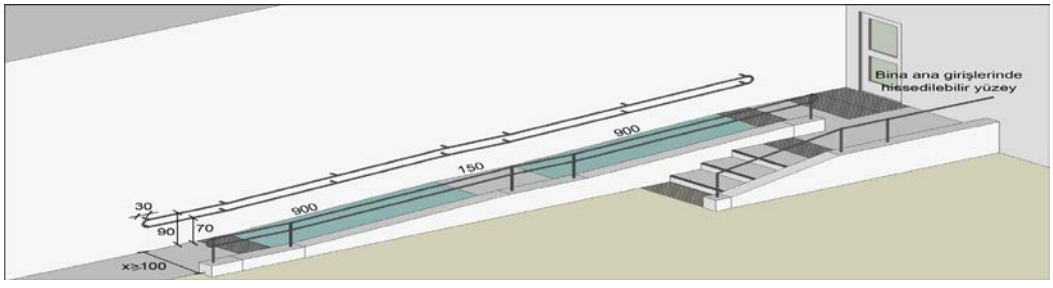

Şekil 3.12. Rampa Eğimleri(Belir 2009)

3.2.2.3. Bina Girişleri

Bina girişleri herkes tarafından kullanılan yapı bileşenleridir. Herkesin eşit şekilde erişiminin sağlanabileceği şekilde tasarlanmalıdır. Bunun için bina girişlerinde engellilerin rahat erişimi için olması gereken kriterler şunlardır:

- Bina girişleri yaya yollarına ve bahçeye kadar engelsiz olmalıdır.
- Giriş kapılarının önünde eşik konulmamalıdır.
- Görme engelli kullanıcılar için giriş kapılarına büyük açıklıklı cam bölmeler yapılmamalı ve çarpmaları önlemek için gerekli işaretlemeler tasarlanmalıdır.
- Bina girişlerinde kaygan olmayan sağlam sert malzemeden zemin kaplaması yapılmalıdır.
- Bina girişlerinin iyi bir şekilde algılanabilmesi için aydınlatma elemanlarının kullanılması gerekmektedir.
- Bahçe ile yapı arasında kot farklılıkları olan bina girişlerinde rampalar tasarlanıp, rampa başlangıç ve bitişlerinde sahanlıklar oluşturulmalıdır.
- Bina girişlerinde görme engelliler için 150 cm x 150 cm ebadında ayrı bir alan oluşturulup algılanabilir zemin kaplaması kullanılmalıdır.
- Görme engelliler için bahçe ile birleşen noktalarda 50 cm genişliğinde ayrı bir şerit tasarlanmalıdır.
- ’Binaların en az bir girişine engelsiz ulaşım ve giriş olanağı sağlanmalıdır. Ulaşılabilir tüm güzergâh noktaları en az 100 cm eninde olmalı, rampaların eğimi 1:12 (%8) den fazla olmamalıdır. 15 cm’den daha yükseğe çıkan rampaların her iki yanında korkuluk düzenlenmelidir. Korkuluklar rampa yüzeyinden iki kademeli olarak, 70 cm ve 90 cm yükseklikte olmalıdır. Rampaların kenarlarında kenar korumaları en az 5 cm yükseklikte düşünülmelidir’ (Adanır ve ark. 2015) (Şekil 3.13.).

Şekil 3.13. Alternatif Engelli Girişi Gösterimi(Adanır ve ark. 2015)

- Bina girişlerinde ağır zor açılan kanatlı kapılar yerine, otomatik kapı veya hafifçe itildiğinde açılabilir kapılar kullanılmalıdır.
- Bina giriş rampalarında net genişlik en az 90 cm, tercihen ise 100 cm olmalıdır. Kamu kullanımına açık binalarda ise rampa genişliği en az 100 cm olmalıdır. Rampanın yatay uzunluğu 200 cm'den fazla veya rampa yüksekliği 15 cm'yi geçmekteyse rampanın her iki tarafında da korkuluk bulunmalıdır (Akçalı 2015).
- Kapı açık durumdayken bina girişi önünde en az 200 x 200 cm'lik temiz manevra alanı olmalıdır (Anonim 2012).

3.2.3. Yapı Bileşenleri

Yapı bileşenlerinden zemin kaplamaları, kapılar, pencereler, asansörler, kaldırma platformları ve işaret/tabelalar ele alınmıştır.

3.2.3.1 Zemin kaplaması

3.2.3.2. Kapılar

3.2.3.3. Pencereler

3.2.3.4. Asansörler

3.2.3.5. Kaldırma platformu

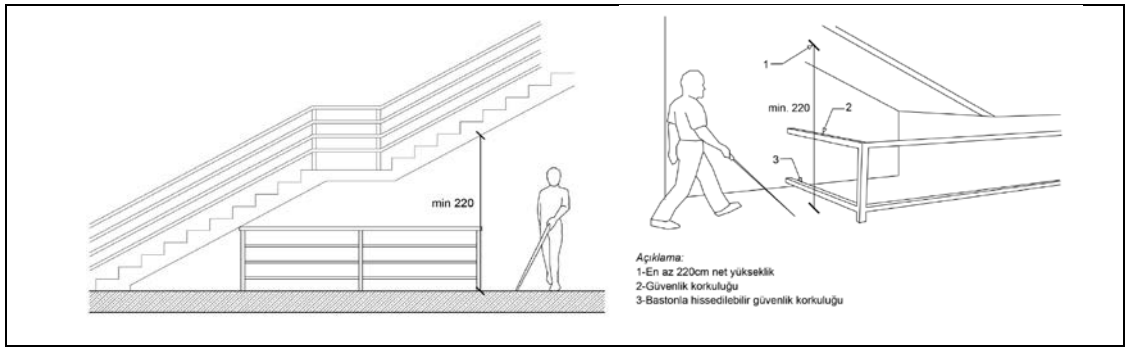
3.2.3.6. İşaret ve tabelalar

3.2.3.1. Zemin Kaplaması

Engellilerin rahat bir şekilde ulaşımlarının sağlanabilmesi için zemin kaplamlarında olması gereken kriterler şunlardır.

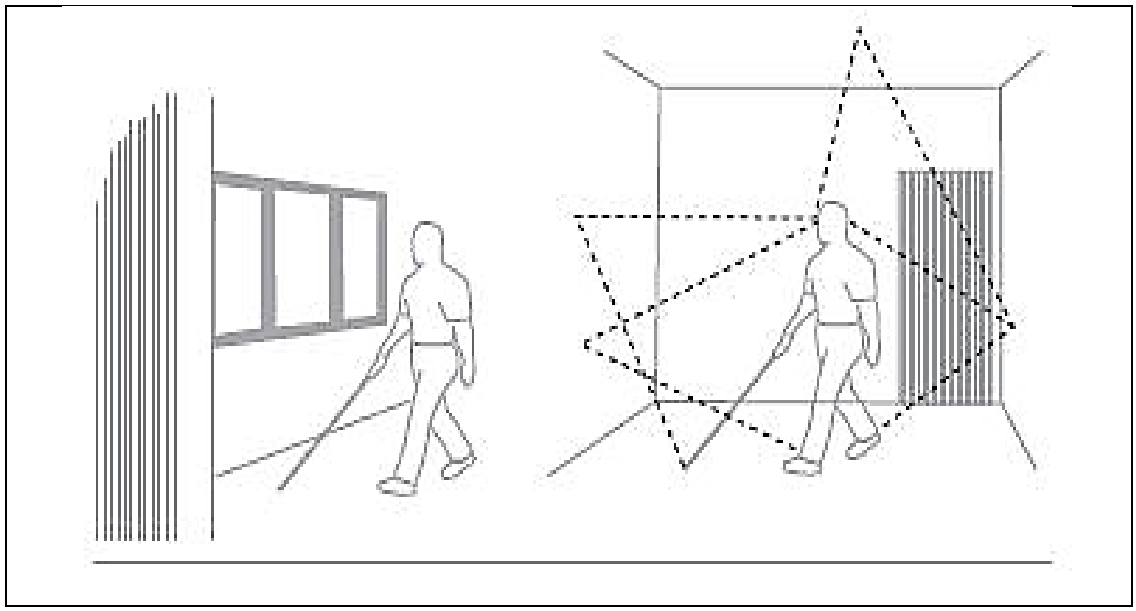
- Zemin kaplamaları, tekerlekli sandalye veya baston kullanan kişilerin erişimini zorlaştıracak nitelikte olmamalıdır.
- Zemin kaplama malzemesinin kaymaz, sabit, sağlam ve sert özellikte olması gerekmektedir.
- Zemin kaplaması olarak halı benzeri malzemeler kullanıldığında zemine sabitlenmeli ve kaymalarının engellenmesi gerekmektedir.
- Zemin kaplamasın da gerekli noktalarda gürültü ve titreşimi engellemek içim uygun malzeme kullanılmalıdır.
- Doku ve dokuma yönü tekerlekli sandalyenin ve görme engellilerin hareketine engel olmayacak şekilde düzenlenmelidir. Döşeme kaplaması 1,30 cm'yi geçmemelidir.

- Zemindeki ses yansıtıcı yüzeyler, görme engellilerin yön bulmalarına yardımcı olmaktadır (Adanır ve ark. 2015)(Şekil 3.14.).

Şekil 3.14. Engelsiz Erişim(Adanır ve ark. 2015)

- Engellilerin rahat ulaşımı için zemin kaplamasının yapıldığı yapı bileşenlerdeki malzeme, kullanım yerine göre seçilmelidir. Bu bileşenlerden bazıları kaldırım, yaya yolları, rampalar, yaya geçitleri, otoparklar ve merdivenlerdir.
- Zemindeki ses yansıtıcı yüzeyler, görme engellilerin yön bulmalarına yardımcı olmaktadır. Gerektiğinde, gürültü ve titreşim yalıtımına uygun yer kaplaması kullanılmalıdır (Davutoğlu 2016)(Şekil 3.15.).

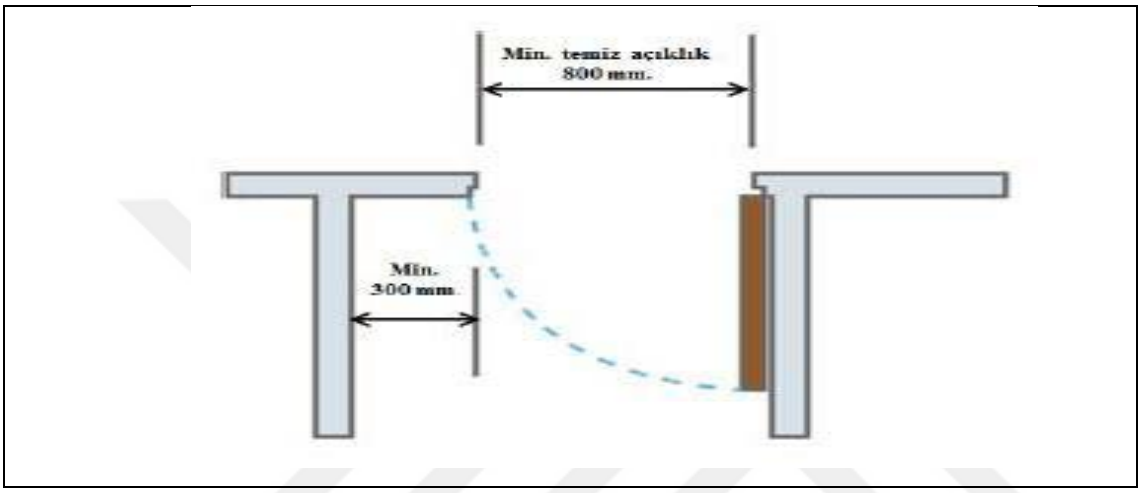

Şekil 3.15. Yer Kaplaması (TSE 2012)

3.2.3.2. Kapılar

Kapılar herkes tarafından kullanılan yapı bileşenleri olduğu için, tasarımlarında ölçü, renk ve kullanılan malzemeye dikkat edilmesi gerekmektedir. Engellilerin rahat giriş çıkış yapabilmeleri için kapılarda olması gereken kriterler şunlardır.

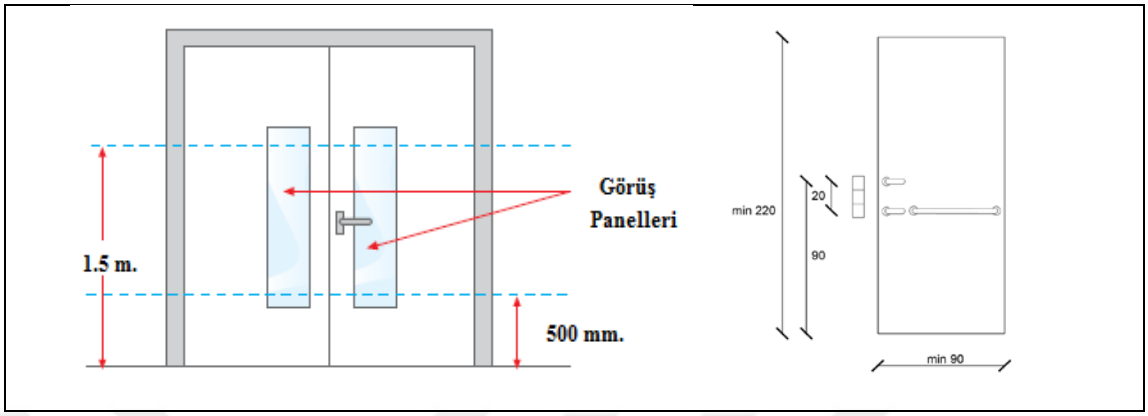
- Kapılar açılıp kapanırken engelli öğrencilerin emniyetle girip çıkmasına izin vermelidir (Ulusoy 2006)(Şekil 3.16.).

Şekil 3.16. Tek veya Çift Kanatlı Kapı Genişliği (Belir 2009)

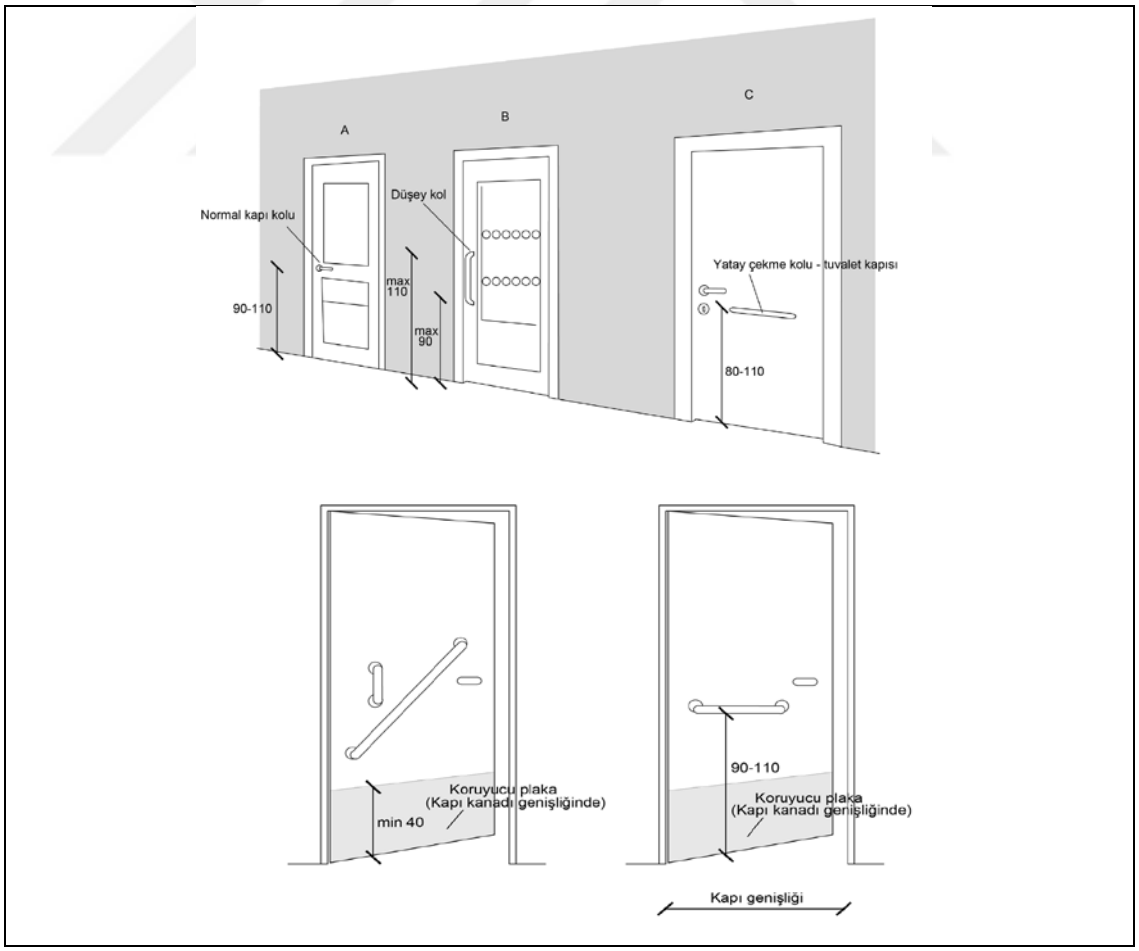
- Engellilerin rahat giriş çıkış yapabilmesi için kapı açıklığı en düşük 80 cm olmalıdır.
- Kapıların engelliler tarafından algılanabilmesi için kapı kasa/kanat ile bitişik duvar arasında renk farklılıkları olması gerekmektedir.
- Görme engelli kullanıcıların algılanabilmesi için cam takılan kapılarda renkli bant kullanılması gerekmektedir.
- "Kapı 90° açıldığında, kapı net genişliği iç kapılarda 90 cm'den, bağımsız bölüm kapılarında 1 m'den az olmamalıdır. Kapı net yüksekliği en az 220 cm olmalıdır" (Adanır ve ark. 2015).
- Yangın durumunda düşmeyi engellemek için kapılara eşik yapılması uygun değildir.
- Görme engellilere odaları tanımada kolaylık sağlamak amacıyla, kapı üzerine yerden yüksekliği kapı kolu hizasında olan kabartma harf veya rakamlar kullanılmalıdır (TSE 2011)

❖ Eşik yapılması gereken noktalarda pahlanmış seviye farkları tasarlanıp tekerlekli sandalye kullanıcıları için engel oluşturulmamalıdır (Şekil 3.17.).

Şekil 3.17. Cam Görüş Panelleri Yerleştirilmiş Kapı (Belir 2009)

❖ Kapı aksesuarları yardım gerektirmeden kullanılacak tasarım ve ebatlarda olmalıdır(Şekil 3.18.).

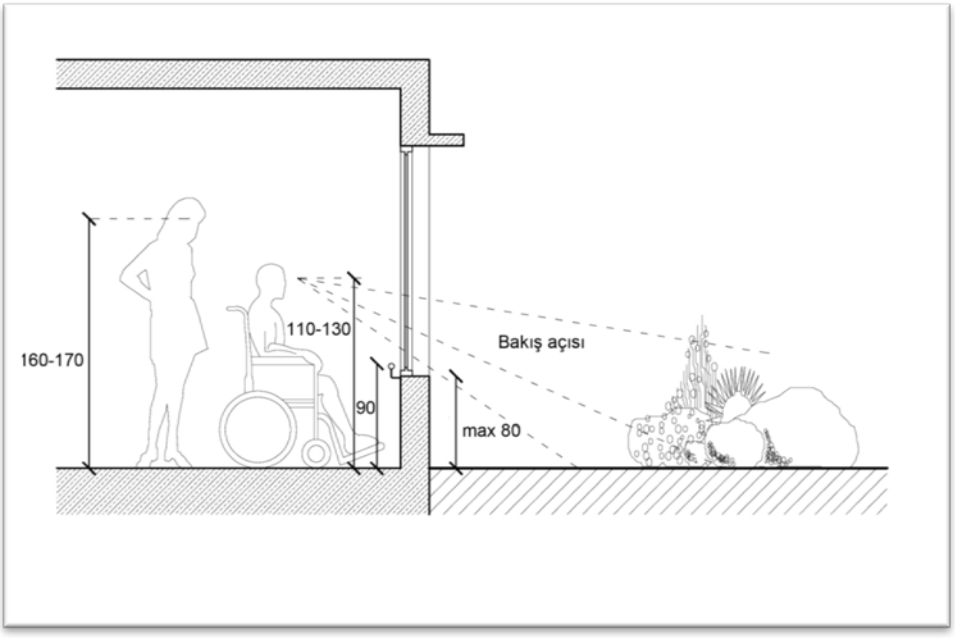

Şekil 3.18. Kapı Aksesuar Gösterimi (Adanır ve ark. 2015)

3.2.3.3. Pencereler

Pencereler yapıların ışık ve temiz hava sirkülasyonlarını sağlayan yapı bileşenleridir. Engelli kullanıcıların rahat bir şekilde pencerelerden faydalanabilmesi için olması gereken kriterler şunlardır.

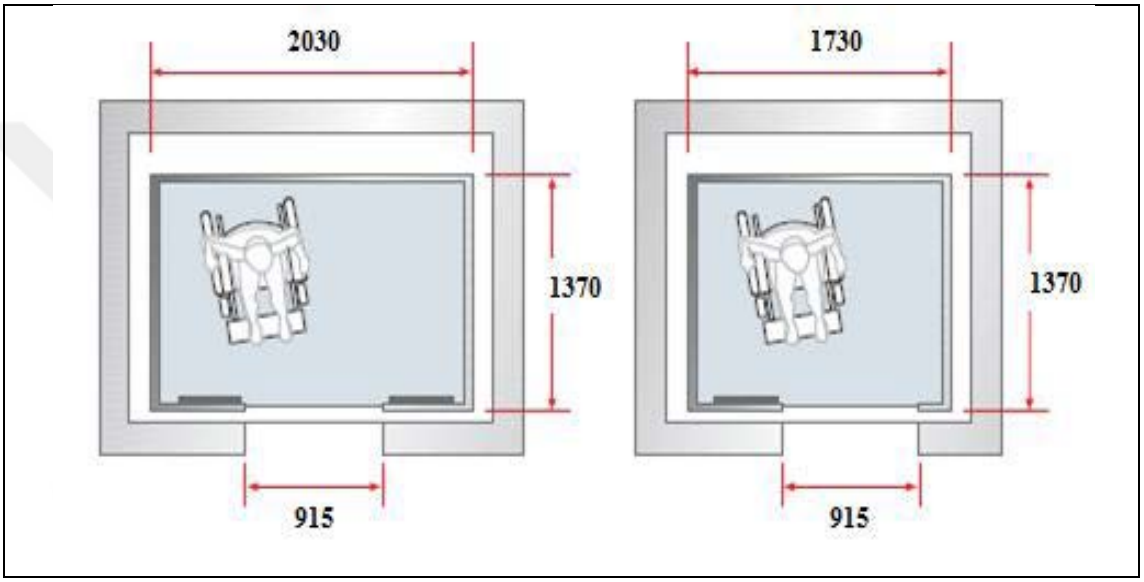
- Pencereler, görme engelli bireylerin gözlerini kamaştırıcı ışığa maruz bıraktıracak şekilde tasarlanmamalıdır.
- Pencerelerin de kapılar gibi belli bir standartta olması açısından aynı yönde açılmasına özen gösterilmelidir (Şahin 2012).
- Engelli kullanıcıların pencere açıklıklarında bulunan cama çarpmamaları için pencere altlarında en az 15 cm-20 cm yüksekliğinde parapetler tasarlanmalıdır.
- Tekerlekli sandalye kullanan engelli kullanıcıların dışarıyı görebilmeleri için parapet yüksekliği en fazla 80 cm olmalıdır (Anonim 2012.).
- Engellilerin pencereyi rahat bir şekilde açıp kapatabilmeleri için pencere kollarının yerden 90 cm ile 110 cm'lik mesafede tasarlanması gerekmektedir.
- Oturan insanın göz seviyesine gelecek pencerelerden kaçınılmalı, mümkün olduğunca vasistaslı pencere kullanılmamalıdır. Pratik olması sebebiyle dışa açılan panjurlar yerine, kepenk veya storlar kullanılmalıdır (Adanır ve ark. 2015)(Şekil 3.19.).

Şekil 3.19. Tekerlekli Sandalyeli Çocuğun Pencereye Erişimi (Adanır ve ark. 2015)

3.2.3.4. Asansörler

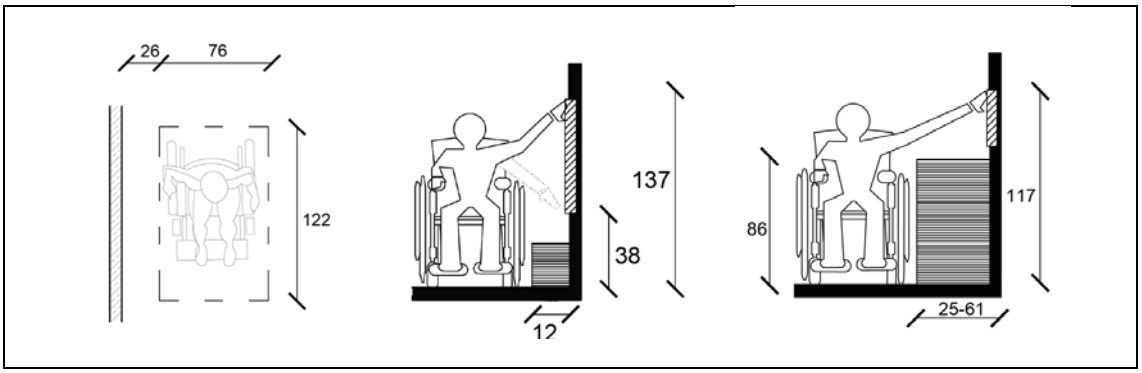
Asansörler, rampa ve merdivenlerin yapılamadığı ya da yüksek noktalara çıkarken herkesin rahat erişim sağlayabilmesi için hızlı ve konforlu yapı bileşenidir. Asansörler kullanım amaçlarına göre yapı içerisinde veya dışında tasarlanabilmektedirler. Özellikle engelli kullanıcıların kullandığı asansörlerin rahat erişim sağlayabilmesi için evrensel tasarım kriterlerine göre tasarlanmaları gerekmektedir (Şekil 3.20.).

Şekil 3.20. Asansör Kabini Minimum Ölçüleri (Belir 2009)

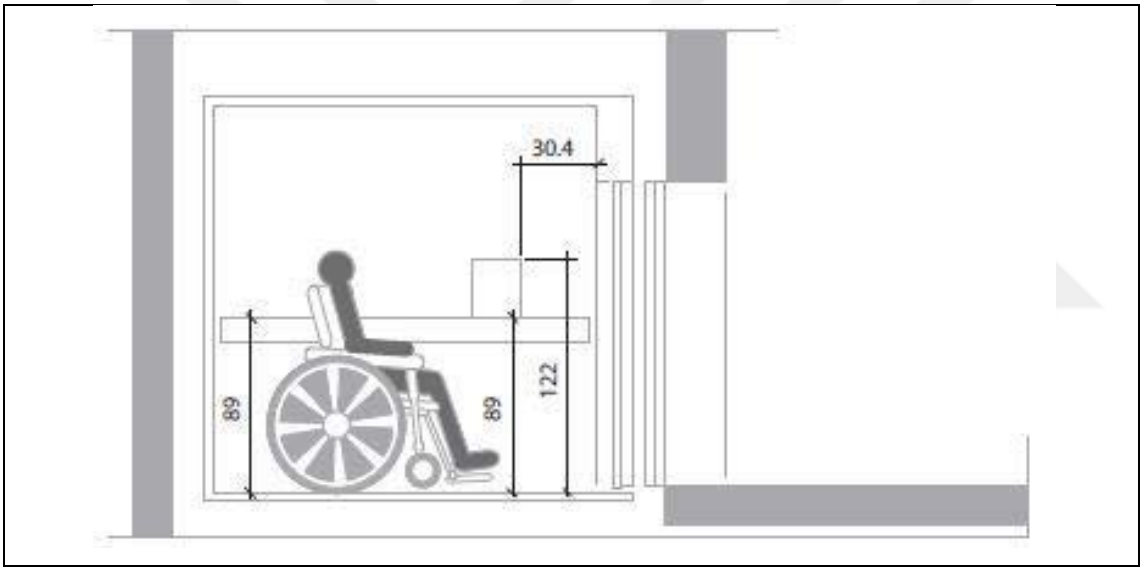
Asansörlerde rahat ve konforlu bir erişim için olması gereken kriterler şunlardır:

- Asansör kapı önlerinde, engellilerin rahat bir şekilde bekleyip dönebileceği bir alanın olması gerekmektedir.
- Asansör kapları engellilerin yardım almadan kullanımı için fotoselli veya otomatik olup, diğer birimlerde olduğu gibi kapı açıklığının 90cm den küçük olmaması gerekmektedir.
- Otomatik açma - kapama cihazı 12 cm ile 73 cm yükseklik arasında, kapıdan geçen bir engel karşısında harekete geçecek şekilde düzenlenmelidir. Bu cihaz en az 10- 20 sn. arası etkin kalmalıdır. Çağırma düğmelerinin orta noktası yerden 1 m yükseklikte olmalıdır. Çağırma düğmelerinin en küçük boyutu en az 1,50 cm olmalıdır (TSE 2012) (Şekil 3.21.).

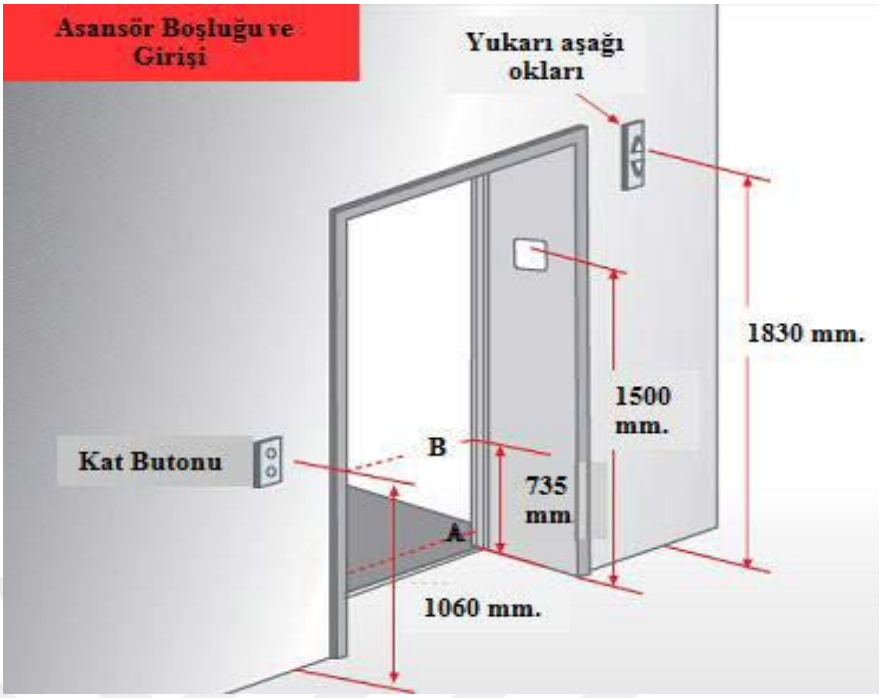
Şekil 3.21. Asansör Erişimi

- Birden fazla katlı binalarda, tüm katlara ve gerekli birimlere hizmet veren, yeterli sayı ve kapasitede asansör bulunmalıdır (Anonim 2012)(Şekil 3.22.).

Şekil 3.22. Asansör İçi Kullanım(TSE 2012)

- Kabin içinde yerden 85 cm-90 cm yükseklikte tutunma bantları olmalıdır (Yıldırım 2014).
- Görme ve işitme engelli kişilerin rahat bir şekilde kullanımı için asansörün yukarı çıktığını gösteren görüntülü düğmenin üstte, aşağıyı gösteren altta olması ve asansörün çıkış yönünü sesli ikaz etmesi gerekmektedir. Ses sinyali yukarı yönde bir defa, aşağı yönde iki defa ses vermelidir. İniş-çıkışı gösteren sinyallerin orta noktası yerden en az 180 cm yükseklikte olmalıdır. Görme elemanlarının en küçük boyutu en az 6,50 cm olmalıdır. Sinyaller çağırma düğmelerinin yakınından görülebilmelidir (Adanır ve ark. 2015)(Şekil 3.23.).

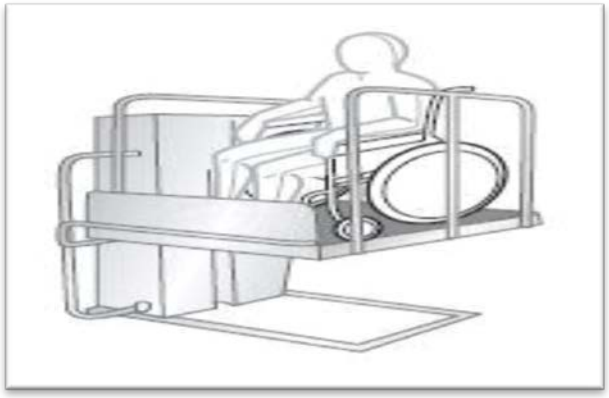

Şekil 3.23. Asansör Boşluğu ve Girişi (Belir 2009)

3.2.3.5. Kaldırma Platformu

Kaldırma platformları, iki metreden daha yüksek olmayan kot farklılıklarında veya katlar arasında düşey olarak engelli kişileri indirme ve çıkarmak için kullanılan yapı bileşenleridir.

Kaldırma platformlarında inilip çıkılırken oluşabilecek herhangi bi aksaklıkta, sesli ve görsel alarm sisteminin olması gerekmektedir. Ayrıca alta inildiğinde veya üste çıkıldığında sesli bir uyarı sistemin olması gerekmektedir (Şekil 3.24.).

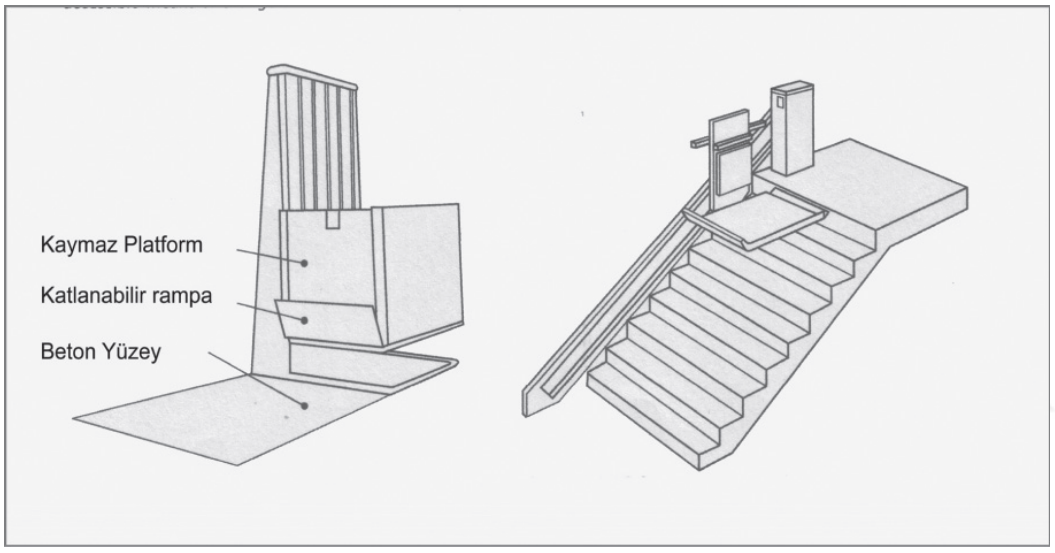

Şekil 3.24. Kaldırma Platformu (Davutoğlu 2016)

Kaldırma platformlarının merdivenler için tasarlanmış olanlarını şu şekilde açıklanmıştır.

Merdivenler için Kaldırma Platformu

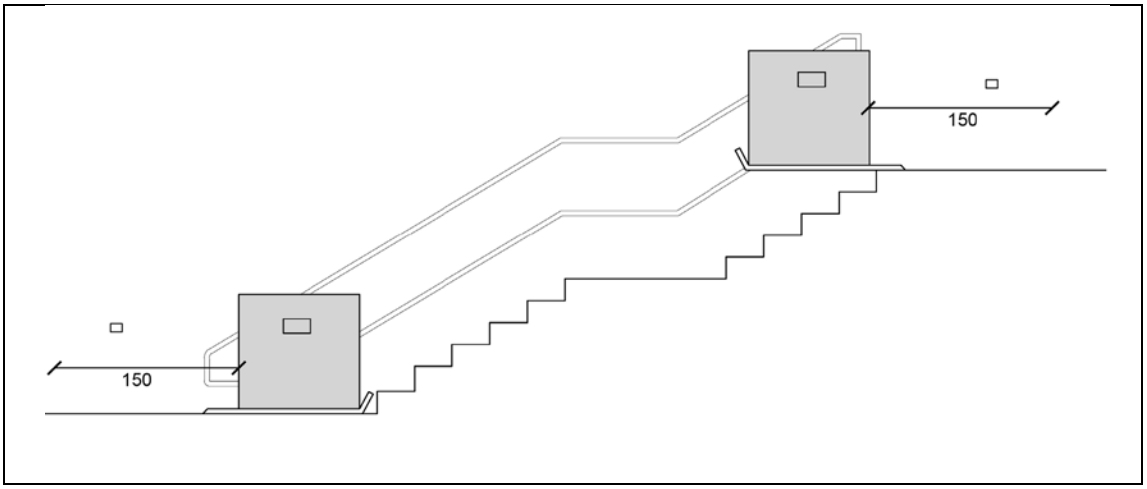
Rampa veya asansör yerleştirmenin zor veya imkânsız olduğu yerlerde, mevcut yapılara erişim de ortaya çıkan zorluğu merdiven asansörleri sağlayabilmektedir. Eğimli hareket eden merdiven asansörleri mevcut binalarda genellikle bir veya birden fazla kat arasındaki ya da eğimli düzlemler arasındaki bağlantıyı kurmak için tasarlanmıştır (Adanır ve ark. 2015) (Şekil 3.25.).

Şekil 3.25. Merdiven Asansörü ve Platform Yükseltici Örneği (Steblin ve Eng 2007)

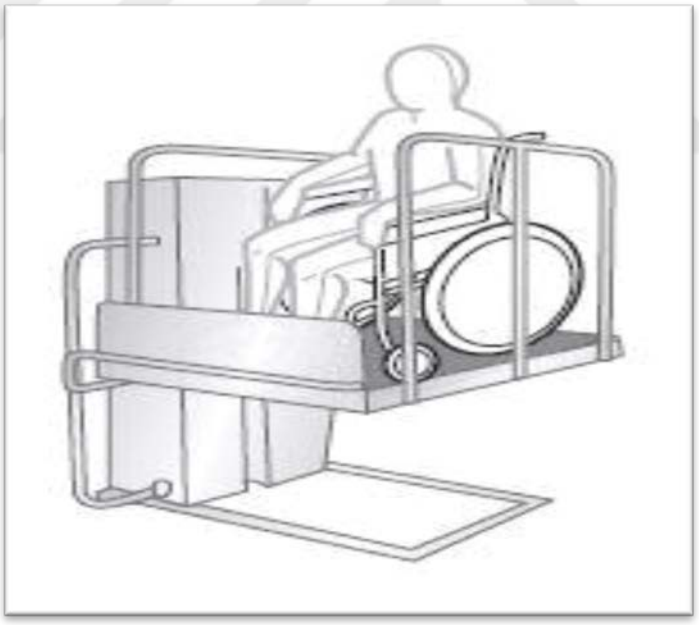
Merdivenler için kaldırma platformları tasarlanırken şu kriterlere dikkat edilmesi gerekmektedir.

- Platformun seçileceği noktanın geçişe uygun olması, basamak başlangıç ve bitişlerinin belirlenmesi gerekmektedir (Şekil 3.26.).

Şekil 3.26. Merdivenler İçin Kaldırma Platformu (Adanır ve ark. 2015)

- Bu platformlar elektrikle çalıştığından elektriğin olmadığı durumlarda erişimin sağlanması için gerekli tertibat sağlanmalıdır (Şekil 3.27.).

Şekil 3.27. Kaldırma Platformu (Davutoğlu, H. 2016))

- Asansörlere ulaşılabilir bina girişinden engelsiz erişim güzergâhı sağlanmalıdır. Çağırma ve kontrol düğmeleri 90 cm ile tercihan 110 cm. en fazla 137 cm yükseklik sınırları içerisinde yerleştirilmelidir (TSE 2011).

- Merdivenler, asansör veya rampanın yanında ilave olarak bulunmalıdır. Yürüyen merdiven bulunan binalarda engelliler için gerekli ilave düzenlemeler (rampa, asansör vb.) yapılmalıdır. Açık rıhtlı merdivenler kullanılmamalıdır. Döner basamaklı merdivenlerden kaçınılmalıdır (TSE 2011).
- Asansörler, tekerlekli sandalyenin kullanabileceği ölçülerde yapılmalıdır (Ulusoy 2006)

3.2.3.6. İşaret ve Tabelalar

Yapılar arasında erişilebilirliğin sağlanabilmesi için evrensel tasarım kriterlerine uygun bir yönlendirmenin yapılması gerekmektedir. Engelli bireylerin yardım almadan yapılar arasında rahat erişilebilirlik, ulaşılabilirlik ve kullanılabilirliğin sağlaması için işaret-levhaların standartlara uygun tasarlanıp konumlandırılması gerekmektedir. Yönlendirme işaretlerinin mantıksal yönlendirme güzergâhı oluşturması gerekmektedir.

Bu bağlamda işaret ve levhalarla ilgili olması gereken kriterler şunlardır:

- İşaret ve levhaların engelli bireyler tarafından anlaşılır, okunaklı ve yazılı sembollerle desteklenmiş olması gerekmektedir.
- İşaret ve levhalar engelli bireylerin rahatlıkla algılayabileceği şekilde konumlanmalıdır.
- Özellikle tuvalet, merdiven gibi birimlere yönelimin konforlu bir şekilde sağlanabilmesi için yönlendirme işaret ve levhaların binanın her noktasında olması sağlanmalıdır.
- Uygun yükseklikte iyi ve aydınlatılmış olmalıdır.
- İşaretlerde kullanılan malzemenin rahat temizlenebilir sağlam malzemeden yapılması gerekmektedir.
- Yanlış yönlenmeye neden olacak sayıda, işaret ve levhadan uzak durulması gerekmektedir.
- İşaret, kapı mandalının olduğu tarafta konumlandırılmalıdır. Haberleşme sistemleri de kapı mandalı tarafında ve tercihen zemin seviyesinden 100 cm - 120 cm arasında yüksekliğe konumlandırılmalıdır (TSE 2011).
- İşaretlerin engel oluşturabileceği yerlerde, örneğin kalabalık yerlerde, işaretler yerden en az 220 cm yükseklikte yerleştirilmelidir. Bu yükseklik tavana monte edilmiş işaretler veya duvara monte edilmiş işaretler için de geçerlidir. Kapı

işaretleri duvarda, kapının mandalının bulunduğu tarafta konumlanmalıdır. İşaretin yan kenarı pervazdan 5 cm - 10 cm arasında bir uzaklıkta yer almalıdır (TSE 2011).

- ❖ İşaretler döşeme veya zemin yüzeyinden 120 – 160 cm arasındaki yükseklikte yer almalı, yanına yaklaşıldığında kısa mesafeden okunabilir olmalıdır (Anonim 2012).
- ❖ İşaret ve levhalar üzerindeki sayı ve harfler uygun ebatta okunabilir olmalıdır.
- ❖ İşaretlemede kırmızı-yeşil kombinasyonundan kaçınılmalıdır. Yeşil, zeytin yeşili, sarı,turuncu, pembe ve kırmızı gibi renkleri birlikte kullanmak algılamada zorluklara neden olabilmektedir (TSE 2011).
- ❖ Evrensel tasarımın sağlanabilmesi için uluslararası sembollerin kullanılması gerekmektedir (Şekil 3.28.).

Şekil 3.28. Görme Engelli İşaret Yönlendirme Levhaları (TSE 2011)

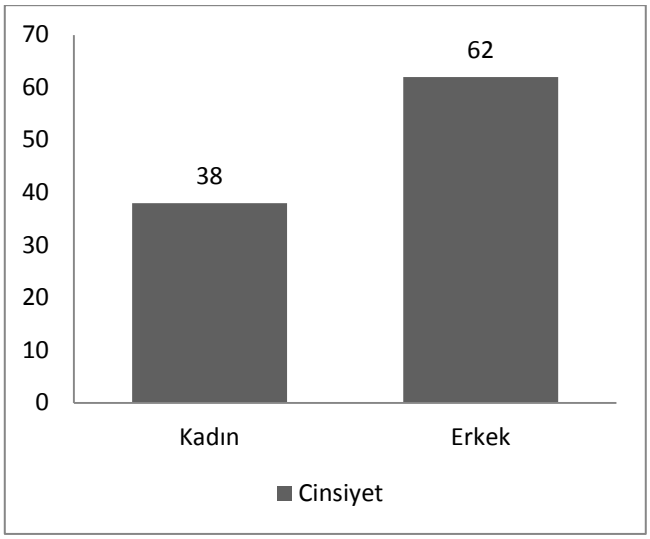
- İşaret ve levhalar az gören engelliler için iri puntolu yazı karakteri dokunsal okuma için kabartmalı levhalar kullanılmalıdır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki eğitim yapılarının engellilere göre değerlendirilebilmesi için, kampüs alanındaki öğrenci, engelli personel ve engelli öğrencilere anket yaptırılmıştır. Hedef kitleye fakülte yapılarındaki kapılar, pencereler, zemin kaplamaları, rampalar, merdivenler, asansörler, işaretleme/ levhalar, bina girişleri ve tuvaletler hakkında ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik bazında memnuniyet anketi uygulanmıştır. Anketin yapılış amacı fakülte binalarını kullanan engelli bireylerin karşılaştığı sorunları belirleyip, karşılaştıkları sorunlara karşılık çözüm önerileri üretebilmektir. Yapılan anket çalışmasında fakülte binalarında ortaya çıkan veriler her yapı birimi, elemanı ve bileşeni için ayrı ayrı yüzdelerle analiz edilmiştir. Bu analiz tabloları ve teknik yorumları tablolarla belirtilmiştir.

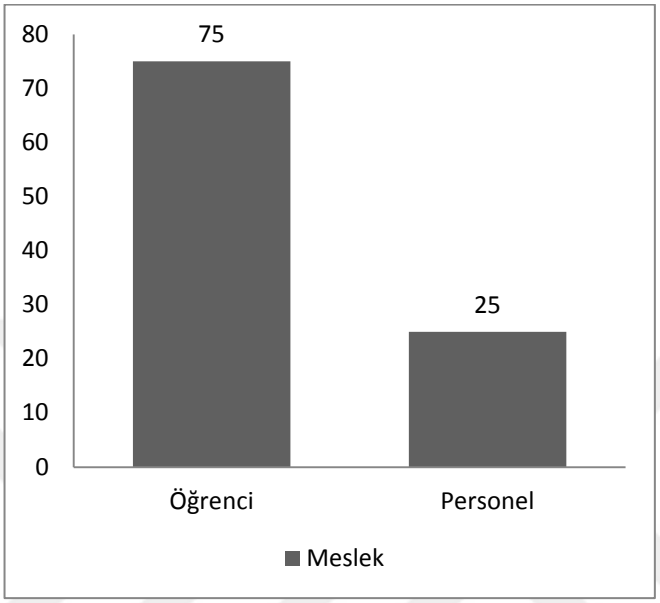
Anketlere toplam 100 birey katılmış, bunların 38 i kadın 62 i erkek bireylerden oluşmaktadır (Çizelge 4.1.).

Çizelge 4.1. Ankete Katılan Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Yüzdeleri

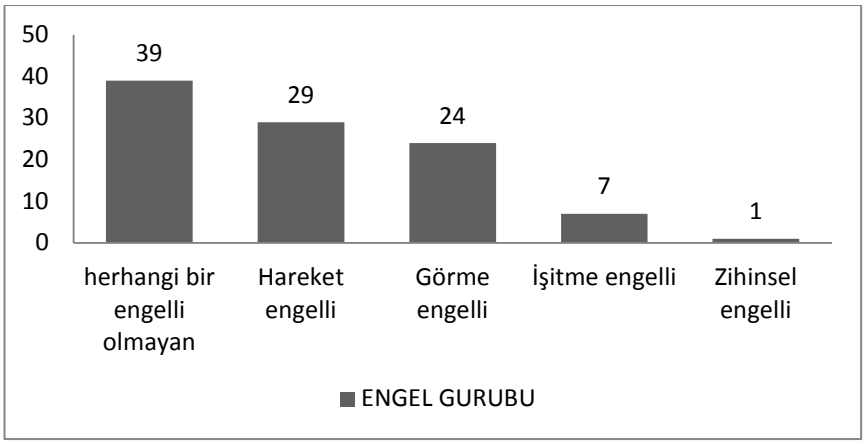
Ankete katılanların %75 i öğrenci %25 i Üniversite bünyesinde çalışan personelden oluşmaktadır (Çizelge 4.2.).

Çizelge 4. 2. Ankete katılan bireylerin mesleklerine göre yüzdeleri

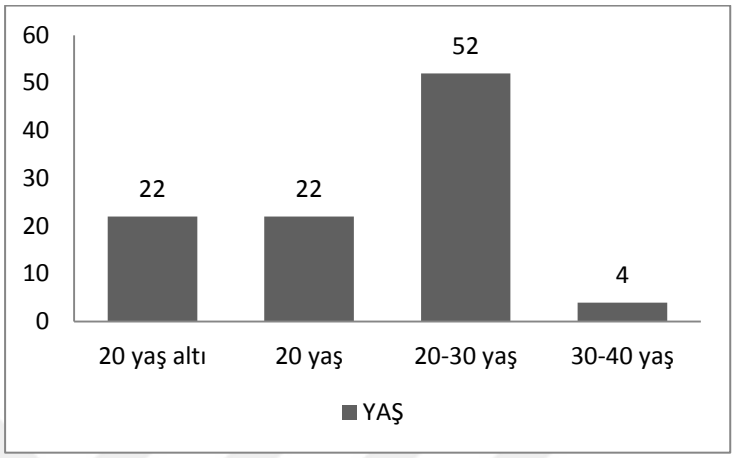
Ankete katılanların %39 u herhangi bir engelli olmayan öğrenci %29 u hareket engelli %24 ü görme engelli %7 si işitme engelli %1 i de zihinsel engelli bireylerden oluşmaktadır (Çizelge 4.3.).

Çizelge 4.3. Ankete Katılan Bireylerin Engel Guruplarına Göre Yüzdeleri

Anket Katılımcıların%22 si 22 yaş altı, % 22 si 22 yaş, %52 si 20-30 yaş arası ve % 4 ü 30-40 yaş arasındadır (Çizelge 4.4.).

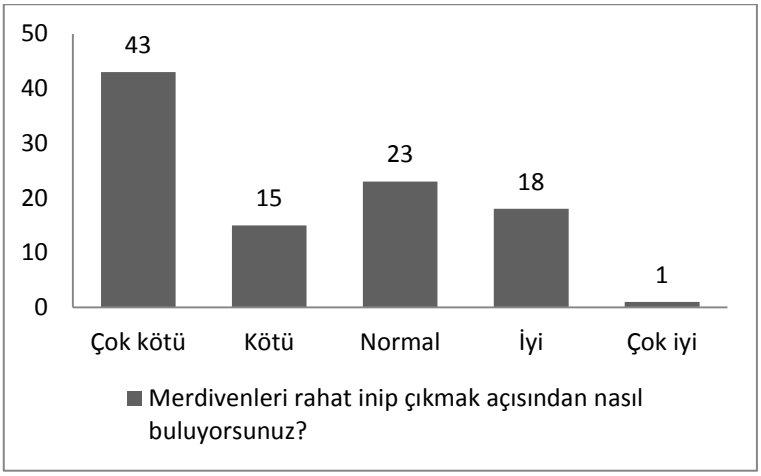
Çizelge 4.4. Ankete katılan bireylerin yaşlarına göre yüzdeleri

Ankette çıkan veriler 4 fakülte binasının yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenleri yüzdelerle değerlendirilmiştir.

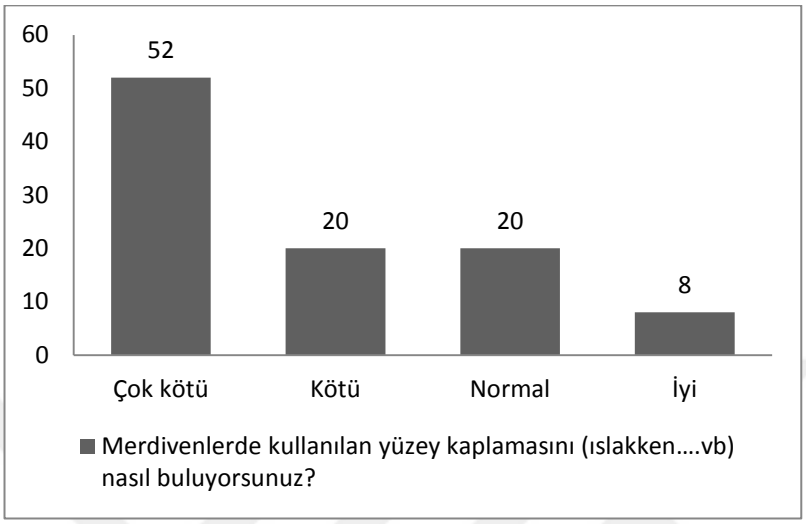
Kat merdivenlerinde basamak sayısı çok olduğundan ve rıht ölçüleri 15-18 cm arasında olmadığından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.5.).

Çizelge 4.5. Merdiven Rahat İnip Çıkma Memnuniyet Yüzdesi

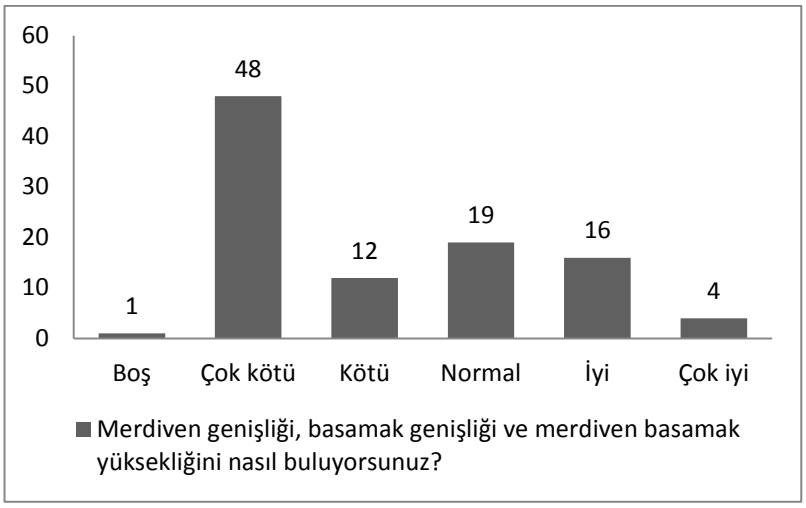
Merdiven yüzeylerinde kaygan malzeme kullanıldığından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4. 6.).

Çizelge 4.6. Merdiven Yüzey Kaplaması Memnuniyet Yüzdesi

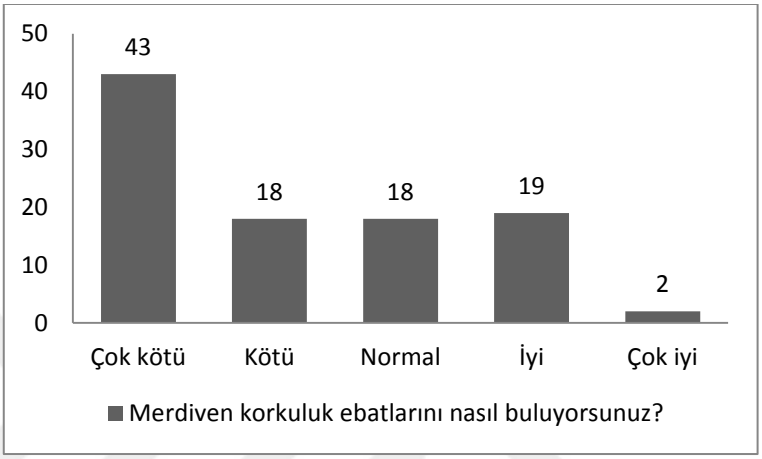
Merdiven basamak ölçüleri kat merdiveni boyunca aynı ebatlarda olmadığından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.7.).

Çizelge 4.7. Merdiven Basamak Ölçüleri Memnuniyet Yüzdesi

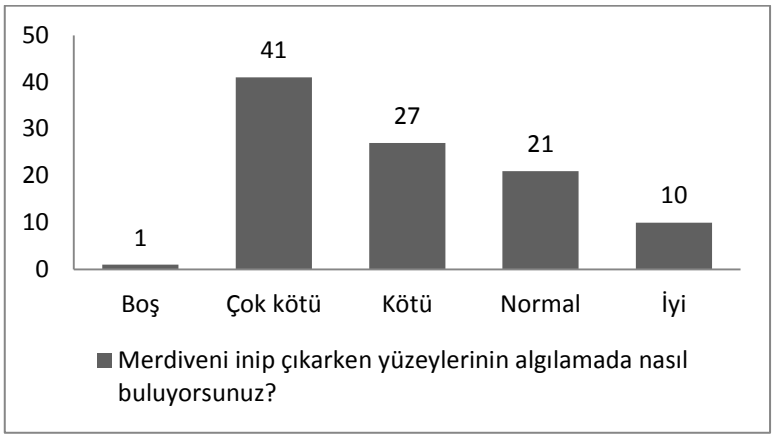
Merdiven korkulukları döşeme kaplaması üzerinde 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz bardan oluşmadığından ve bar ebatları (çap veya genişlik 32 mm - 40 mm) ölçülerinde tasarlanmadığı için %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.8.).

Çizelge 4.8. Merdiven Korkuluk Memnuniyet Yüzdesi

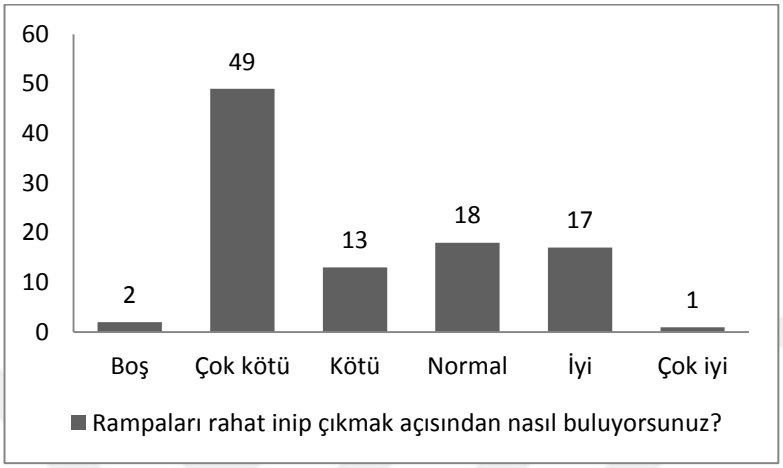
Merdiven başlangıcı ve sonunda hissedilebilir yüzeyler olmadığın dan dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.9.).

Çizelge 4.9. Merdiven Hissedilebilir Yüzey Memnuniyet Yüzdesi

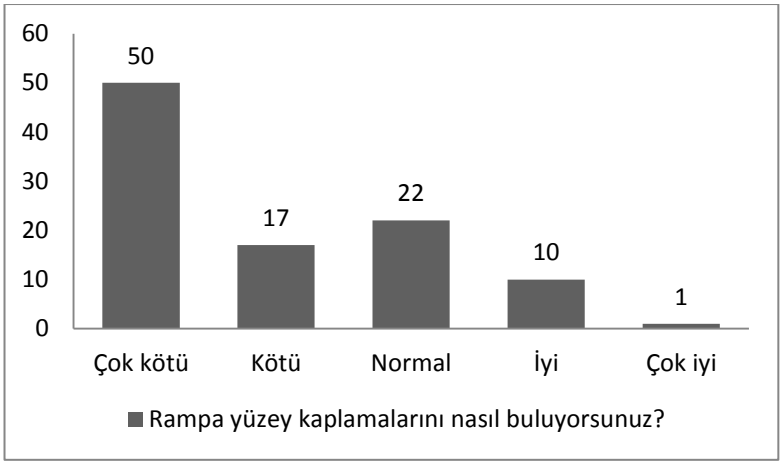
Rampalardan rahat inilip çıkılabilmesi için gerekli olan %6'lık eğim sağlanmadığından dolayı %50' nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.10.).

Çizelge 4.10. Rampa Rahat İnip Çıkma Memnuniyet Yüzdesi

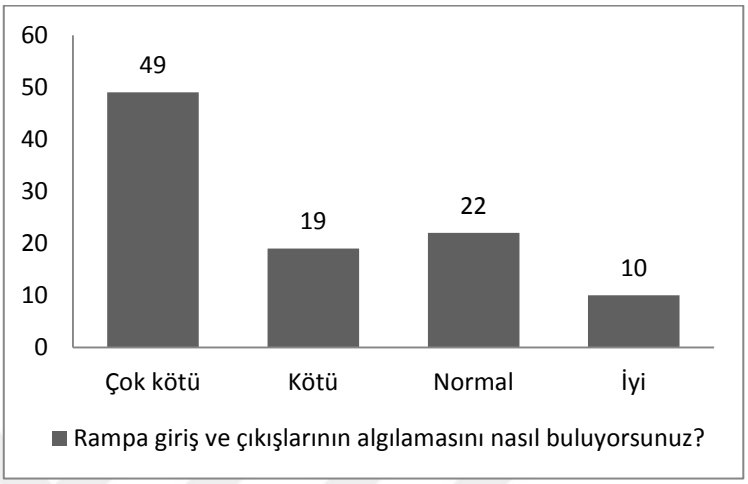
Rampa yüzeylerinde kaygan malzeme kullanıldığından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.11.).

Çizelge 4.11. Rampa Yüzey Kaplaması Memnuniyet Yüzdesi

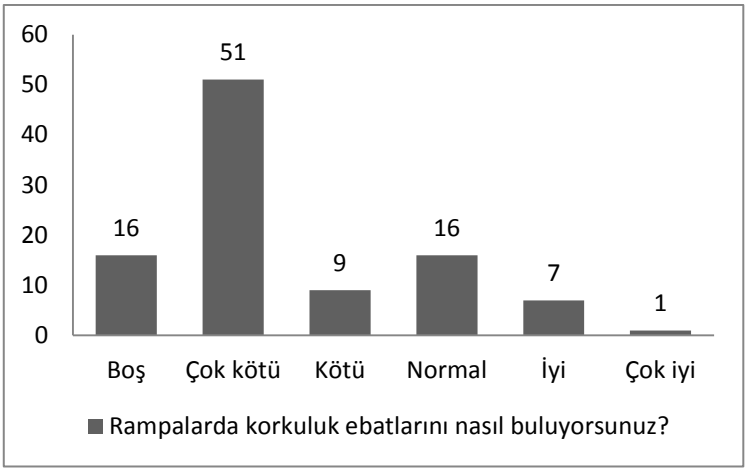
Rampa genişlikleri engellilerin rahat geçişine uygun olmadığından dolayı %50' nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.12.).

Çizelge 4.12. Rampa algılanması Memnuniyet Yüzdesi

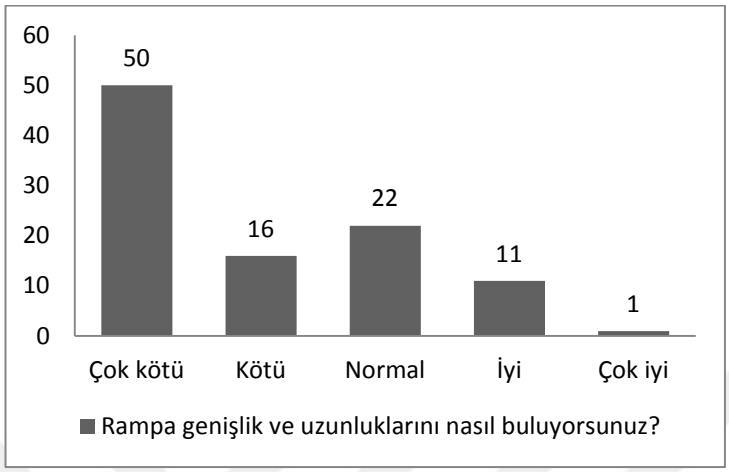
Rampalarda 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz tutamak olmadığından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.13.).

Çizelge 4.13. Rampa Korkuluk Memnuniyet Yüzdesi

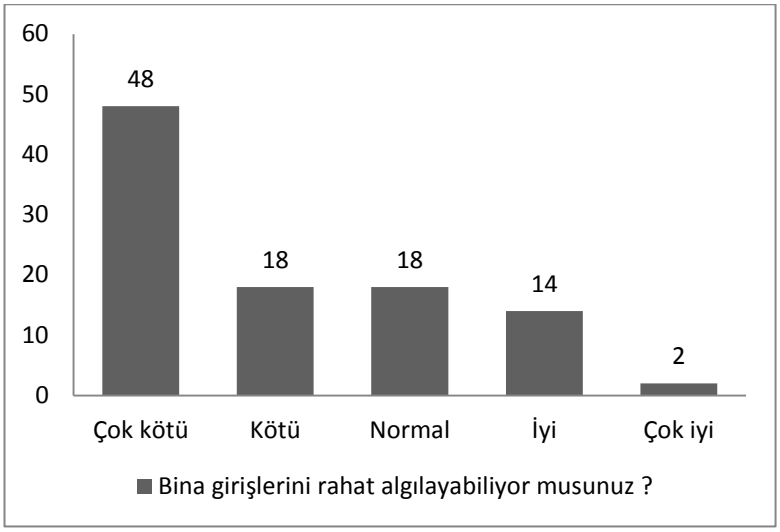
Rampa iniş çıkışlarında hissedilebilir uyarıcı yüzeyler bulunmadığından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.14.).

Çizelge 4.14. Rampa genişlik uzunluk Memnuniyet Yüzdesi

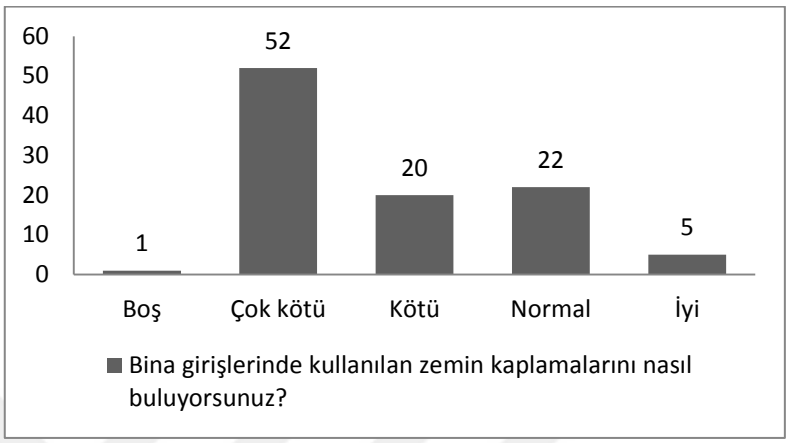
Bina girişlerinde bulunan markiz tasarımlarının yeterince algılanmaması ve bazı fakülte bina girişlerinin ağaçlardan kapanması nedeniyle %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.15.).

Çizelge 4.15. Bina Girişi Rahat Algılanma Memnuniyet Yüzdesi

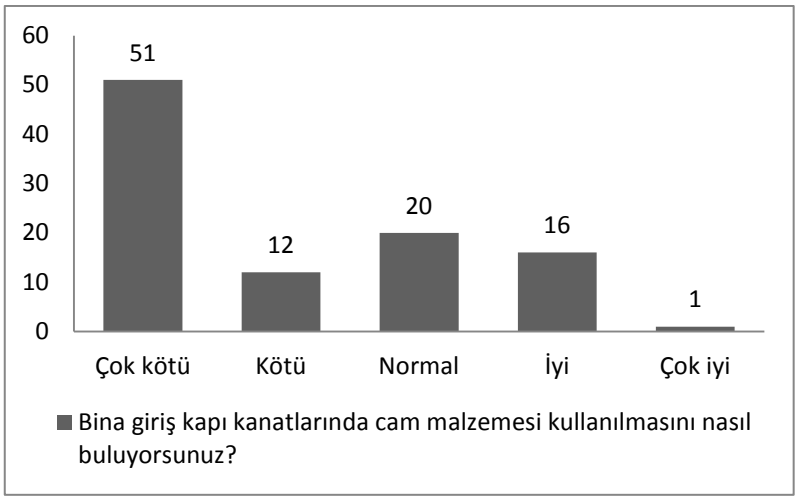
Bina girişlerinde kullanılan zemin kaplamasının kaygan ve sağlam olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.16.).

Çizelge 4. 16. Bina Girişi Yüzey Kaplaması Memnuniyet Yüzdesi

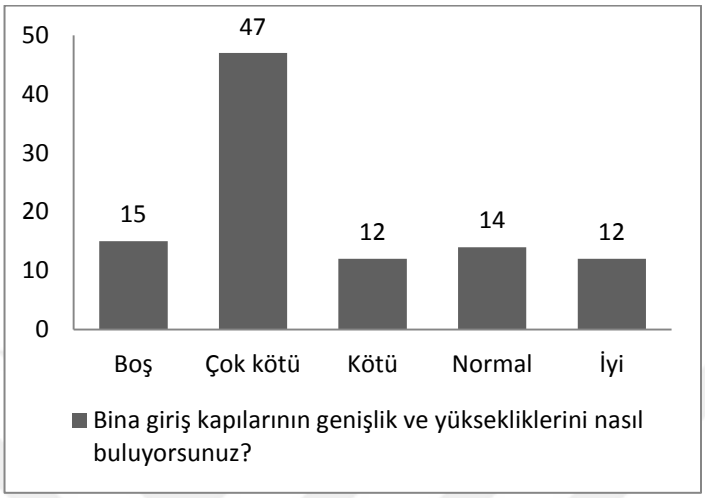
Bina girişlerinde cam yüzey oranının fazla olması ve kullanılan cam malzemesinin üzerinde uyarıcı şeritlerin olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.17.).

Çizelge 4.17. Bina Giriş Kapısında Cam Oranı Memnuniyet Yüzdesi

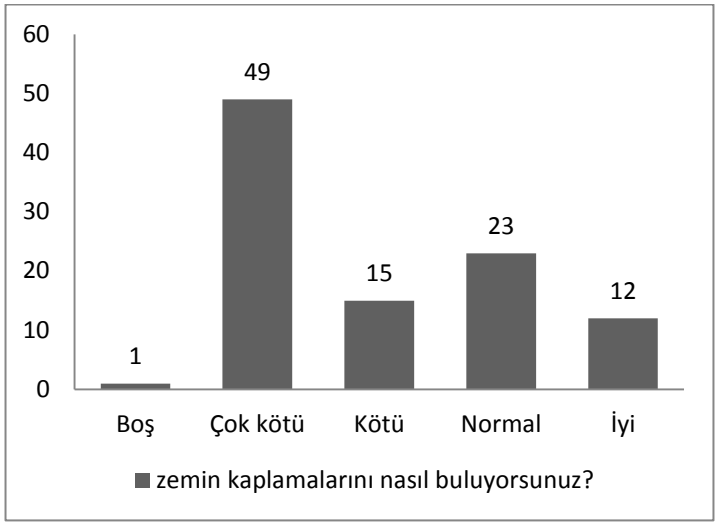
Bina giriş kapı ebatları rahat giriş çıkış yapmak için yeterli ebatlarda olmadığından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18. Bina Giriş Kapıs Ölçüsü Memnuniyet Yüzdesi

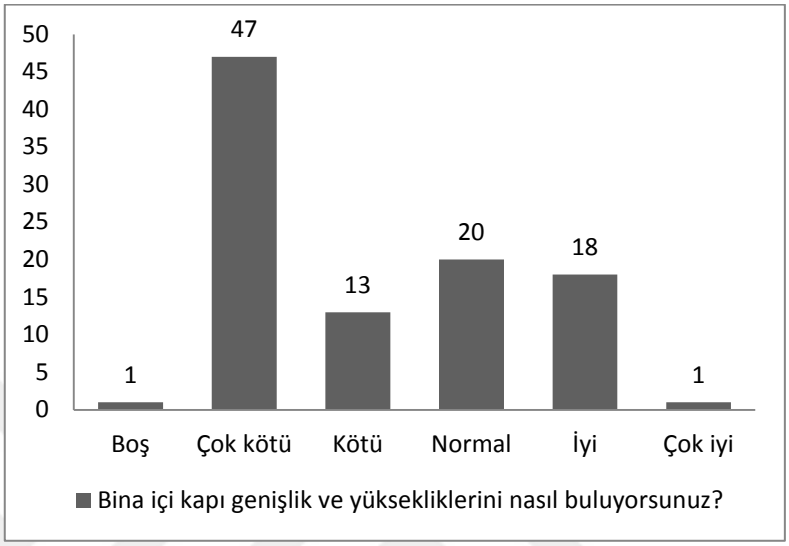
Kullanılan yüzey kaplamalarının sert, sabit olmaması ve ıslakken kaygan olması. Engelliler için takip şeritlerinin olmaması. Genel kullanım alanlarında ki yüzey kaplamalarında uygunsuz yükseltilerin olmasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.19.).

Çizelge 4.19. Zemin Kaplamaları Memnuniyet Yüzdesi

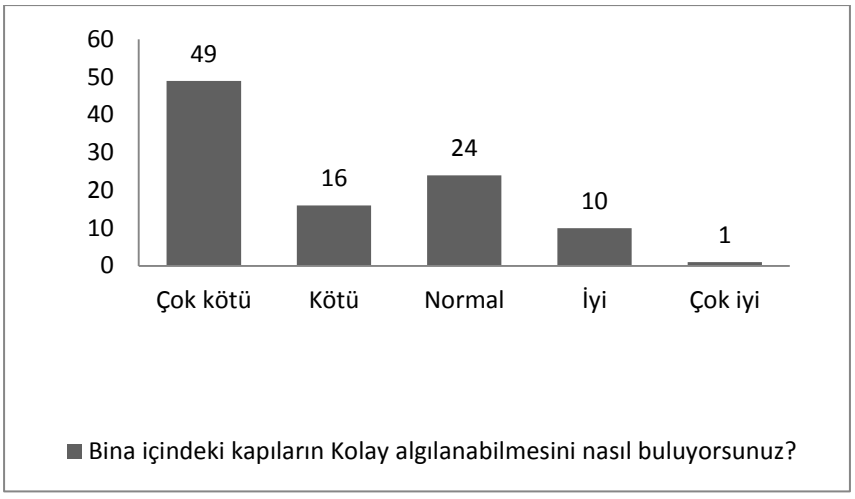
Fakülte binalarında kullanılan kapı ebatlarının rahat giriş çıkış yapmaya uygun olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.20.).

Çizelge 4.20. Bina Içi Kapı Genişlik Ve Yükseklikleri Memnuniyet Yüzdesi

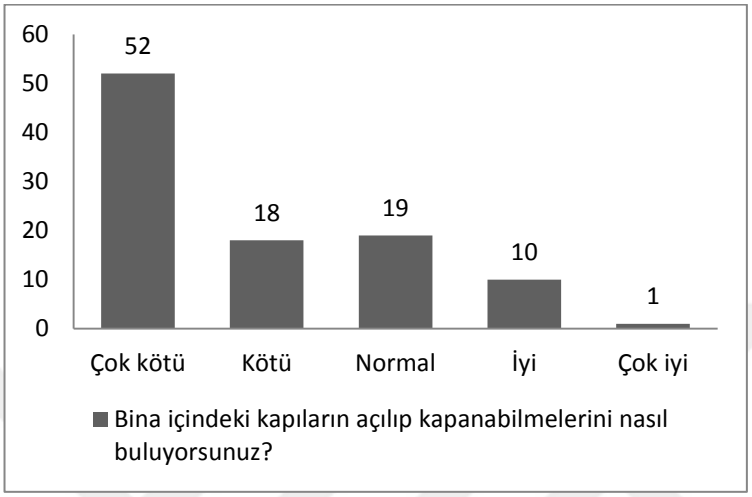
Kapı kasa ve kanatlarının duvarlarla aynı renkte olmasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4. 21.).

Çizelge 21. Bina Içindeki Kapıların Kolay Algılanabilmesi Memnuniyet Yüzdesi

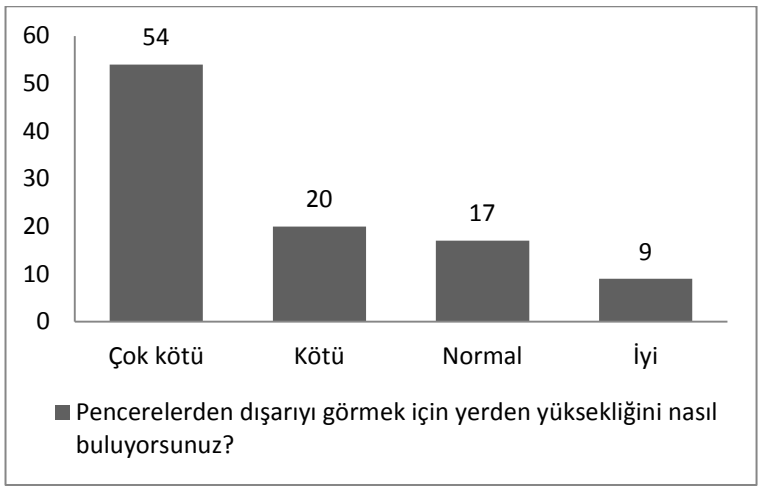
Kapı kanatlarının olması gerekenden ağır olması ve kanat aksesuarlarının bozuk olmasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4. 22.).

Çizelge 22. Bina Içindeki Kapıların Açılıp Kapanabilmeleri Memnuniyet Yüzdesi

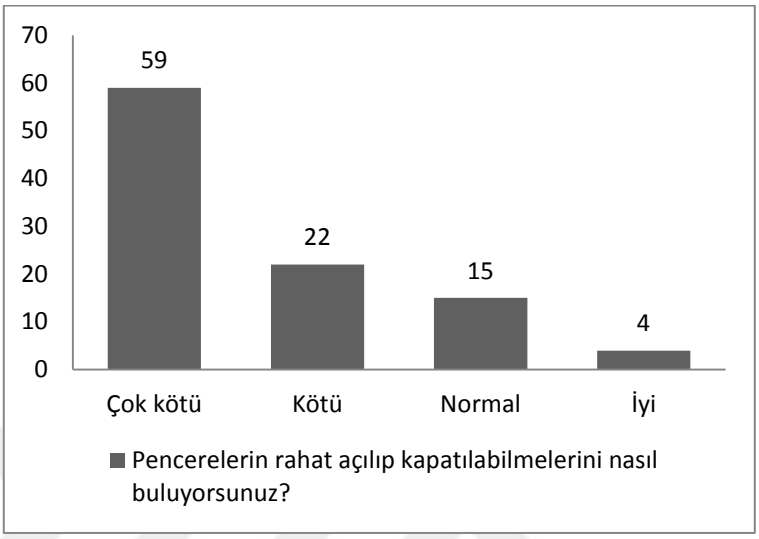
Pencerelerin yerden yüksekliklerinin dışarıyı görmek için uygu olmamasından ve pencerelerin farklı yüksekliklerde olmasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.23.).

Çizelge 4.23. Pencere Yerden Yüksekliği Memnuniyet Yüzdesi

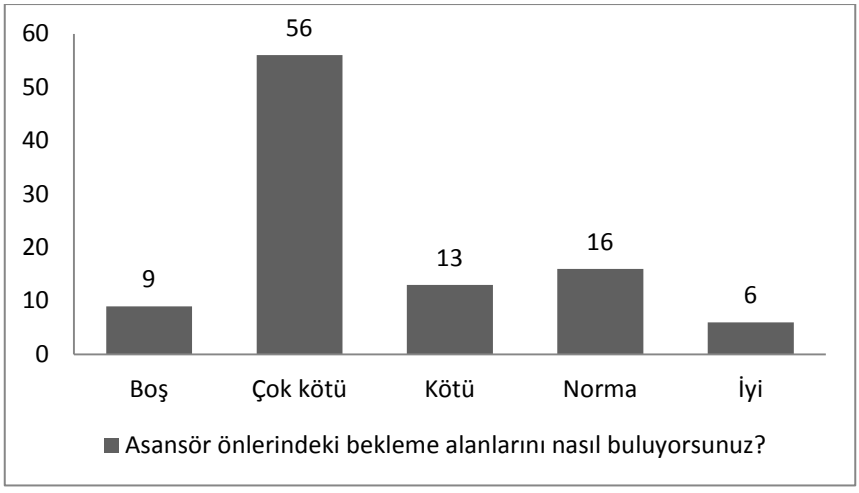
Pencere aksesuarlarının bozuk ve rahat kavranacak ölçülerde olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.24.).

Çizelge 4.24. Pencere Açılıp Kapatılabilme Memnuniyet Yüzdesi

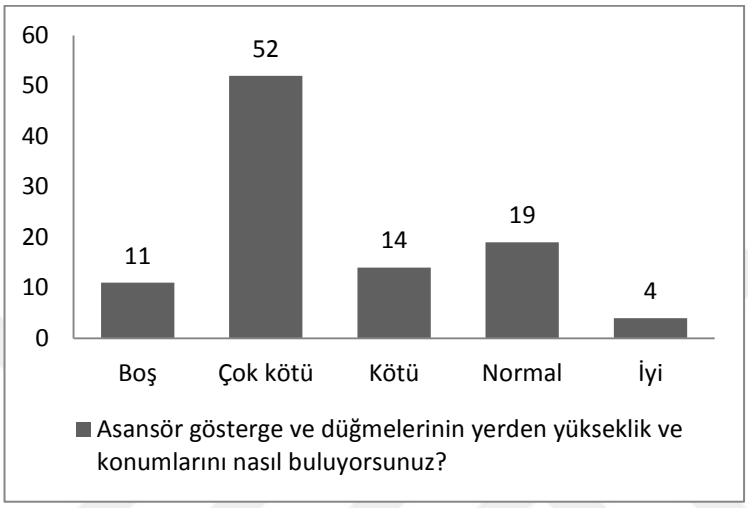
Fakülde binalarındaki asansör önlerinde yeterince bekleme alanının olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.25.).

Çizelge 25. Asansör Önlerindeki Bekleme Alanları Memnuniyet Yüzdesi

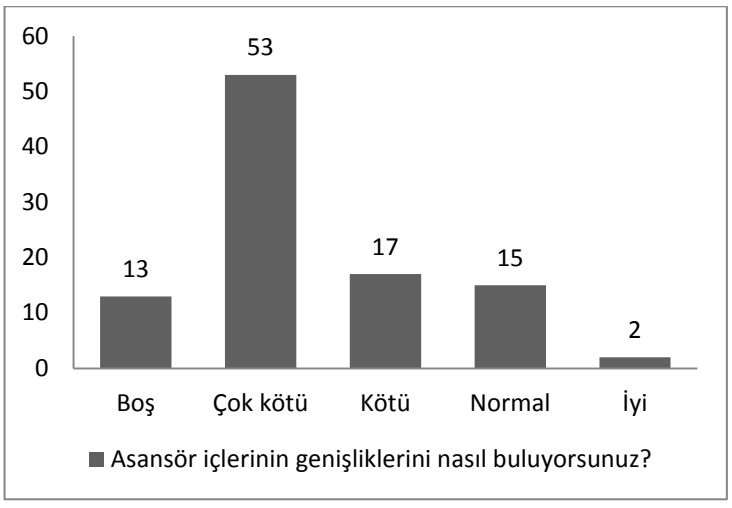
Asansör gösterge ve döğmeleri uygun konumlarda olmaması ve uygun tasarımlarda olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.26.).

Çizelge 26. Asansör Gösterge ve Düğmelerinin Yerden Yükseklik ile KonumlarınınMemnuniyet Yüzdesi

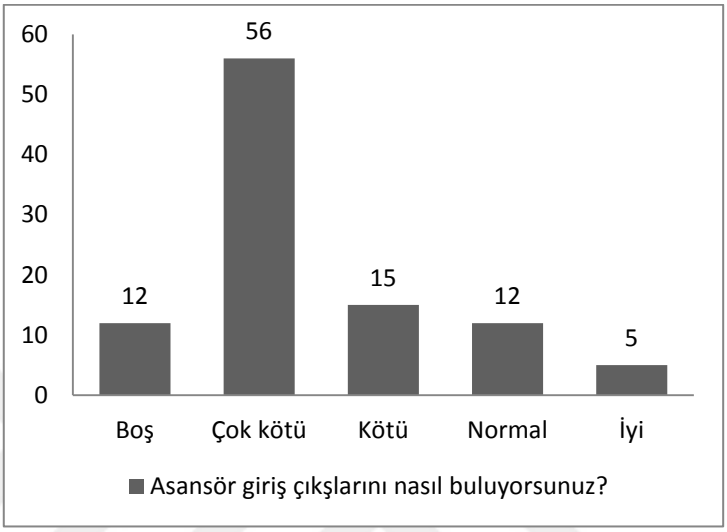
Asansör iç ölçüleri bireylerin rahat kullanımına uygun ebatlarda olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.27.).

Çizelge 4. 27. Asansör Içlerinin Genişliklerini Memnuniyet Yüzdesi

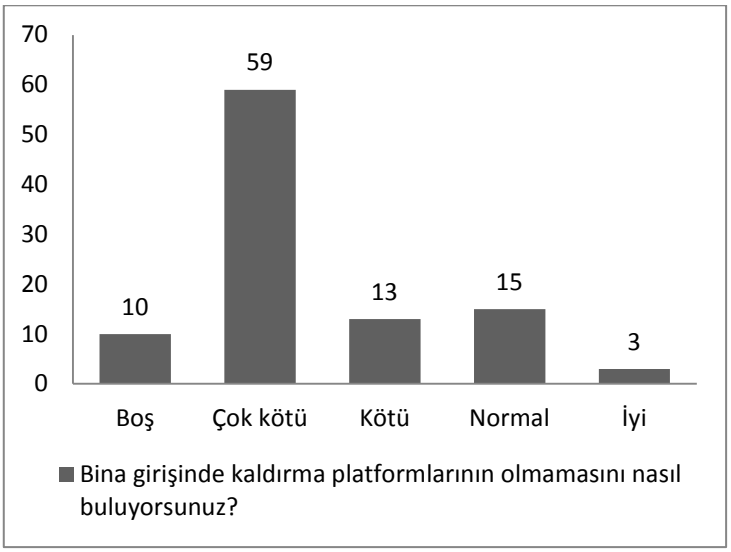
Asansör kapılarının rahat girilip çıkacak ebatlarda olmamasından ve kapı önlerinde uygunsuz yükseltilerin olmasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 28.).

Çizelge 4.28. Asansör Giriş Çıkşların Memnuniyet Yüzdesi

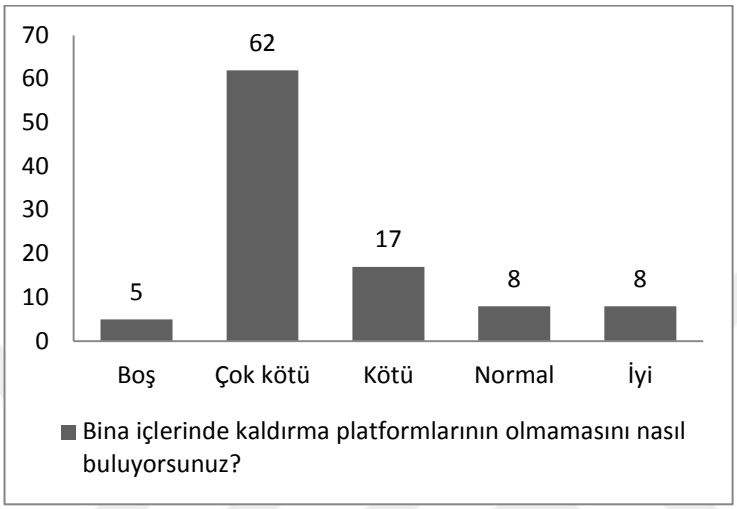
Bina girişlerinde merdivenlere ve rampalara alternatif kaldırma platformlarının olmamasından dolayı %50' nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.29.).

Çizelge 4.29. Bina Girişinde Kaldırma Platformlarının Olmaması Memnuniyet Yüzdesi

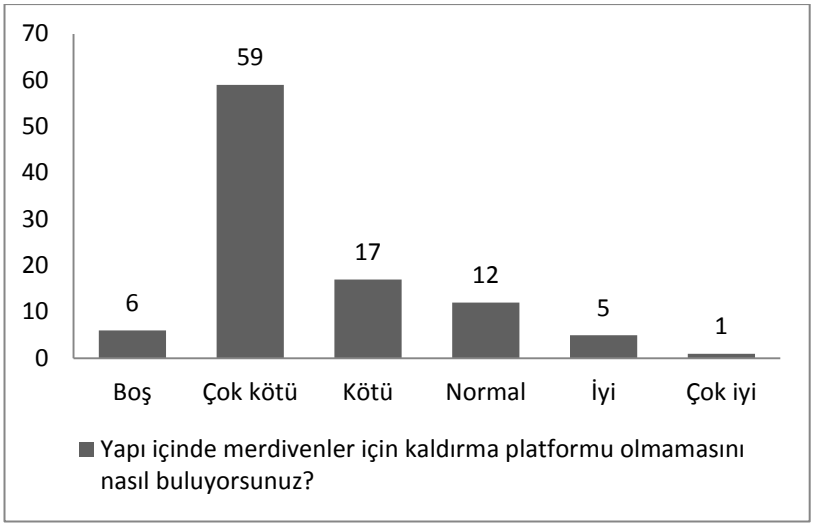
Bina içlerinin dolaşım alanlarında alternatif ulaşım olarak kaldırma platformlarının olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.30.).

Çizelge 4.30. Bina Içlerinde Kaldırma Platformlarının Olmaması Memnuniyet

Bina içlerinde merdiven çıkmakta zorlanan bireylerin alternatif ulaşım için kaldırma platformları olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.31.).

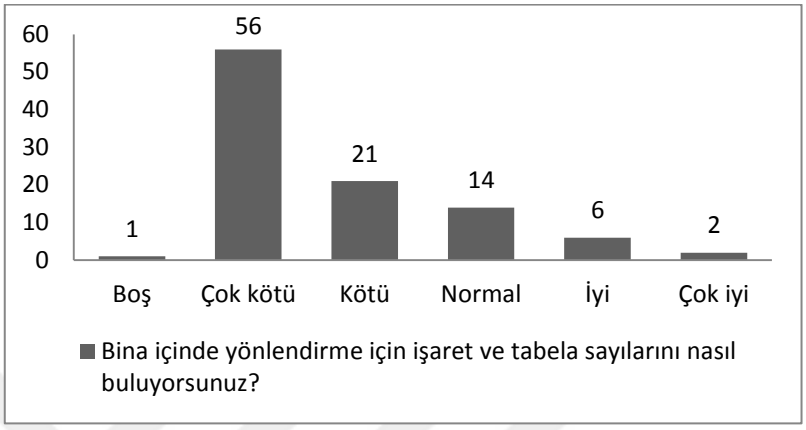
Çizelge 4. 31. Yapı Içinde Merdivenler Için Kaldırma Platformu Olmaması MemnuniyetYüzdesi Yüzdesi

Fakülte binalarının içinde yönlendirmeyi her yöne sağlayacak sayıda işaret ve tabelaların olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.32.).

Çizelge 4. 32. Bina Içinde Yönlendirme Için Işaret ve Tabela Sayıları

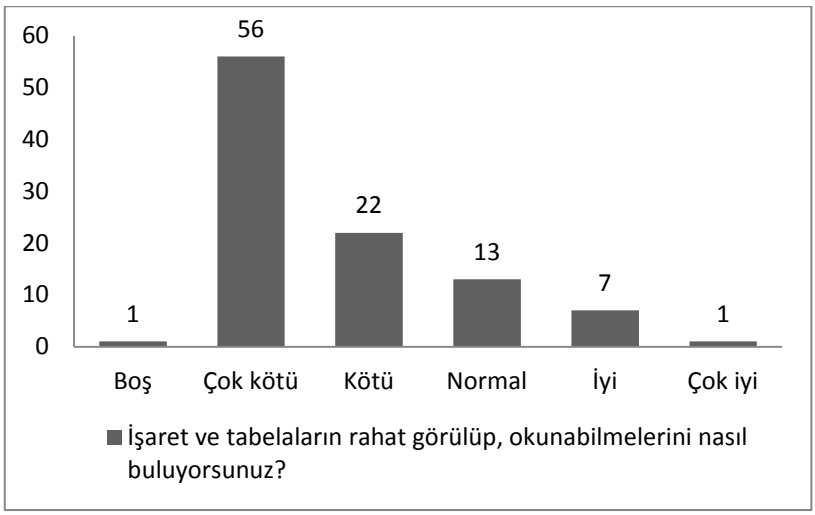
Memnuniyet Yüzdesi

Fakülte binalarında mevcut olan işaret ve tabelaların standart konumlarında olmamasından dolayı rahat okunmayıp, algılanamamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.33.).

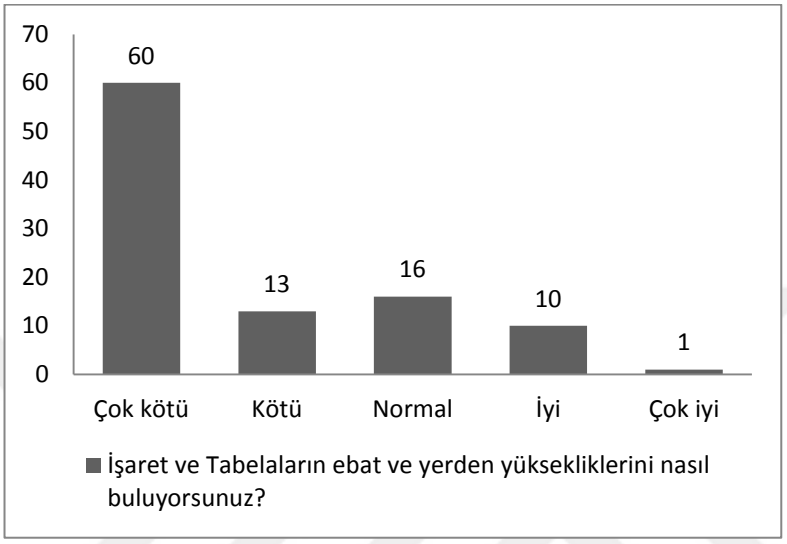
Çizelge 4. 33. İşaret ve Tabelaların Rahat Görülüp, Okunabilmeleri

Memnuniyet Yüzdesi

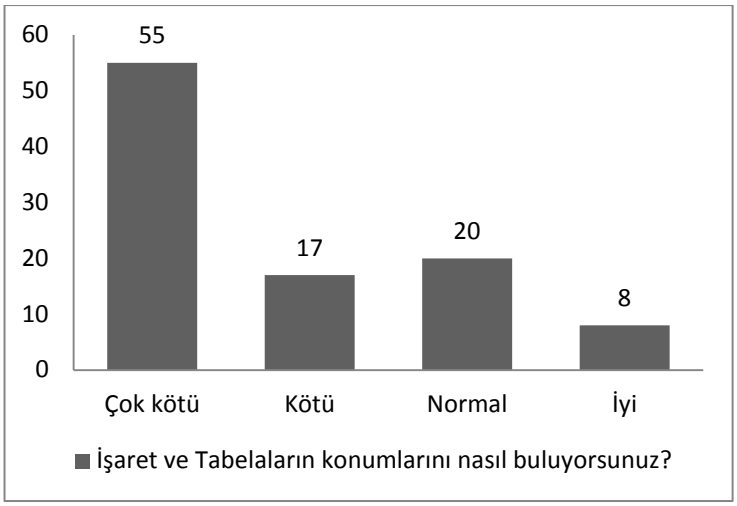
Mevcut işaret ve tabelaların uygun ölçülerde olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.34.).

Çizelge 4. 34. İşaret ve Tabelaların Ebat Ve Yerden Yükseklikleri Memnuniyet Yüzdesi

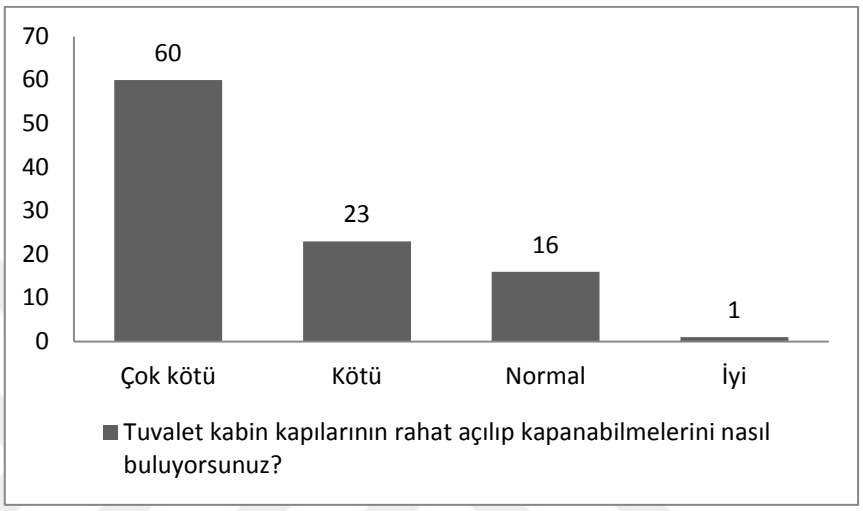
İşaret ve tabelaların görülüp okunabilecek konumlarda olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4. 35.).

Çizelge 4. 35. İşaret ve Tabelaların Konumlarının Memnuniyet Yüzdesi

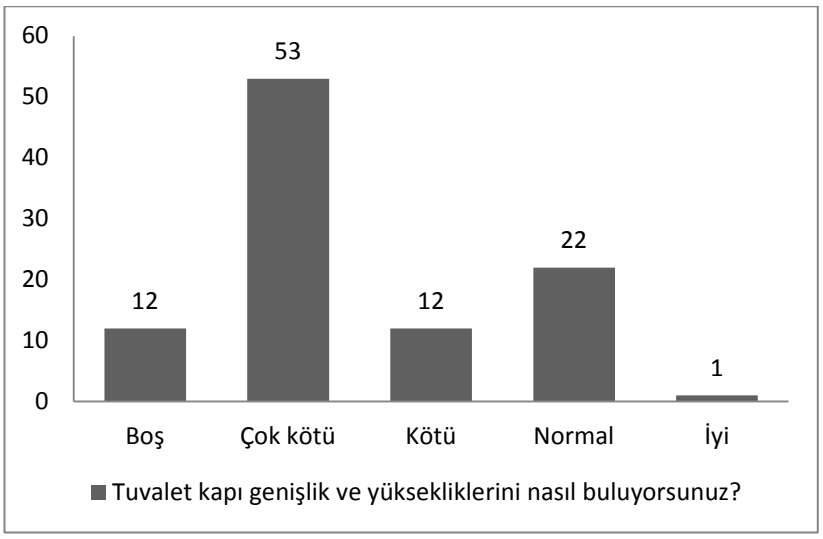
Binalardaki tuvalet kapı kanatlarının ayarlarından çıkmış olması ve kapı kolu gibi aksesuarlarının bozulmuş olmasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.36.).

Çizelge 4. 36. Tuvalet Kabin Kapılarının Rahat Açılıp Kapanabilmeleri Memnuniyet Yüzdesi

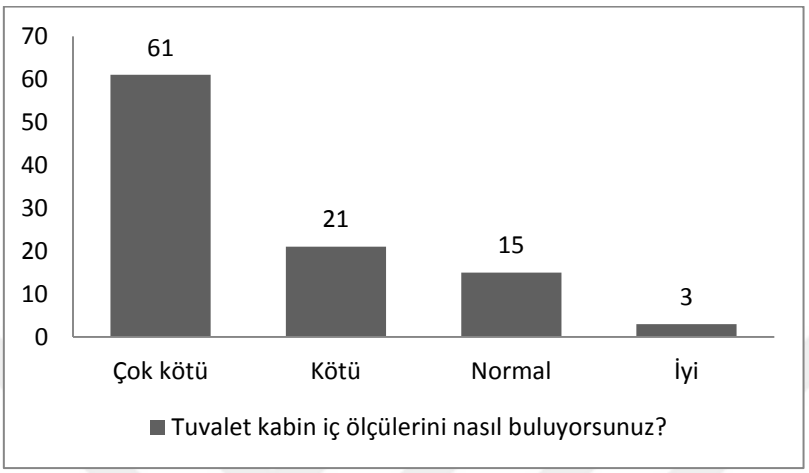
Tuvalet kapı ebatlarının rahat giriş çıkışa uygun ölçülerde olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.37.).

Çizelge 4. 37. Tuvalet Kapı Genişlik ve Yükseklikleri Memnuniyet Yüzdesi

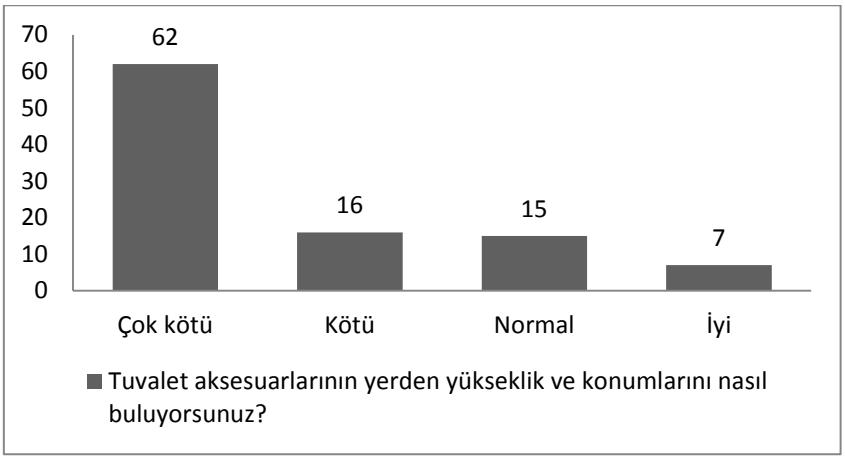
Tuvalet kabin içlerinin rahat dönüp hareket etmeye yetecek ebatlarda olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.38.).

Çizelge 4. 38. Tuvalet Kabin Iç Ölçüleri Memnuniyet Yüzdesi

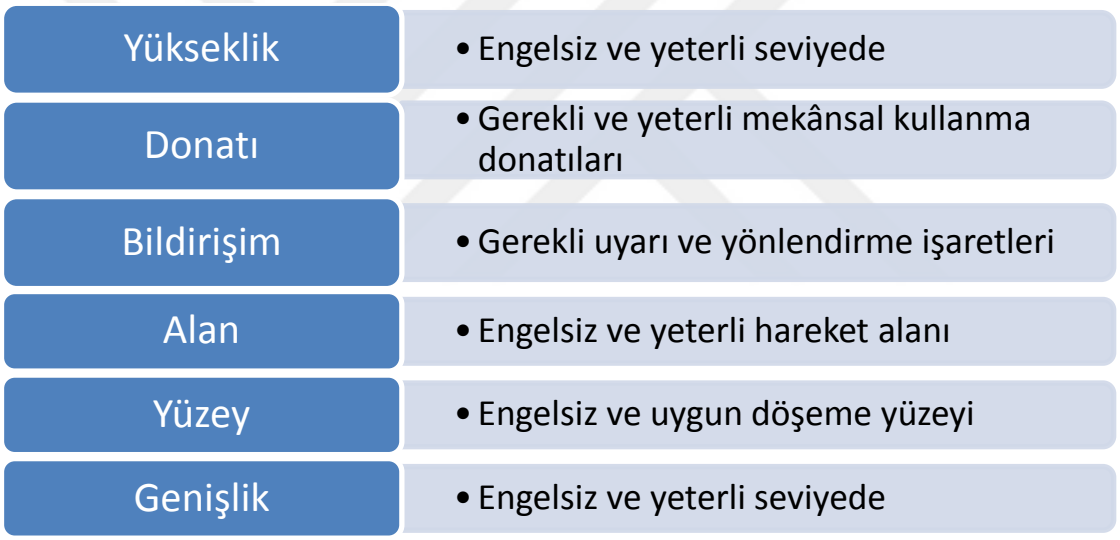
Tuvalet içlerinde mevcut olan aksesuarların yeterli sayıda olmaması ve var olan aksesuarların rahat kullanılabilir konumlarda olmamasından dolayı %50'nin üstünde memnuniyetsizlik çıkmıştır (Çizelge 4.39.).

Çizelge 4. 39. Tuvalet Aksesuarlarının Yerden Yükseklik ve Konumları Memnuniyet Yüzdesi

4.1.Dicle Üniversitesi Kampüs Alanın 'da Bulunan Dört Farklı Eğitim Yapısının Ulaşılabilirlik, Erişilebilirlik ve Kullanılabilirlik Boyutunda Değerlendirilmesi

İçinde yaşadığımız çevrenin tasarlanmasında evrensel tasarım kriterlerinin benimsenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda tasarlanan mekanlar daha işlevsel, kullanılabilir, sağlıklı, estetik ve her bireye hitap edecek nitelikte olmaktadır. Ancak Üniversitelerin idari birimlerinde evrensel tasarım anlayışının yaygınlaştırılıp uygulanabilmesi için üniversitelerin mühendislik ve mimarlık bölümleri başta olmak üzere tüm eğitim süreçlerine dâhil etmeleri gerekmektedir. Engelli kullanıcıların antropometrik ölçülerine dayanan engelsiz tasarım anlayışında mekanın düzenlenmesine ilişkin temel bileşenler şöyle sıralanmaktadır (Kaplan ve ark. 2010)(Şekil 4.1.).

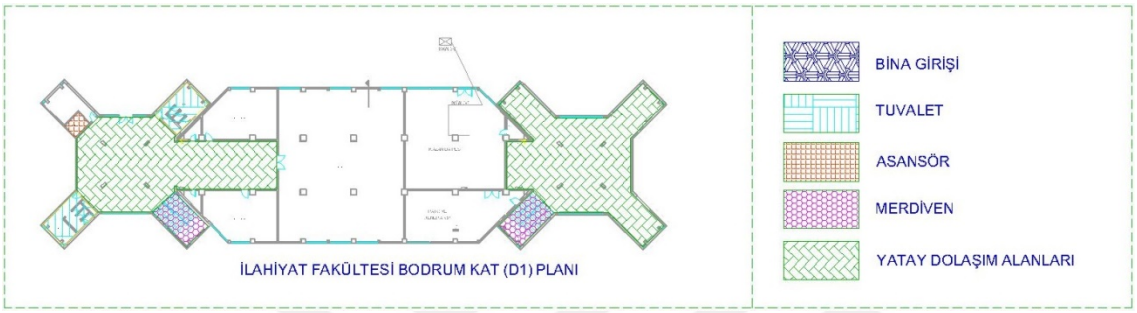

Şekil 4.1. Engelsiz Tasarım Anlayışında Mekanın Düzenlenmesine İlişkin Temel Bileşenler

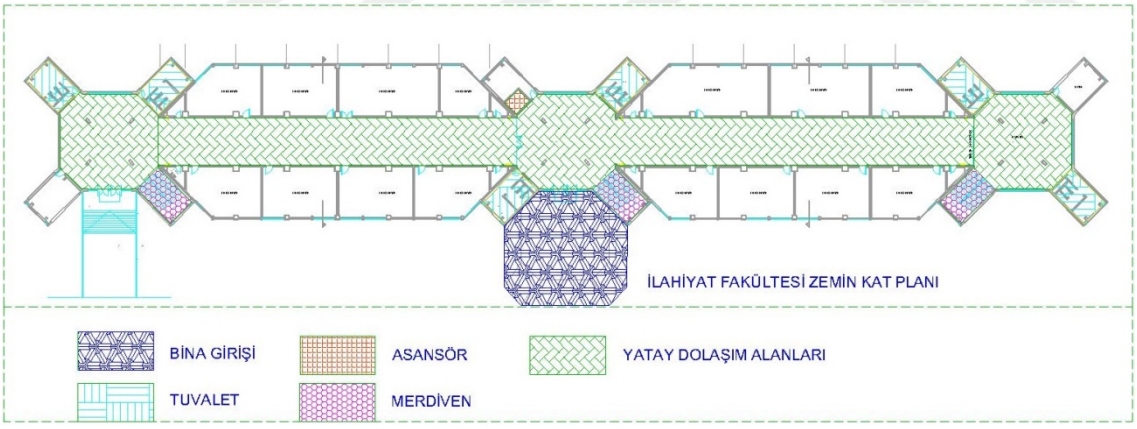
Bu bağlamda çalışmada İlahiyat Fakültesi, İktisat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Mimarlık Fakültesi ele alınmıştır. Seçilen fakülte yapılarında yapı birimi; tuvaletler yapı elemanları; merdivenler, rampalar, bina girişleri yapı bileşenleri; zemin kaplaması, kapılar, pencereler, asansörler, kaldırma platformu, işaret ve tabelalar değerlendirilmiştir.

4.1.1. İlahiyat Fakültesi

Toplamda 3266 Öğrencisi olan İlahiyat Fakültesi'nde 1607 bayan öğrenci ve 1659 erkek öğrenci bulunmaktadır. Kampüs alanındaki diğer fakültelere göre toplam engelli öğrenci sayısının fazla olmasından dolayı seçilen İlahiyat Fakültesi'ne ait tespitler ve incelenen yapı bileşenlerinin fakülte binasında bulundukları konumu belirten lejantlar aşağıdaki gibidir (Şekil (4.2.), (4.3.), (4. 4.), (4. 5.), (4.6.).

Şekil 4.2. İlahiyat Fakültesi Bodrum Kat Lejant

Şekil 4.3. İlahiyat Fakültesi Zemin Kat Lejant

Şekil 4.4. İlahiyat Fakültesi 1. Kat Lejant

Şekil 4.5. İlahiyat Fakültesi 2. Kat Lejant

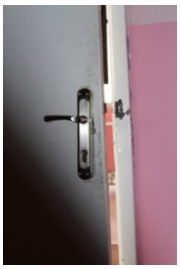
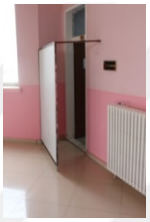
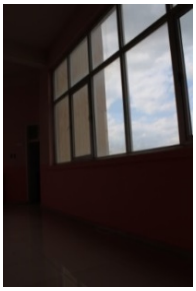

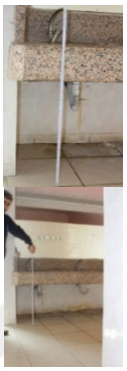
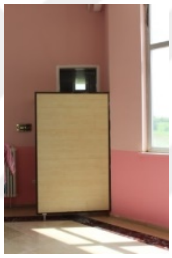
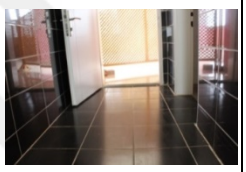
Şekil 4.6. İlahiyat Fakültesi 3. Kat Lejant

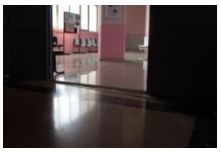
İlahiyat Fakültesinde yerinde tespitler yapılmış olup yapılan tespitler tablo şeklinde belirtilmiştir (Tablo 4.1.).

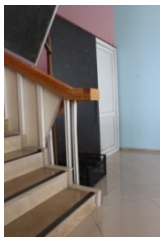
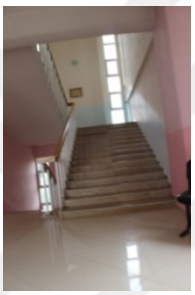
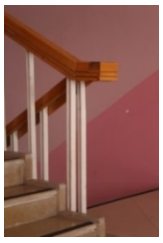
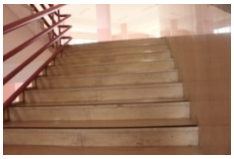
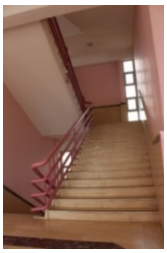
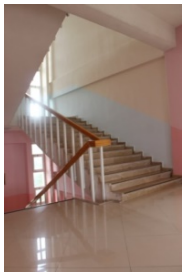
Tablo 4.1. İlahiyat Fakültesi yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenlerin evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirme tablosu

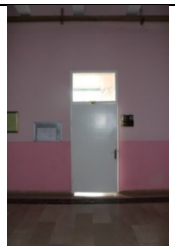
YAPI ELEMANLARI	BİNA GİRİŞLERİ	☐ Ana girişte ulaşılabilirlik sağlanamamakta ve ona alternatif başka bir giriş bulunmamaktadır.		☐ Büyük cam yüzeyli bina giriş kapılarında,7,5 cm genişliğinde 2 şerit halinde renkli uyarıcı banttın bulunmamaktadır. Bu bantlardan 1. si yerden 130 cm - 140 cm yükseklikte, ikincisi yerden 90 cm - 100 cm yükseklikte bulunmamaktadır.	
		☐Bina giriş merdiveninde basamak rıhtları farklı ölçülerdedir.		☐ Bina giriş merdivenin başında ve sonunda duyumsanabilir yüzey bulunmamaktadır.	
		☐ Bina giriş merdiveninde kullanılan korkuluklar standartlara uygun değildir.		☐ Bina girişin merdiveninde kaygan zemin kaplaması kullanılmıştır.	
	RAMPALAR	☐ Bina girişinde rampa bulunmamaktadır.			

YAPI BİLEŞENLERİ	İÇ KAPILAR	☐ Kapı kollarından bazıları el ile kavranarak açılabilecek nitelikte değildir.		☐ Kapılar bazıları fazla kuvvet gerektirmeden açılabilecek şartlarda değildir. ☐ Kapılarda eşikler bulunmaktadır.	
		☐ Kapı önlerinin bazılarında yeterli manevra alanı bulunmamaktadır.			
	PENCERELER	☐ Görme engellilerin cama çarpmasını önlemek için pencerelerde 15 cm - 20 cm parapet genişliği bulunmamaktadır.		☐ Pencere altı parapet duvarı yerden en fazla 80 cm yükseklikte olma standardına uygun değildir.	
		☐ Pencerelerden bazıları fazla kuvvet gerektirmeden açılabilecek durumda değildir.	☐ Pencere kollarının yerden yüksekliği 90 cm - 110 cm arasında değildir.		

YAPI BİRİRMİ	TUVALETLER	☐ Tuvaletlerin döşeme kaplamasında kaygan malzeme kullanılmıştır.		☐ Kağıt havluluk ve sabunlukların yerden yüksekliği 80-110 cm arasında değildir.	
		☐ Aynaların alt kenarının yerden yüksekliği en fazla 90 cm olma standardında değildir.		☐ Engelli tuvaleti genel tuvaletin içinde konumlandırılmışsa, lavaboların en az bir tanesi üst kotu yerden en fazla 86 cm yüksekliğinde alt kotu yerden an 75 cm yüksekliğinde olmalı standardına uygun değildir.	
	ENGELLİ TUVALETLERİ	☐ Yeterli sayıda ulaşılabilir engelli tuvaleti bulunmamaktadır.		☐ Engelli tuvaletlerine, kapıların rahat açılamaması ve kapı önlerinde eşik olmasından dolayı engelsiz ulaşım sağlanamamaktadır. ☐ Her katta en az 1 tane engelli tuvaleti bulunmamaktadır.	
		☐ Bazı Engelli tuvalet kapı genişliği en az 90 cm olma standardına uygun değildir.		☐ Klozetlerin her iki tarafında yerden 70 cm - 80 cm yükseklikte tutunma barları bulunmamaktadır.	
		☐ Engelli tuvalet kabinleri içinde tekerlekli sandalyeliler için en az 150 cm x 150 cm genişliğinde net manevra alanı bulunmamaktadır.	☐ Duvar tarafında hareketli tutunma barı bulunmamaktadır.	☐ Engelli tuvaletlerinde acil durum çağrı aparatı bulunmamaktadır.	

YAPI BİLEŞENLERİ	YATAY DOLAŞIM ALANLARI	☐ Kaygan zemin kaplaması kullanılmıştır.		☐ Tüm dolaşım alanlarında kolay hareket sağlayan düz, sert ve sabit malzeme kullanılmamıştır.	
		☐ Dolaşımın sürekliliğini engelleyici kot farklılıkları giderilmemiştir. (kabul edilebilir seviye farkı ±0,6 cm'dir.)		☐ Kot farklılığını gidermek için rampa kullanılmamıştır.	
	DİKEY DOLAŞIM ALANLARI	☐ Kabin dışı çağrı düğmelerinde kabartmalı semboller kullanılmamıştır. ☐ Acil durum uyarı düğmeleri kontrol panelinin en altında konumlandırılmamıştır.		☐ Kabin içinde ve dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren sesli ve görsel uyarı sistemleri bulunmamaktadır.	☐ Kabin içi net boyutları en az 120 cm x 150 cm değildir. ☐ Kabin içinde, yerden 85 cm - 90 cm yükseklikte tutunma barları bulunmamaktadır. ☐ Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye değildir.
		☐ Dolaşım alanlarının geneli gündüzleri uygun ken akşamları iyi aydınlatılmamıştır.		☐ Asansör kapıları sensörlü ve otomatik değildir.	
		☐ Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı değildir.(parlak ve kaygan malzeme ya da halı olmamalı) ☐ Kabin içinde sesli ve görsel acil durum uyarı sistemi yoktur.		☐ Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu en az 19 mm değildir. ☐ Rakam, yazı ve semboller bulundukları zeminle zıt renkte değildir.	

YAPI ELEMANLARI	MERDİVENLER	☐ Basamak genişliği basamaktan basamağa farklılık göstermektedir.		☐ Basamak yüksekliği en fazla 15 cm - 18 cm arasında değildir.	
		☐ Tüm basamaklar aynı genişlikte ve aynı yükseklikte değildir. ☐ Küpeşteler yan duvarlarla zıt renkte değildir.		☐ Basamak uçları çıkıntısız değildir.	
		☐ Merdivenlerde her 8-10 basamakta bir sahanlık yapılmamıştır.		☐ Merdivenin her iki yanında ve ara sahanlıkta kesintisiz küpeşte (tutamak) bulunmamaktadır	
		☐ Küpeşte, merdivenin başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmemektedir. ☐ Küpeşte kolayca kavranabilecek özellikte değildir. Çap veya genişlik 32 mm - 40 mm).		☐ Merdiven döşeme kaplaması üzerinde 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz küpeşte bulunması standardına uygun değildir.	
		☐ Merdiven döşemesinde kaygan zemin kaplaması kullanılmıştır. ☐ Bina içinde görme engellileri yönlendirecek hissedilebilir yüzey (uyarıcı yüzey ve kılavuz iz çizgisi) yapılmamıştır.		☐ Görme engelliler için merdiven başlangıç ve bitişlerinde merdiven genişliği boyunca ve basamak genişliği kadar boşluktan sonra uyarıcı hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır.	

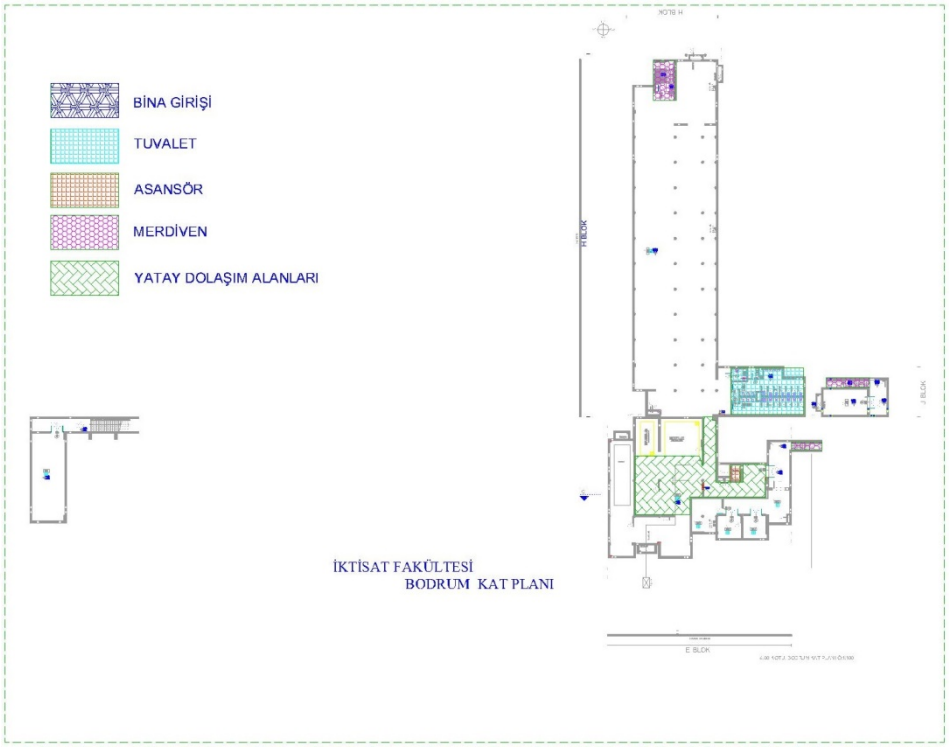
YAPI BİLEŞENLERİ	İŞARET VE TABELALAR	☐ Kapı yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte değildir.		☐ Yönlendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde değildir.	
		☐ Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte değildir. (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)		☐ İşaretler kolay algılanabilir ve anlaşılabilir nitelikte değildir. ☐ Ana giriş holünde yönlendirme işaretleri bulunmamaktadır.	☐ Ana giriş holünde görme engelliler için 120 cm - 160 cm arasındaki yükseklikte Braille yazılı ve kabartmalı bilgilendirme panosu bulunmamaktadır.
		☐ Engelli tuvaletlerine yönlendirme sağlanmamıştır. ☐ Asansörlere ve merdivenlere yönlendirme sağlanmamıştır.	☐ Engelli tuvaletleri hem tuvalet hem de kabin girişinde işaretlerle belirtilmemiştir.	☐ Otoparktan bina girişlerine yönlendirme yapılmamıştır.	

4.1.2. İktisat Fakültesi

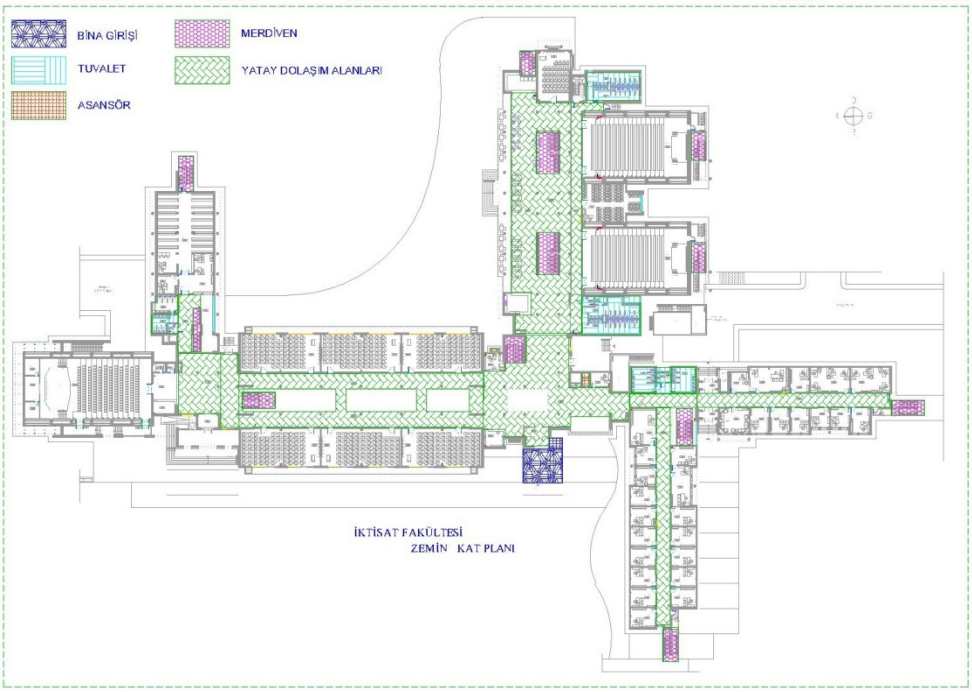
Toplamda 1815 Öğrencisi olan iktisat fakültesinde 890 bayan öğrenci ve 925 erkek öğrenci bulunmaktadır. Toplam engelli sayısının fazla olmasından dolayı seçilen iktisat fakültesinde yerinde yapılan tespitler ve incelenen yapı birimi; tuvaletler yapı elemanları; merdivenler, rampalar, bina girişleri yapı bileşenleri; zemin kaplaması, kapılar, pencereler, asansörler, kaldırma platformu, işaret ve tabelalarının fakülte binasında bulundukları konumu belirten lejantlar aşağıdaki gibidir (Şekil (4.7.), (4.8.), (4.9.), (4.10.).

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi:

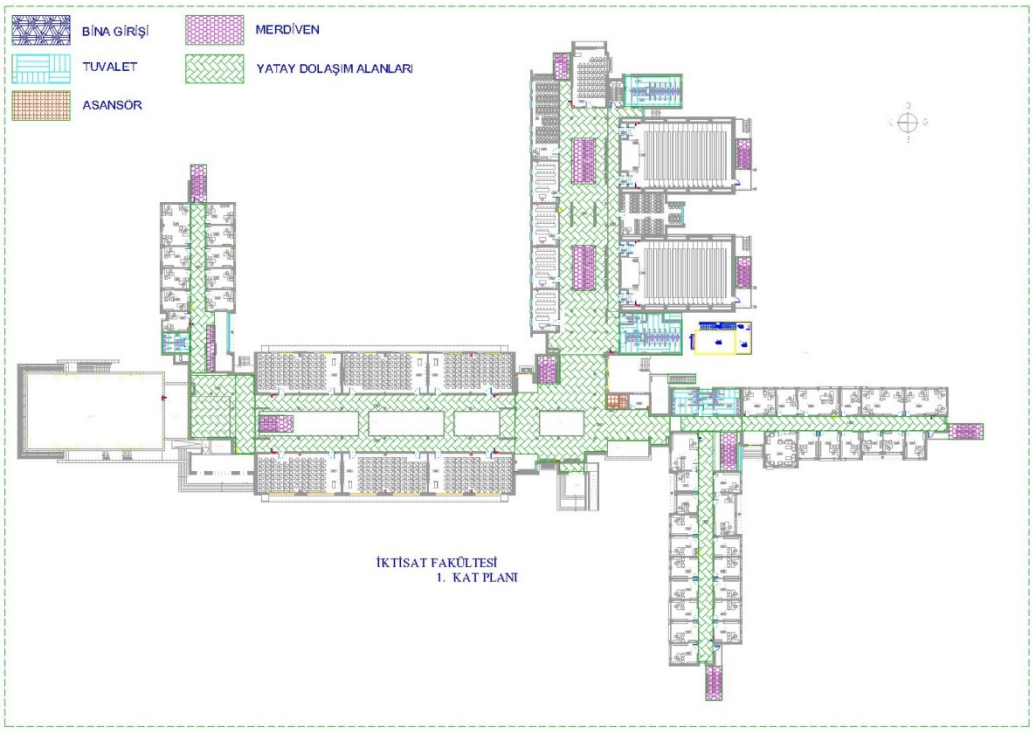
Erkek Öğrenci: 925 Bayan Öğrenci: 890; Toplam Öğrenci: 1815

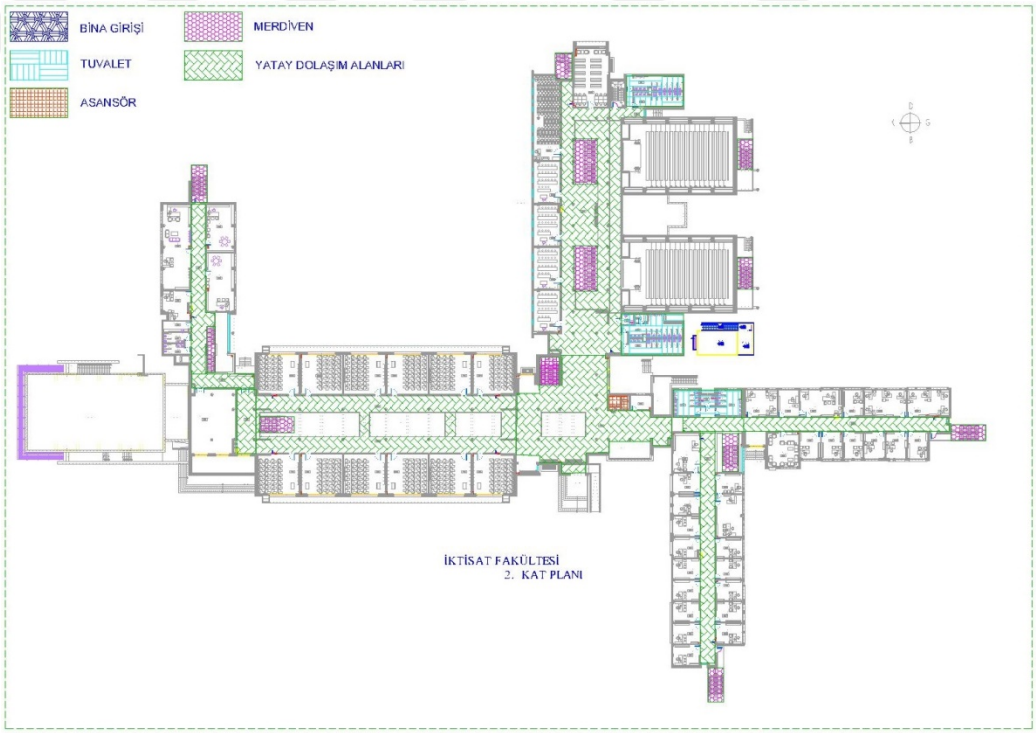
Şekil 4.7. İktisat Fakültesi Bodrum Kat Lejant

Şekil 4.8. İktisat Fakültesi Zemin Kat Lejant

Şekil 4.9. İktisat t Fakültesi 1. Kat Lejant

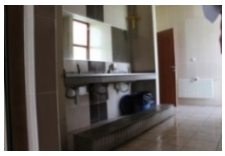

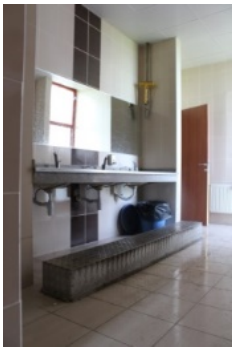
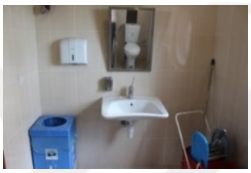
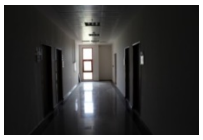
Şekil 4.10. İktisat Fakültesi 2. Kat Lejant

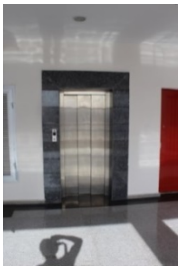
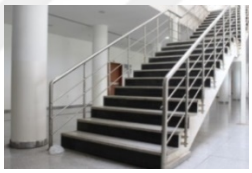
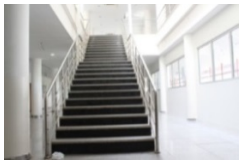
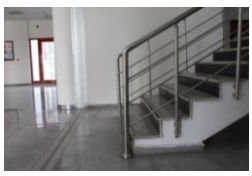
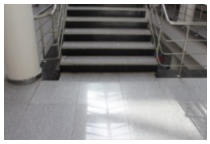
İktisat Fakültesinde yerinde tespitler yapılmış olup yapılan tespitler tablo şeklinde belirtilmiştir (Tablo 4.2.).

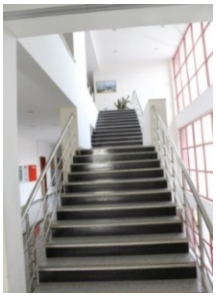
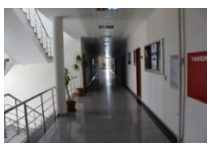
Tablo 4. 2. İktisat Fakültesi yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenlerinin evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirme tablosu

YAPI ELEMANLARI	BİNA GİRİŞLERİ	☐ Bina girişleri düzayak değildir. (kabul edilebilir seviye farkı ± 0.6 cm'dir.)		☐ Ana girişte ulaşılabilirlik sağlanmadığında ona alternatif başka bir giriş bulunmamaktadır.	
		☐ Bina giriş merdivenin başında ve sonunda duyumsanabilir Yüzey bulunmamaktadır.		☐ Bina giriş merdiveninde kaygan zemin kaplaması kullanılmıştır.	☐ Bina girişinde merdiveninde kullanılan korkuluklar standartlara uygun değildir.
		☐ Büyük cam yüzeyli bina giriş kapılarında,7,5 cm genişliğinde 2 şerit halinde renkli uyarıcı banttın bulunmamaktadır. Bu bantlardan 1. si yerden 130 cm - 140 cm yükseklikte, ikincisi yerden 90 cm - 100 cm yükseklikte değildir.		☐ Bina giriş merdiveninde basamak rıhtları farklı ölçülerdedir.	
	RAMPALAR	☐ Bina ana giriş zemin döşemesinde ve rampa yüzeyinde kaygan malzeme kullanılmıştır.		☐ Bina ana giriş zemin döşemesinde ve rampa yüzeyinde düz, sert, sabit malzeme kullanılmamıştır. ☐ Rampanın her iki yanında 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz küpeşte(tutamak) bulunması standardına uygun değildir.	

YAPI ELEMANI	RAMPALAR	☐ Küpeşte, rampanın başlangıcından 30 cm önce başlayıp bitiminden 30 cm sonra bitmemektedir.		☐ Rampada kullanılan Küpeşte kolayca kavranabilecek özellikte değildir.(çap veya genişlik 32 mm - 40 mm arasında olmalı)	
YAPI BİLEŞENLERİ	İÇ KAPILAR	☐ Büyük cam yüzeyli kapılarında,7,5 cm genişliğinde 2 şerit halinde renkli uyarıcı banttın bulunması gerekmektedir. bu bantlardan 1. si yerden 130 cm - 140 cm yükseklikte, ikincisi yerden 90 cm - 100 cm yükseklikte bulunmalıdır.		☐ Kapı kollarından bazıları el ile kavrama gerektirmeden de açılabilecek nitelikte değildir. ☐ Kapılar bazıları fazla kuvvet gerektirmeden kolay açılamamaktadır. ☐ Kapılarda eşikler bulunmaktadır.	
	PENCERELER	☐ Görme Engellilerin cama çarpmasını önlemek için pencerelerde 15 cm - 20 cm parapet genişliği bulunmamaktadır.		☐ Pencere altı parapet duvarı yerden en fazla 80 cm yükseklikte olma standardına uygun değildir. ☐ Pencere kollarının yerden yüksekliği 90 cm - 110 cm arasında değildir.	
YAPI BİRİMİ	TUVALETLER	☐ Tuvaletlerin döşeme kaplamasında ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzeme kullanılmamıştır.		☐ Kağıt havluluk ve sabunlukların yerden yüksekliği 80-110 cm arasında değildir.	

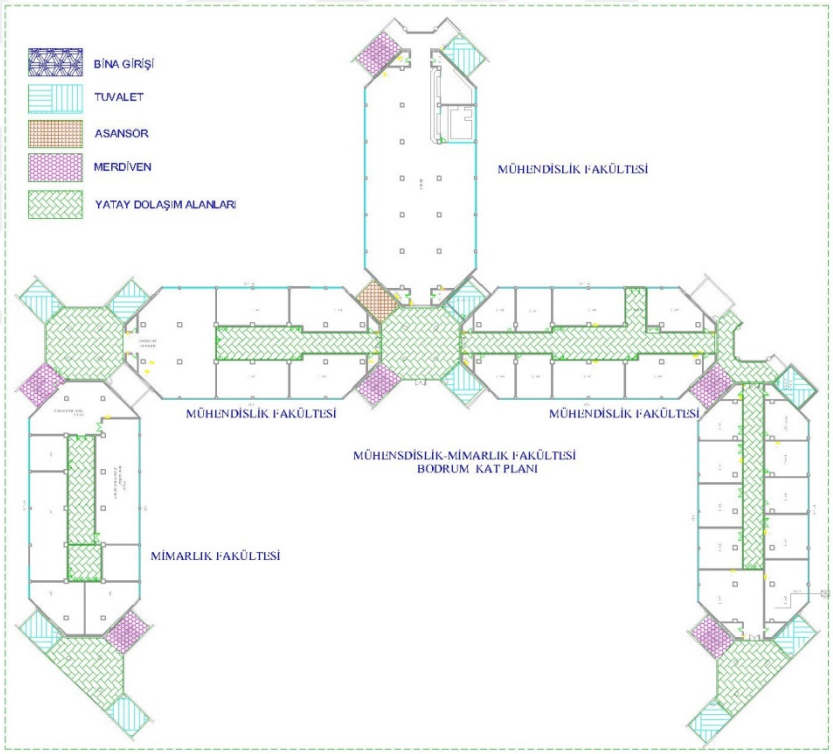
YAPI BİRİMİ	TUVALETLER	☐ Aynaların alt kenarının yerden yüksekliği en fazla 90 cm olma standardında değildir.		☐ Engelli tuvaleti genel tuvaletin içinde konumlandırılmışsa, lavaboların en az bir tanesi üst kotu yerden en fazla 86 cm yüksekliğinde alt kotu yerden an 75 cm yüksekliğinde olmalı standardına uygun değildir.	
	ENGELLİ TUVALETLERİ	☐ Yeterli sayıda ulaşılabilir Engelli tuvaleti bulunmamaktadır.		☐ Engelli tuvaletlerinde acil durum çağrı cihazı bulunmamaktadır.	
YAPI BİLEŞENLERİ	BİNA İÇİ YATAY DOLAŞIM ALANLARI	☐ Zemin kaplamasında ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzeme kullanılmamıştır.		☐ Tüm dolaşım alanlarında kolay hareket sağlayan düz, sert ve sabit malzeme kullanılmamıştır.	
		☐ Dolaşımın sürekliliğini engelleyici kot farklılıkları giderilmemiştir. (kabul edilebilir seviye farkı ±0,6 cm'dir.) ☐ Kot farklılığını gidermek için rampa kullanılmamıştır.		☐ Tüm dolaşım alanları doğal aydınlatılmamıştır.	

YAPI BİLEŞENLERİ	BİNA İÇİ DİKEY DOLAŞIM ALANLARI	☐ Asansör kapıları sensörlü ve otomatik değildir Kabin içi ve dışı kontrol düğmelerinin yerden yüksekliği 90 cm - 120 cm arasında değildir	☐ Kabin içinde ve dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren sesli ve görsel uyarı sistemleri bulunmamaktadır.	☐ Kabin iç boyutları min. 120 cm x 150 cm değildir. ☐ Kabin içinde, yerden 85 cm - 90 cm yükseklikte tutunma barları bulunmamaktadır.	☐ Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye değildir. ☐ Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı değildir.(parlak ve kaygan malzeme ya da halı olmamalı)
		☐ Kabin içinde sesli ve görsel acil durum uyarı sistemi yoktur. ☐ Acil durum uyarı düğmeleri kontrol panelinin en altında konumlandırılmamıştır.	☐ Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu en az 19 mm değildir. ☐ Rakam, yazı ve semboller bulundukları zeminle zıt renkte değildir.	☐ Kabin dışı çağrı düğmelerinde kabartmalı semboller bulunmamaktadır.	
YAPI ELEMANI	MERDİVENLER	☐ Görme Engellileri korumak amacıyla merdiven altı 220 cm yüksekliğe kadar kapatılmamıştır.		☐ Tüm basamaklar aynı genişlikte ve aynı yükseklikte değildir.	
		☐ Merdivenlerde her 8-10 basamakta bir sahanlık yapılmamıştır.		☐ Merdivenin her iki yanında ve ara sahanlıkta kesintisiz küpeşte(tutamak) bulunmamaktadır.	
		☐ Basamak uçları çıkıntısız değildir. ☐ Merdiven yüzey kaplaması ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzemeden yapılmamıştır.		☐ Görme engelliler için merdiven başlangıç ve bitişlerinde merdiven genişliği boyunca ve basamak genişliği kadar boşluktan sonra uyarıcı hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır.	

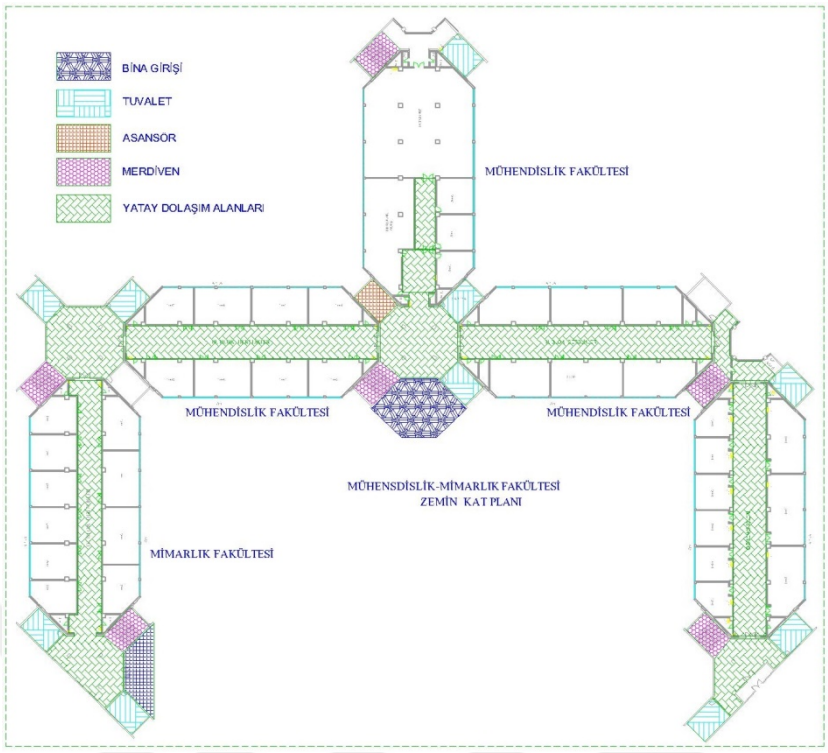
YAPI ELEMANI	MERDİVENLER	☐ Küpeşte, merdivenin başlangıcından 30 cm önce başlayıp bitiminden 30 cm sonra bitmemektedir.		☐ Merdiven döşeme kaplaması üzerinde 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz küpeşte bulunmamaktadır.	
YAPI BİLEŞENİ	İŞARET VE TABELALAR	☐ Kapı yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte değildir.		☐ İşaretler kolay algılanabilir ve anlaşılabilir nitelikte değildir.	
		☐ Engelli tuvaletlerine yönlendirme sağlanmamıştır.	☐ Otoparktan bina girişlerine yönlendirme yapılmamıştır.	☐ Asansörlere ve merdivenlere yönlendirme sağlanmamıştır.	☐ Engelli tuvaletleri hem tuvalet hem de kabin girişinde işaretlerle belirtilmemiştir.
		☐ Ana giriş holünde yönlendirme işaretleri bulunmamaktadır.		☐ Engelliler için 120 cm - 160 cm arasındaki yükseklikte Braille yazılı ve kabartmalı bilgilendirme panosu bulunmamaktadır.	
		☐ Bina içinde görme engellileri yönlendirecek hissedilebilir yüzey (uyarıcı yüzey ve kılavuz iz şeridi) yapılmamıştır.	☐ Tekerlekli sandalyeli kullanıcılar için bina içerisindeki rampalara yönlendirme yapılmamıştır.	☐ Görme engelliler için 120 cm - 160 cm arasındaki yükseklikte Braille yazılı ve kabartmalı bilgilendirme panosu bulunmamaktadır.	

4.1.3. Mühendislik Fakültesi

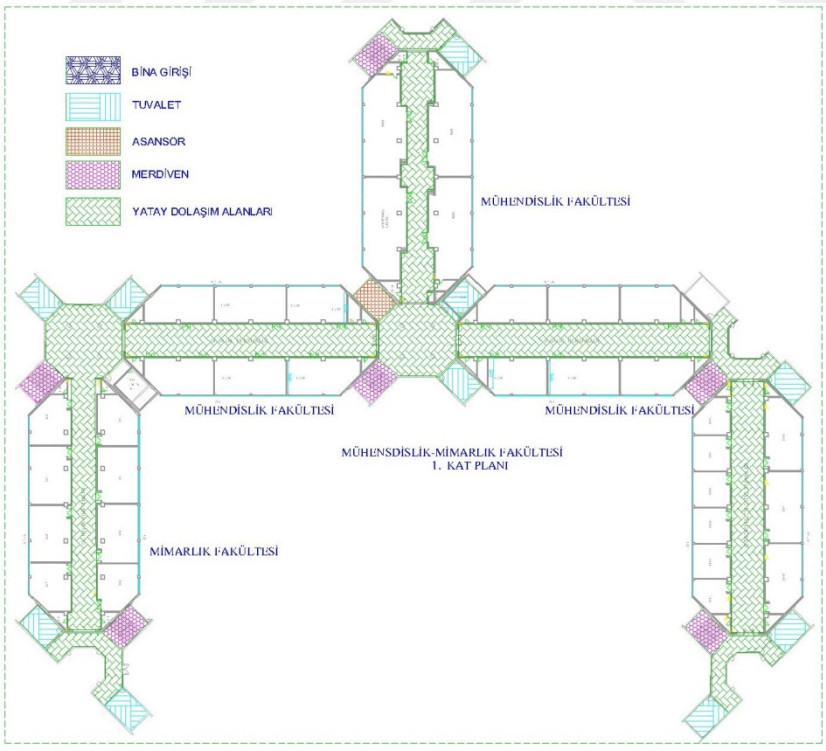
Toplamda 1789 Öğrencisi olan mühendislik fakültesinde 303 bayan öğrenci ve 1486 erkek öğrenci bulunmaktadır. Toplam engelli sayısının fazla olmasından dolayı seçilen Mühendislik fakültesinde yerinde yapılan tespitler ve incelenen yapı birimi; tuvaletler yapı elemanları; merdivenler, rampalar, bina girişleri yapı bileşenleri; zemin kaplaması, kapılar, pencereler, asansörler, kaldırma platformu, işaret ve tabelalarının fakülte binasında bulundukları konumu belirten lejantlar aşağıdaki gibidir (Şekil (4.11.), (4.12.), (4.13.), (4.14.),(4.15.).

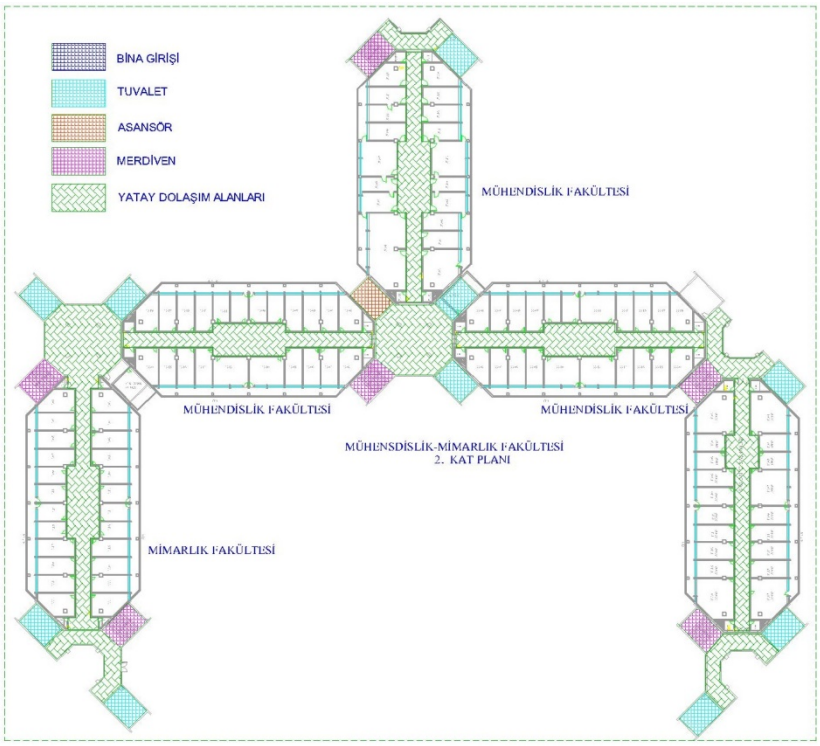
Şekil 4.11. Mühendislik Fakültesi Bodrum Kat Lejant

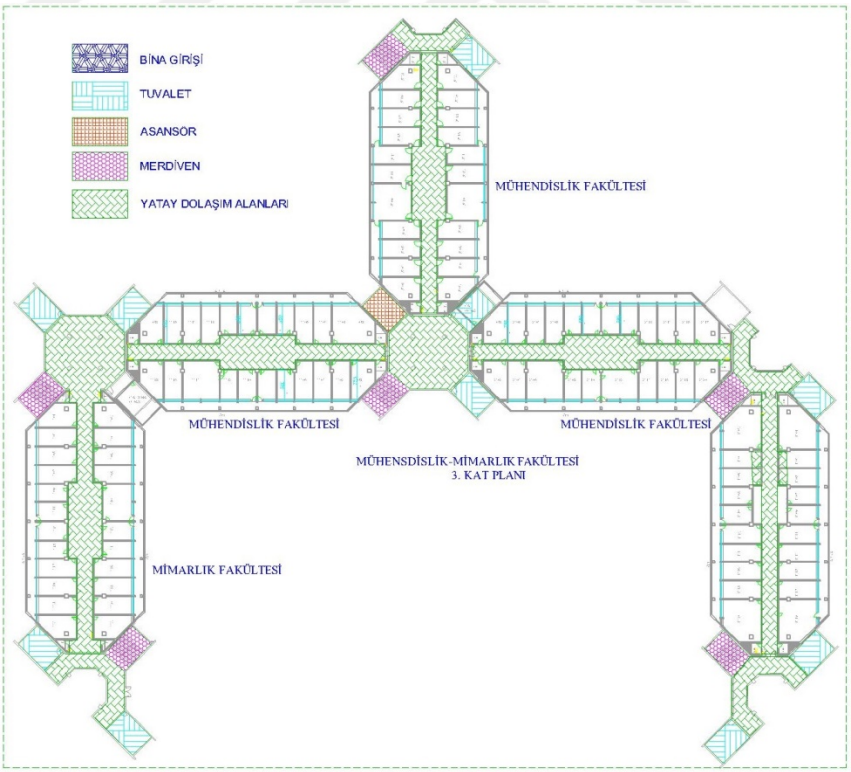
Şekil 4.12. Mühendislik Fakültesi Zemin Kat Lejant

Şekil 4.13. Mühendislik Fakültesi 1. Kat Lejant

Şekil 4.14. Mühendislik Fakültesi 2. Kat Lejant

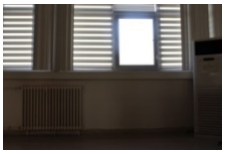

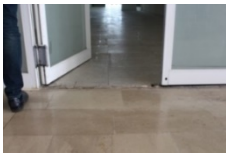
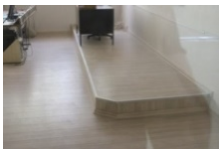
Şekil 4.15. Mühendislik Fakültesi 3. Kat Lejant

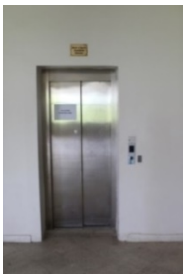
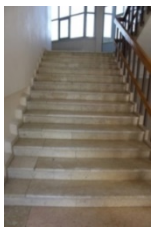
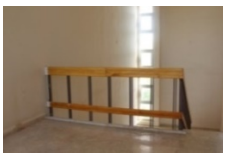
Mühendislik Fakültesinde yerinde tespitler yapılmış olup yapılan tespitler tablo şeklinde belirtilmiştir (Tablo 4.3.).

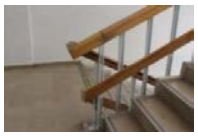
Tablo 4. 3. Mühendislik Fakültesi yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenlerinin evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirme tablosu

YAPI ELEMANLARI	BİNA GİRİŞLERİ	☐ Bina girişinde merdiveninde basamak rıhtları farklı ölçülerdedir.		☐ Bina giriş merdivenin başında ve sonunda duyumsanabilir yüzey bulunmamaktadır	☐ Bina giriş merdiveninde kullanılan korkuluklar standartlara uygun değildir.
		☐ Ana girişte ulaşılabilirlik sağlanmadığında ona alternatif başka bir giriş bulunmamaktadır.		☐ Büyük cam yüzeyli bina giriş kapılarında,7,5 cm genişliğinde 2 şerit halinde renkli uyarıcı banttın bulunmamaktadır. bu bantlardan 1. si yerden 130 cm - 140 cm yükseklikte, ikincisi yerden 90 cm - 100 cm yükseklikte değildir.	
		☐ Bina giriş merdiveninde kaygan zemin kaplaması kullanılmıştır.			
	RAMPALAR	☐ Rampa eğimi %6'dan az değildir. ☐ Rampa ve sahanlıkların duvar bulunmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü bulunmamaktadır.		☐ Rampanın her iki yanında 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz küpeşte(tutamak) bulunması standardına uygun değildir. ☐ Küpeşte, rampanın başlangıcından 30 cm önce başlayıp bitiminden 30 cm sonra bitmemektedir.	

YAPI BİLEŞENLERİ	İÇ KAPILAR	☐ Kapı kasaları bulunduğu duvar ile zıt renkte değildir.		☐ Büyük cam yüzeyli bina giriş kapılarında,7,5 cm genişliğinde 2 şerit halinde renkli uyarıcı bant bulunmamaktadır. bu bantlardan 1. si yerden 130 cm - 140 cm yükseklikte, ikincisi yerden 90 cm - 100 cm yükseklikte değildir.	
		☐ Kapılardan bazıları fazla kuvvet gerektirmeden kolay açılamamaktadır.		☐ Kapılarda eşikler bulunmaktadır.	
	PENCERELER	☐ Görme engellilerin cama çarpmasını önlemek için pencerelerde 15 cm - 20 cm parapet genişliği bulunmamaktadır. ☐ Pencere altı parapet duvarı yerden en fazla 80 cm yükseklikte olma standartına uygun değildir.		☐ Yere kadar olan pencerelerin önünde 90 cm yüksekliğe kadar koruyucu bar bulunmamaktadır. ☐ Pencereler bazıları fazla kuvvet gerektirmeden kolay açılamamaktadır. ☐Pencere kollarının yerden yüksekliği 90 cm - 110 cm arasında değildir.	
YAPI BİRİMİ	TUVALETLER	☐ Tuvaletlerin döşeme kaplamasında ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzeme kullanılmamıştır.		☐ Kağıt havluluk ve sabunlukların yerden yüksekliği 80-110 cm arasında değildir.	

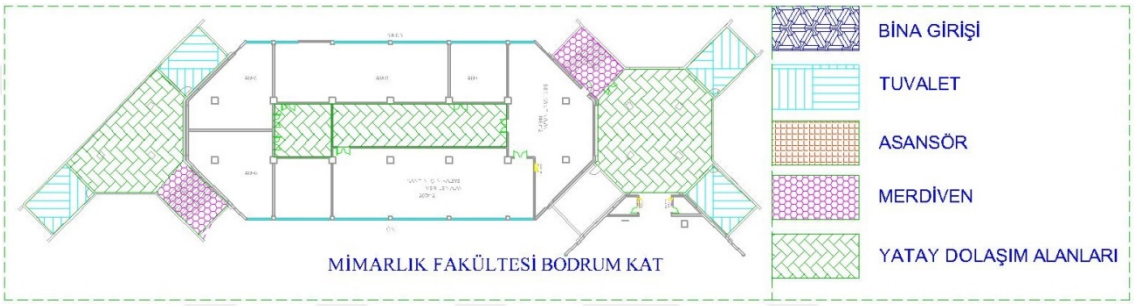
YAPI BİRİMLERİ	TUVALETLER	☐ Engelli tuvaleti genel tuvaletin içinde konumlandırılmışsa, lavaboların en az bir tanesi üst kotu yerden en fazla 86 cm yüksekliğinde alt kotu yerden an 75 cm yüksekliğinde olmalı standardına uygun değildir.		☐ Aynaların alt kenarının yerden yüksekliği en fazla 90 cm olma standardında değildir.	
	ENGELLİ TUVALETLERİ	☐ Engelli tuvaletlerinde acil durum çağrı aparatı bulunmamaktadır.	☐ Duvar tarafında hareketli tutunma barı bulunmamaktadır.	☐ Klozetler yerden en az 43 cm, en fazla 48 cm yükseklikte değildir.	
		☐ Yeterli sayıda erişilebilir Engelli tuvaleti bulunmamaktadır.		☐ Bazı Engelli tuvaletlerinin kapısının genişliği en az 90 cm olma standardına uygun değildir.	☐ Engelli tuvalet kabinleri içinde tekerlekli sandalyeliler için en az 150 cm x 150 cm genişliğinde net manevra alanı bulunmamaktadır.
YAPI BİLEŞENLERİ	BİNA İÇİ YATAY DOLAŞIM. A	☐ Zemin kaplamasında ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzeme kullanılmamıştır.		☐ Tüm dolaşım alanlarında kolay hareket sağlayan düz, sert ve sabit malzeme kullanılmamıştır.	
		☐ Dolaşımın sürekliliğini engelleyici kot farklılıkları giderilmemiştir. (kabul edilebilir seviye farkı ±0,6 cm'dir.)		☐ Kot farklılığını gidermek için rampa kullanılmamıştır. ☐ Dolaşım alanları iyi aydınlatılmamıştır.	

YAPI BİLEŞENLERİ	BİNA İÇİ DİKEY DOLAŞIM ALANLARI	☐ Asansör kapıları sensörlü ve otomatik değildir ☐ Kabin içi ve dışı kontrol düğmelerinin yerden yüksekliği 90 cm - 120 cm arasında değildir.		☐ Kabin içinde, yerden 85 cm - 90 cm yükseklikte tutunma barları bulunmamaktadır. ☐ Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye değildir.	
		☐ Kabin içinde ve dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren sesli ve görsel uyarı sistemleri bulunmamaktadır. ☐ Kabin iç boyutları en az 120 cm x 150 cm değildir.	☐ Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu 19 mm değildir. ☐ Rakam, yazı ve semboller bulundukları zeminle zıt renkte değildir.	☐ Kabin içinde sesli ve görsel acil durum uyarı sistemi yoktur. ☐ Acil durum uyarı düğmeleri kontrol panelinin en altında konumlandırılmamıştır.	☐ Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı değildir.(parlak ve kaygan malzeme ya da halı olmamalı) ☐ Kabin dışı çağrı düğmelerinde kabartmalı semboller kullanılmamıştır.
YAPI ELEMANLARI	MERDİVENLER	☐ Basamak genişliği merdivene göre farklılık göstermektedir.		☐ Basamak yüksekliği en fazla 15 cm - 18 cm arasında değildir.	
		☐ Tüm basamaklar aynı genişlikte ve aynı yükseklikte değildir. ☐ Basamak uçları çıkıntısız değildir.		☐ Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte kaymaz şeritler kullanılmamıştır.	
		☐ Merdiven yüzey kaplaması ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzemeden yapılmamıştır.		☐ Görme engelliler için merdiven başlangıç ve bitişlerinde merdiven genişliği boyunca ve basamak genişliği kadar boşluktan sonra uyarıcı hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır.	

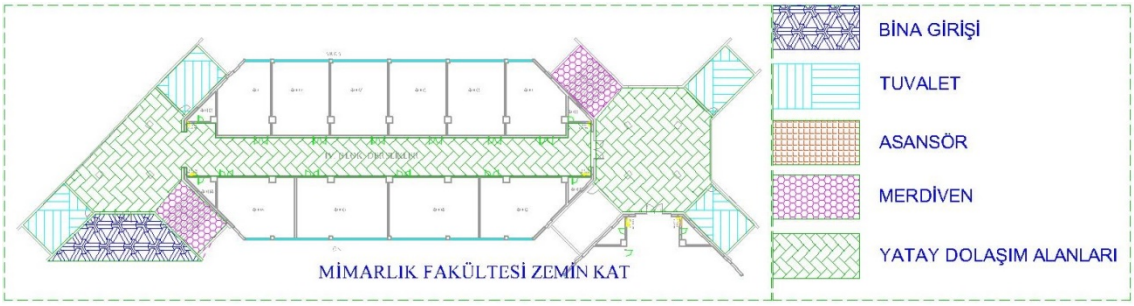
YAPI ELEMANI	MERDİVENLER	☐ Merdivenlerde her 8-10 basamakta bir sahanlık yapılmamıştır. ☐ Merdivenin her iki yanında ve ara sahanlıkta kesintisiz küpeşte(tutamak) bulunmamaktadır.		☐ Merdiven döşeme kaplaması üzerinde 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz küpeşte bulunmamaktadır. ☐ Küpeşte kolayca kavranabilecek özellikte değildir(Çap veya genişlik 32 mm - 40 mm arasında olmalı)	
YAPI BİLEŞENLERİ	İŞARET VE TABELALAR	☐ Kapı yanındaki tabelalar zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte değildir.		☐ Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte değildir. (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)	
		☐ Yönlendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde değildir. ☐ İşaretler kolay algılanabilir ve anlaşılabilir nitelikte değildir.		☐ Bina içinde görme engellileri yönlendirecek hissedilebilir yüzey (uyarıcı yüzey ve kılavuz iz) yapılmamıştır.	
		☐ Engelli tuvaletleri hem tuvalet hem de kabin girişinde işaretlerle belirtilmemiştir. ☐ Tekerlekli sandalyeli kullanıcılar için bina içerisindeki rampalara yönlendirme yapılmamıştır.	☐ Ana giriş holünde görme engelliler için 120 cm - 160 cm arasındaki yükseklikte Braille yazılı ve kabartmalı bilgilendirme panosu bulunmamaktadır.	☐ Asansörlere ve merdivenlere yönlendirme sağlanmamıştır. ☐ Otoparktan bina girişlerine yönlendirme yapılmamıştır. ☐ Ana giriş holünde yönlendirme işaretleri bulunmamaktadır.	

4.1.4. Mimarlık Fakültesi

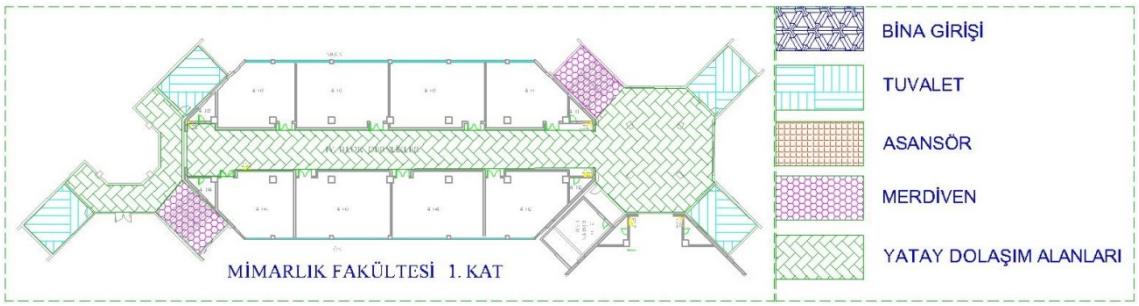
Toplamda 435 Öğrencisi olan mimarlık fakültesinde 160 bayan öğrenci ve 275 erkek öğrenci bulunmaktadır. Mimarlık fakültesinde yerinde yapılan tespitler ve incelenen yapı birimi; tuvaletler yapı elemanları; merdivenler, rampalar, bina girişleri yapı bileşenleri; zemin kaplaması, kapılar, pencereler, asansörler, kaldırma platformu, işaret ve tabelalarının fakülte binasında bulundukları konumu belirten lejantlar aşağıdaki gibidir (Şekil (4.16.), (4.17.), (4.18.), (4.19.) ,(4.20.).

Şekil 4.16. Mimarlık Fakültesi Bodrum Kat Lejant

Şekil 4.17. Mimarlık Fakültesi Zemin Kat Lejant

Şekil 4.18. Mimarlık Fakültesi 1. Kat Lejant

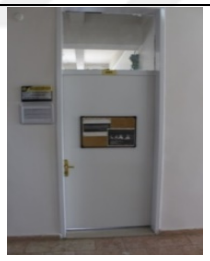
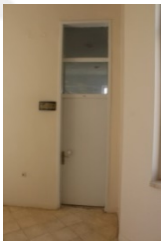
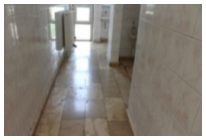
Şekil 4.19. Mimarlık Fakültesi 2. Kat Lejant

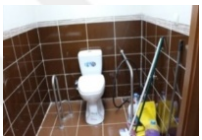
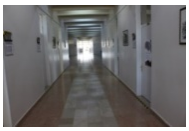

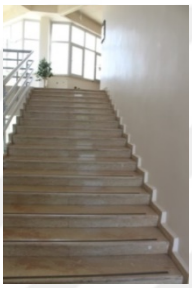
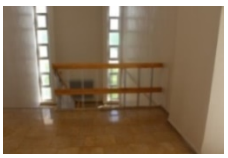
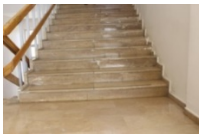
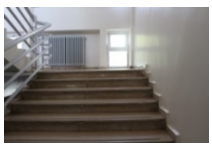
Şekil 4.20. Mimarlık Fakültesi 3. Kat Lejant

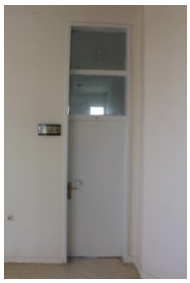
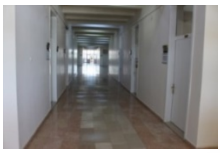
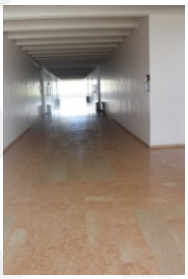
Mimarlık Fakültesinde yerinde tespitler yapılmış olup yapılan tespitler tablo şeklinde belirtilmiştir (Tablo 4.4.).

Tablo 4. 4. Mimarlık Fakültesi yapı birimi, yapı elemanları ve yapı bileşenlerinin evrensel tasarım kriterlerine göre değerlendirme tablosu

YAPI ELEMANI	BİNA GİRİŞLERİ	☐ Ana girişte ulaşılabilirlik sağlanmadığında ona alternatif başka bir giriş bulunmamaktadır.		☐ Bina giriş merdiveninde basamak rıhtları farklı ölçülerdedir.	
		☐ Bina giriş merdivenin başında ve sonunda duyumsanabilir yüzey bulunmamaktadır.	☐ Bina giriş merdivenin de korkuluklar yapılmamıştır.	☐ Bina giriş merdiveninde kaygan zemin kaplaması kullanılmıştır.	
	RAMPALAR	☐ Rampa eğimi %6 nın üzerindedir yardım almadan kullanılmaya uygun değildir.	☐ Küpeşte, rampanın başlangıcından 30 cm önce başlayıp bitiminden 30 cm sonra bitmemektedir.	☐ Rampa ve sahanlıkların duvar bulunmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü bulunmamaktadır. Rampanın her iki yanında 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz küpeşte(tutamak) bulunmamaktadır.	
YAPI BİLEŞENLERİ	İÇ KAPILAR	☐ Kapı kasaları bulunduğu duvar ile zıt renkte değildir.		☐ Kapı kollarından bazıları el ile kavrama gerektirmeden de açılabilecek nitelikte değildir.	
		☐ Kapılardan bazıları fazla kuvvet gerektirmeden kolay açılamamaktadır. ☐ Kapılarda eşikler bulunmaktadır.			
YAPI BİRİMİ	TUVALETLER	☐ Tuvaletlerin döşeme kaplamasında ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzeme kullanılmamıştır.		☐ Kağıt havluluk ve sabunlukların yerden yükseklikte 80-110 cm arasında değildir.	

YAPI BİRİMİ	TUVALETLER	☐ Aynaların alt kenarının yerden yüksekliği en fazla 90 cm olma standardında değildir.		☐ Engelli tuvaleti genel tuvaletin içinde konumlandırılmışsa, lavaboların en az bir tanesi üst kotu yerden en fazla 86 cm yüksekliğinde alt kotu yerden an 75 cm yüksekliğinde olmalı standardına uygun değildir.	
		☐ Tuvalet kapıları ile duvar aynı renktedir.			
	ENGELLİ TUVALETLERİ	☐ Yeterli sayıda ulaşılabilir engelli tuvaleti bulunmamaktadır.	☐ Klozetler yerden en az 43 cm, en fazla 48 cm yükseklikte değildir. ☐ Klozetlerin her iki tarafında yerden 70 cm - 80 cm yükseklikte tutunma barları bulunmamaktadır.	☐ Duvar tarafında hareketli tutunma barı bulunmamaktadır. ☐ Engelli tuvaletlerinde acil durum çağrı aparatı bulunmamaktadır.	
YAPI BİLEŞENİ	BİNA İÇİ YATAY DOLAŞIM ALANLARI	☐ Zemin kaplamasında ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzeme kullanılmamıştır.		☐ Tüm dolaşım alanlarında kolay hareket sağlayan düz, sert ve sabit malzeme kullanılmamıştır.	
		☐ Dolaşım alanlarında tekerlekli sandalye kullanan engellilere engel oluşturacak tefrişler bulunmaktadır.		☐ Mimarlık fakültesinde asansör veya başka bir dikey dolaşım elemanı bulunmamaktadır.	☐ Dolaşım alanları iyi aydınlatılmamıştır.

YAPI ELEMANI	MERDİVENLER	☐ Basamak genişliği basamaktan basamağa farklılık göstermektedir.		☐ Basamak yüksekliği en 15 cm - 18 cm arasında değildir. ☐ Tüm basamaklar aynı genişlikte ve aynı yükseklikte değildir. ☐ Basamak uçları çıkıntısız değildir.	
		☐ Merdivenlerde her 8-10 basamakta bir sahanlık yapılmamıştır.		☐ Merdivenin her iki yanında ve ara sahanlıkta kesintisiz küpeşte(tutamak) bulunmamaktadır. ☐ Küpeşte, merdivenin başlangıcından 30 cm önce başlayıp bitiminden 30 cm sonra bitmemektedir.	
		☐ Merdiven yüzey kaplaması ıslak ve kuru durumda kaygan olmayan malzemeden yapılmamıştır.		☐ Görme engelliler için merdiven başlangıç ve bitişlerinde, merdiven genişliği boyunca ve basamak genişliği kadar boşluktan sonra uyarıcı hissedilebilir yüzey bulunmamaktadır.	
		☐ Küpeşte kolayca kavranabilecek özellikte değildir. Çap veya genişlik 32 mm - 40 mm)		☐ Merdiven döşeme kaplaması üzerinde 90 cm ve 70 cm yükseklikte iki ayrı kesintisiz küpeşte bulunmamaktadır.	

YAPI BİLEŞENİ	İŞARET VE TABELALAR	☐ Kapı yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte değildir.		☐ Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte değildir. (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)	
		☐ İşaretler kolay algılanabilir ve anlaşılabilir nitelikte değildir. ☐ Ana giriş holünde yönlendirme işaretleri bulunmamaktadır.		☐ Ana giriş holünde görme engelliler için 120 cm - 160 cm arasındaki yükseklikte Braille yazılı ve kabartmalı bilgilendirme panosu bulunmamaktadır.	☐ Bina içinde görme engellileri yönlendirecek hissedilebilir yüzey (uyarıcı yüzey ve kılavuz iz çizgisi) yapılmamıştır.
		☐ Engelli tuvaletlerine yönlendirme sağlanmamıştır.	☐ Otoparktan bina girişlerine yönlendirme sağlanmamıştır. Engelli tuvaletleri hem tuvalet hem de kabin girişinde işaretlerle belirtilmemiştir.	☐ Asansörlere ve merdivenlere yönlendirme yapılmamıştır.	

5. SONUÇ VEÖNERİLER

Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki eğitim yapılarının engelli kullanıcı açısından değerlendirilebilmesi için kampüs alanındaki sağlıklı öğrenci, engelli öğrenci ve engelli personele fakülte yapılarının yapı birimi; tuvaletler yapı elemanları; merdivenler, rampalar, bina girişleri yapı bileşenleri; zemin kaplaması, kapılar, pencereler, asansörler, kaldırma platformu, işaret ve tabelalarla ilgili memnuniyet anketi uygulanmıştır. Ankette ortaya çıkan sonuçlar neticesinde Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki İlahiyat, İktisat, Mühendislik ve Mimarlık Fakültelerinin bina iç bileşenleri evrensel tasarım kriterlerine uygunluğun göre değerlendirilmiştir.. Bu tespitler sonucunda, anket verilerine göre %50 üstü memnuniyetsizlik oranının çıkmasının nedenleri tespit edilmiştir. Yapılan tespitler neticesinde her fakülte binasında yapı birimleri, yapı elemanları ve yapı bileşenleri ile ilgili sorunlu noktalar belirlenmiştir. Belirlenen sorunlu bölgelere evrensel tasarım ilkeleri temel alınarak erişilebilirlik, ulaşılabilirlik ve kullanılabilirlik kriterleri çerçevesinde çözüm önerileri sunulmuştur. Bu çözüm önerileri için genel değerlendirme tablosu (BKZ Ek:2) deki belirtilmiş, hali hazır konumda 1/50 ölçeğinde ayrı ayrı çizilen plan kesit ve görünüşlerde aşağıdaki gibidir.

5.1. İlahiyat Fakültesi'ne Ait Çözüm Önerileri

İlahiyat Fakültesine ait yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenlerine ait çözüm önerileri aşağıdadır.

5.1.1. Tuvaletler

İlahiyat Fakültesinin tuvalet birimine ait 1/50 ölçekli plan, kesit ve görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil 5.1.).

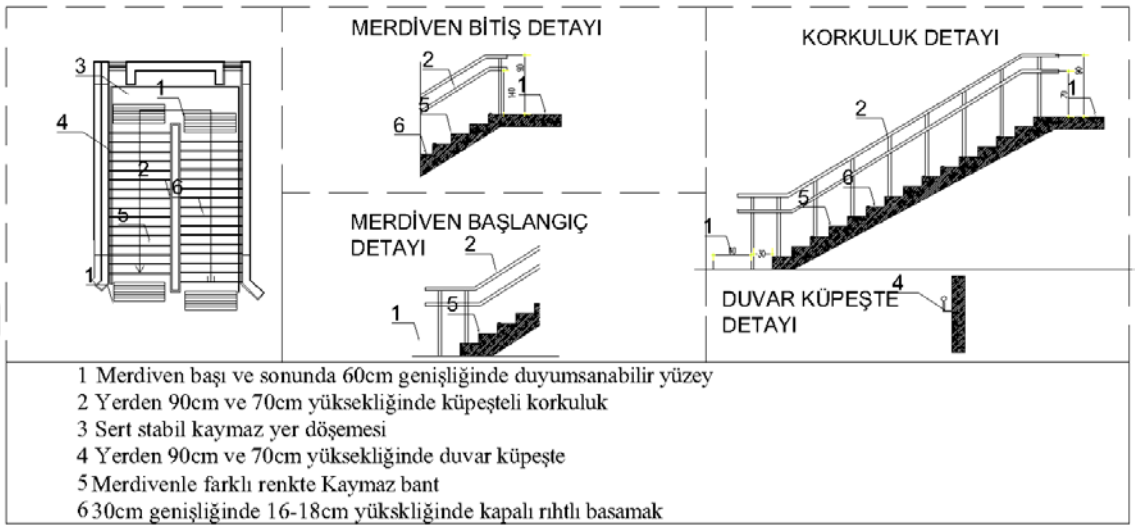
Şekil 5.1. İlahiyat Fakültesi Tuvalet Gurubu Çözüm önerisi

Tuvalet biriminde yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- İlahiyat Fakülte ’sinde bulunan tuvalet birimlerinin iç tasarımları tamamıyla değiştirilip her tuvalet modülünün içerisine birer tane engelli tuvaleti yapılması,
- Tuvalet zemin kaplamalarında sert stabil ve kaymaz zemin kaplaması yapılması,
- Tuvalet modülünün içerinde bulunan tuvalet kabini kadar lavabo eklenmeli ve eklenen lavabolar engellilere uygun yükseklik ve ebatlara göre,
- Engelliler için tasarlanan kabinin iç ölçüleri tekerlekli sandalye kullanan engellilerin rahat hareket edebileceği şekilde yapılması,
- Engelli tuvalet içlerinde kullanılan aksesuarlar engellilerin rahat kullanabileceği yükseklik ve konuma yapılması,
- Klozet yanlarına ve arkasına engellilerin kullanabileceği engelli tutunma barları yapılması,
- Engelli tuvalet kapıları dışarıya açılacak şekilde yapılması şeklindedir.

5.1.2. Merdivenler

İlahiyat Fakültesinin merdiven yapı elemanına ait1/50 ölçekli plan, kesit ve görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil 5. 2.).

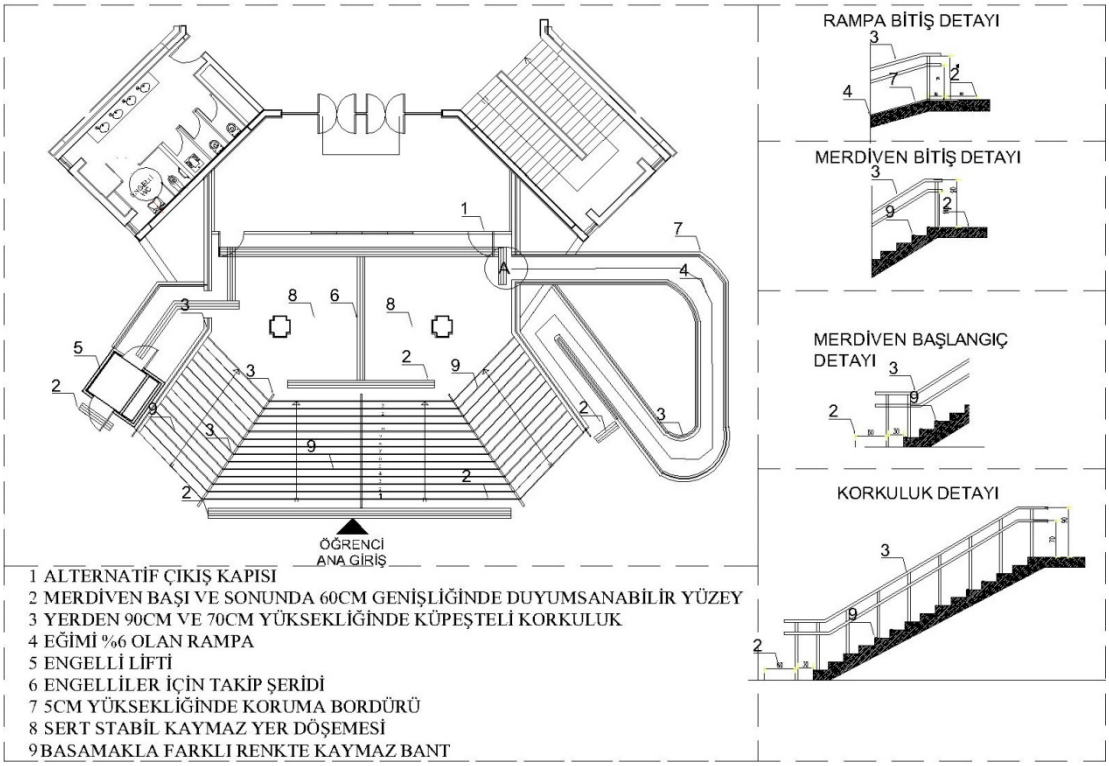
Şekil 5.2. İlahiyat Fakültesi İç Merdiven Çözüm önerisi

Merdiven yapı elemanında yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- İlahiyat Fakülte' sindeki merdivenlerin başlangıç ve bitiş noktalarına duyumsanabilir yüzeyler yapılması,
- Genişliği 3 metreyi geçen merdiven basamaklarına engellilere uygun korkuluk yapılması,
- Duvar tarafına denk gelen merdivenlerde duvar yüzeyine engellilere uygun küpeşteler yapılması,
- Farklı yükseklik ve genişlikteki merdiven basamakları aynı ebatlara gelecek şekilde tasarlanıp basamak uçlarına kaymaz bantlar uygulanması,
- Merdiven yüzey kaplaması sert, stabil ve ıslakken kaymaz malzemeden yapılması şeklindedir.

5.1.3. Bina Girişi

İlahiyat Fakültesi'nin bina girişi yapı elemanına ait1/50 ölçekli plan, kesit ve görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil 5.3.).

Şekil 5.3. İlahiyat Fakültesi Bina Girişi Çözüm önerisi

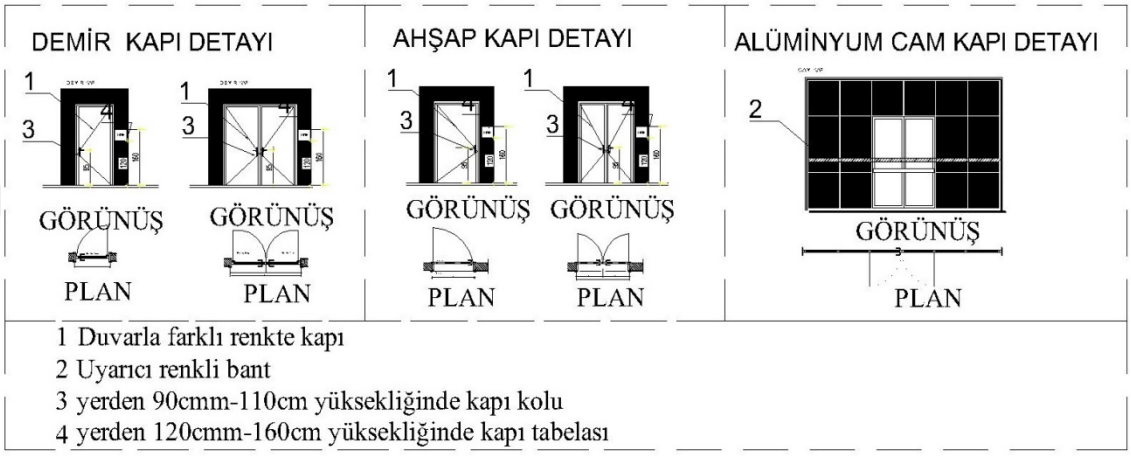
Bina girişi yapı elemanında yapılan öneriler aşağıda ki gibidir.

- İlahiyat Fakülte' sinin yerden 2 metre yükseğinde ki giriş kapısı için girişin sol tarafında engelli lifti yapılması,
- Girişin sağ tarafına %6 eğimde engelli rampası yapılması önerilmiştir.
- Merdiven, engelli lifti ve engelli rampasının başlangıç ve bitiş noktalarına duyumsanabilir yüzeyler yapılması,
- Giriş kapısının sağ tarafına alternatif çıkış kapısı yapılması,
- Genişliği 3 metreyi geçen merdiven basamaklarına engellilere uygun korkuluk yapılması,
- Farklı yükseklik ve genişlikteki merdiven basamakları aynı ebatlara gelecek şekilde tasarlanıp basamak uçlarına kaymaz bantlar uygulanması

- Giriş kapısında bulunan zemin kaplaması sert, stabil ve ıslakken kaymaz malzemeden yapılması şeklindedir.

5.1.4. Kapılar

İlahiyat Fakültesi'nin kapı yapı bileşenlerine ait1/50 ölçekli plan, kesit ve görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil 5.4.).

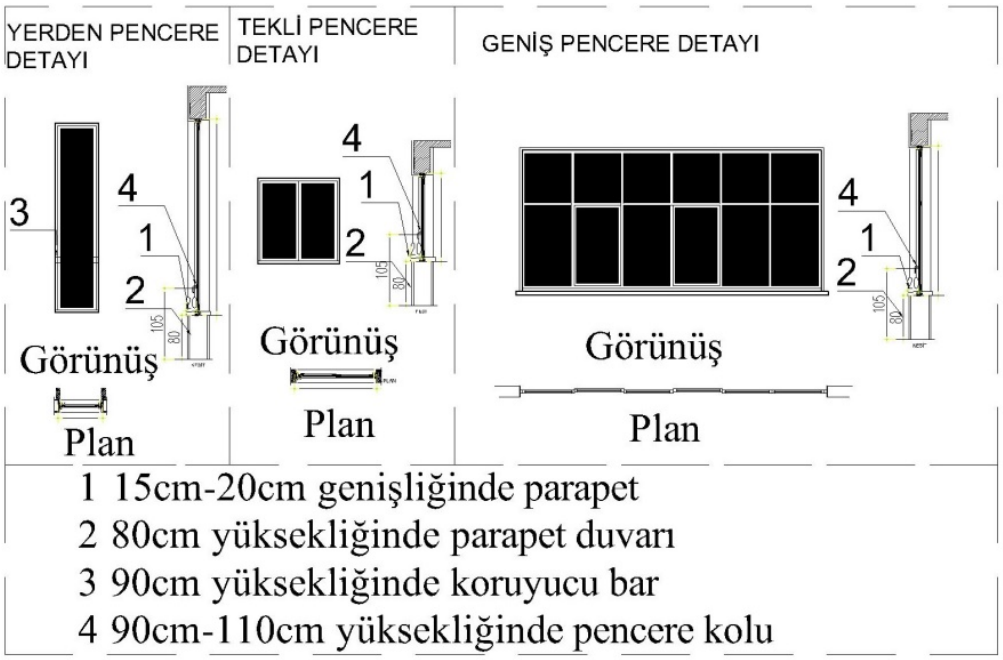
Şekil 5.4. İlahiyat Fakülte Binalarındaki İç Kapı Çözüm Önerisi

Kapı yapı bileşenlerinde yapılan önermeler aşağıdaki gibidir:

- Fakülte binasında bulunan kapı kasa ve kanatları duvarla farklı renkte yapılması,
- Kapı üzerinde bulunan aksesuarlar engellilerin kullanabileceği yükseklik ve konuma yapılması,
- Kapı yanlarındaki kapı tabelaları engellilerin görebileceği konuma getirilmesi,
- Cam oranı fazla olan kapılara belirli yüksekliğe farklı renkte bant yapılması şeklindedir:

5.1.5. Pencereler

İlahiyat Fakültesi'nin pencere yapı bileşenlerine ait 1/50 ölçekli plan, kesit ve görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil 5. 5.).

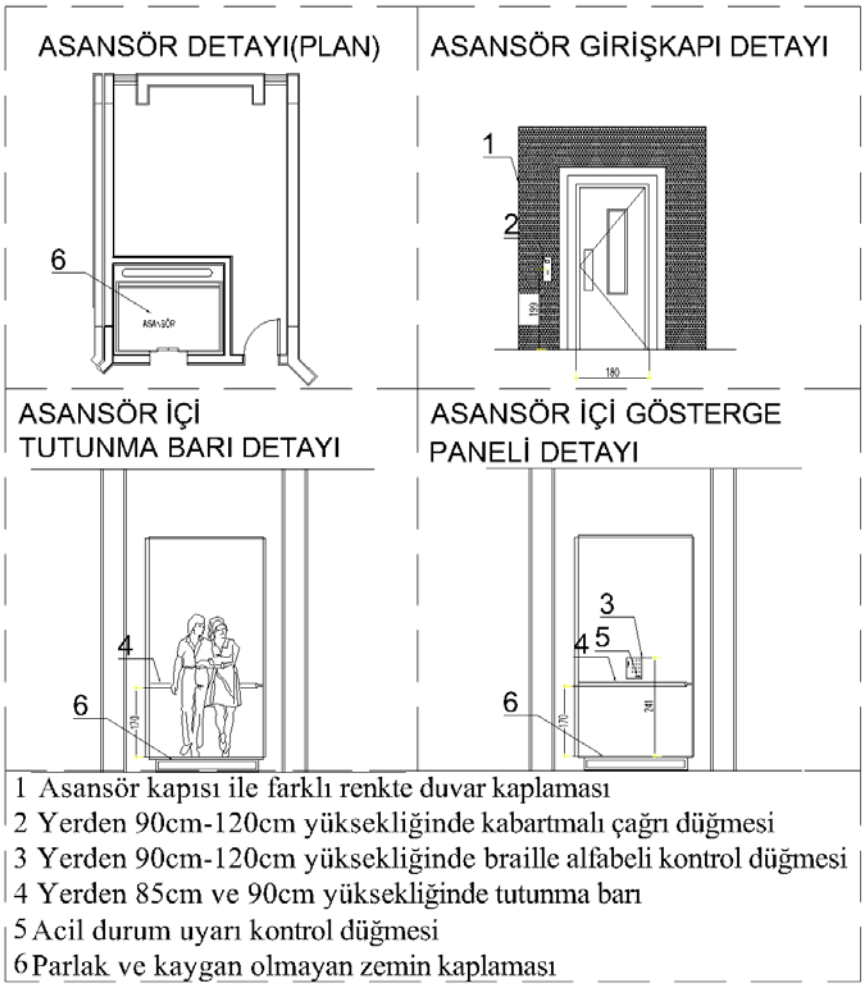
Şekil 5.5. İlahiyat Fakülte Binalarındaki Pencere Çözüm Önerisi

Pencere yapı bileşenlerinde yapılan öneriler aşağıdaki gibidir.

- Fakülte binasında bulunan pencerelere 15-20cm genişliğinde parapetler yapılması,
- Pencere parapet duvar yüksekliklerinin 80'cm ye getirilmesi,
- Pencere kolları yerden 90-110cm yüksekliğine yapılması,
- Yerden tavana kadar olan pencerelere koruyucu barlar yapılması şeklindedir.

5.1.6. Asansör

İlahiyat Fakültesi'nin asansör yapı bileşenlerine ait1/50 ölçekli plan, kesit ve görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil 5.6.).

Şekil 5.6. İlahiyat Fakültesi Asansör Çözüm önerisi

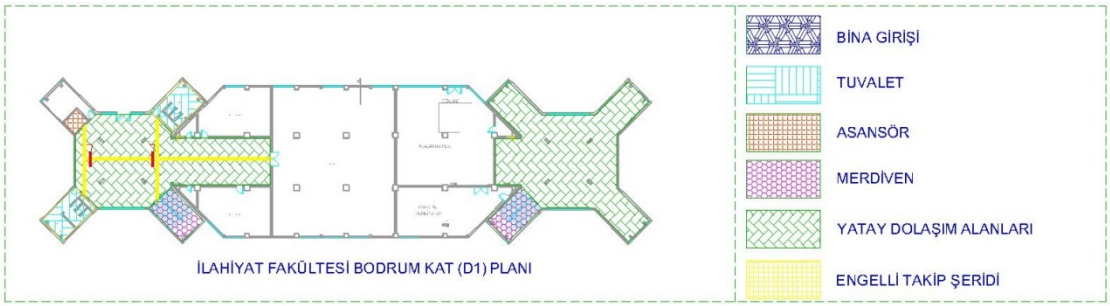
Asansör yapı bileşenlerinde yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- İlahiyat Fakülte' sinde bulunan asansörün giriş kapısın yanlarına kapıyla farklı renkte duvar kaplaması yapılması,
- Asansör iç ve dışında bulunan gösterge ve paneller engellilerin rahat görüp kullanabileceği konum ve ebatlara yapılması,
- Asansör içleri tekerlekli sandalye kullanan engellilerin rahat hareket edebileceği ölçülere yapılması,
- Asansör içlerine tutunma barları yapılması,

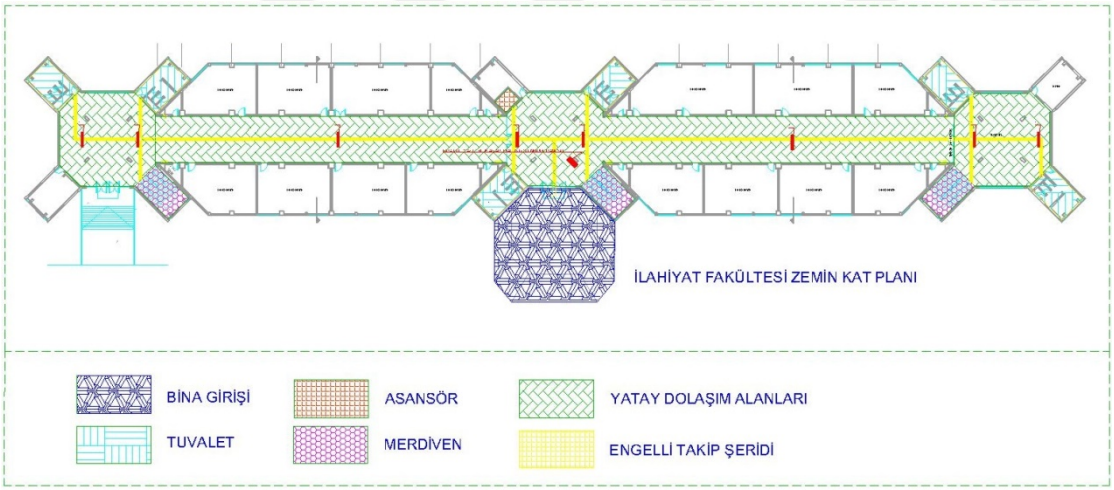
- Asansör içinde parlak olmayan ve kaygan olmayan zemin kaplaması yapılması şeklindedir.

5.1.7. İşaret ve Tabelalar

İlahiyat Fakültesi'nin işaret ve tabelalar yapı bileşenlerine ait1/50 ölçekli plan çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.7.), (5.8.), (5.9.), (5.10.), (5.11.).

Şekil 5.7. İlahiyat Fakültesi Bodrum Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.8. İlahiyat Fakültesi Zemin Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.9. İlahiyat Fakültesi 1. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.10. İlahiyat Fakültesi 2. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.11. İlahiyat Fakültesi 3. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

İşaret ve tabelalar yapı bileşenlerinde yapılan önermeler aşağıdaki gibidir:

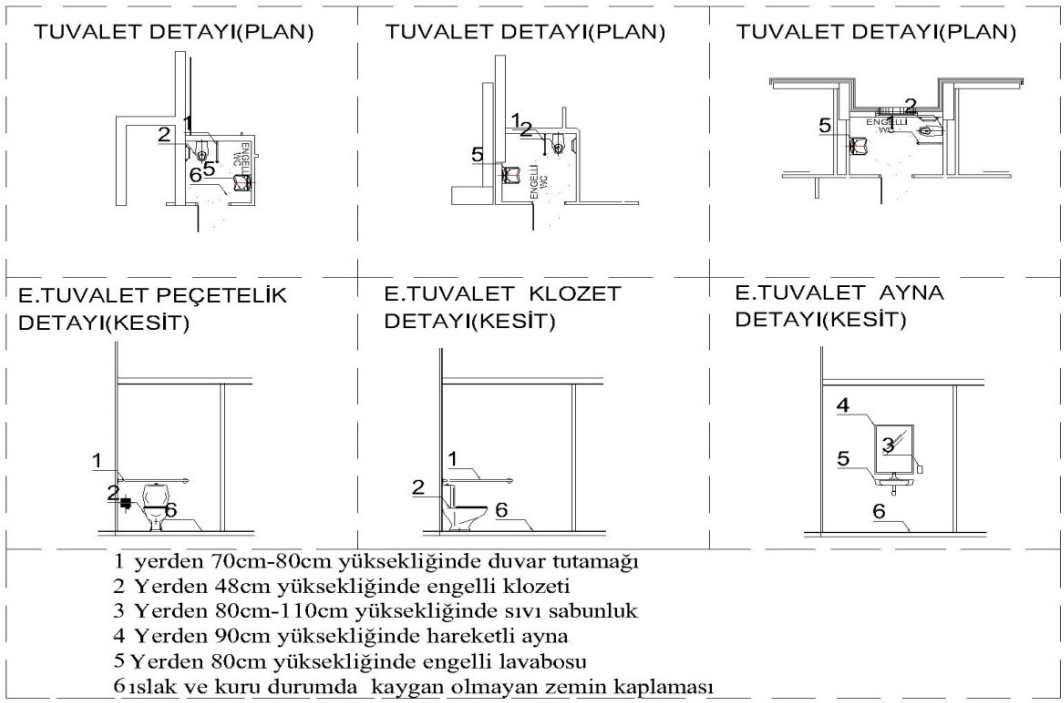
- İlahiyat Fakülte' sinin tüm dolaşım alanlarına hitap edecek şekilde takip şeritleri yapılması,
- Ortak kullanım alanlarında bulunan bina girişi, asansör, tuvalet ve merdivenlere yönelimi sağlayacak tabela ve işaretler engellilerin rahat görebileceği konum ve ebatlarda yapılması önerilmiştir,
- Bina girişine(zemin kata) görme engellilerin rahat bir şekilde istedikleri yöne gidebilmesi için kabartmalı Braille yazısıyla tabela yapılması,
- Bina girişi, asansör, tuvalet ve merdiven önlerine duyumsanabilir yüzeyler yapılması şeklindedir.

5.2. İktisat Fakültesi'ne Ait Çözüm Önerileri

İktisat Fakültesi'ne ait yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenlerine ait çözüm önerileri aşağıdadır.

5.2.1. Tuvaletler

İktisat Fakültesi'nin tuvalet yapı birimine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.12.).

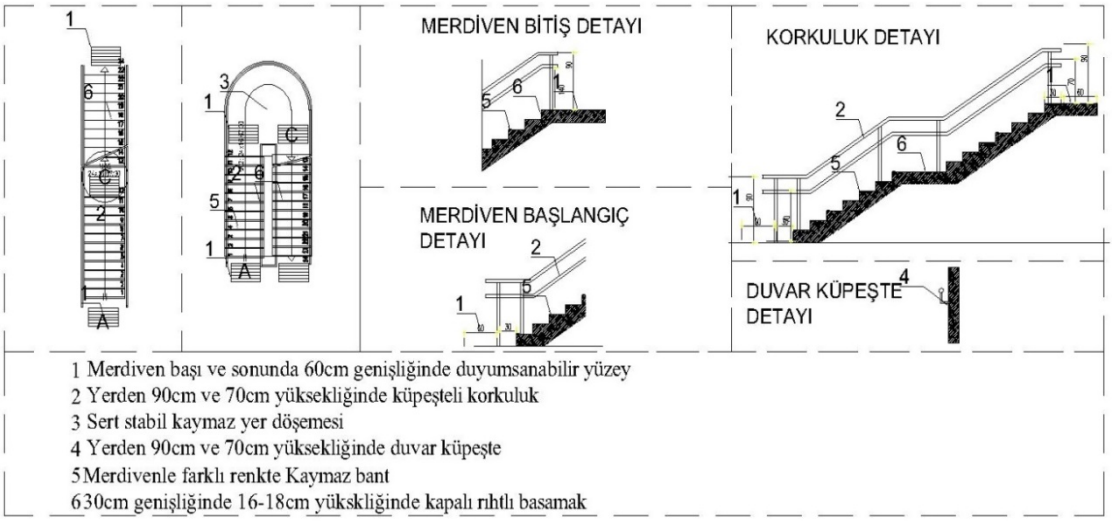
Şekil 5.12. İktisat Fakültesi Tuvalet Gurubu Çözüm önerisi

Tuvaletler yapı biriminde yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- İktisat Fakülte ’sindeki Tuvalet zemin kaplamalarında sert stabil ve kaymaz zemin kaplaması yapılması,
- Engelli tuvalet içlerinde kullanılan aksesuarlar engellilerin rahat kullanabileceği yükseklik ve konuma yapılması,
- Klozet yanlarına ve arkasına engellilerin kullanabileceği engelli tutunma barları yapılması şeklindedir.

5.2.2. Merdivenler

İktisat Fakültesi’nin merdiven yapı elemanına ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.13.).

Şekil 5.13. İktisat Fakültesi İç Merdiven Çözüm öneri

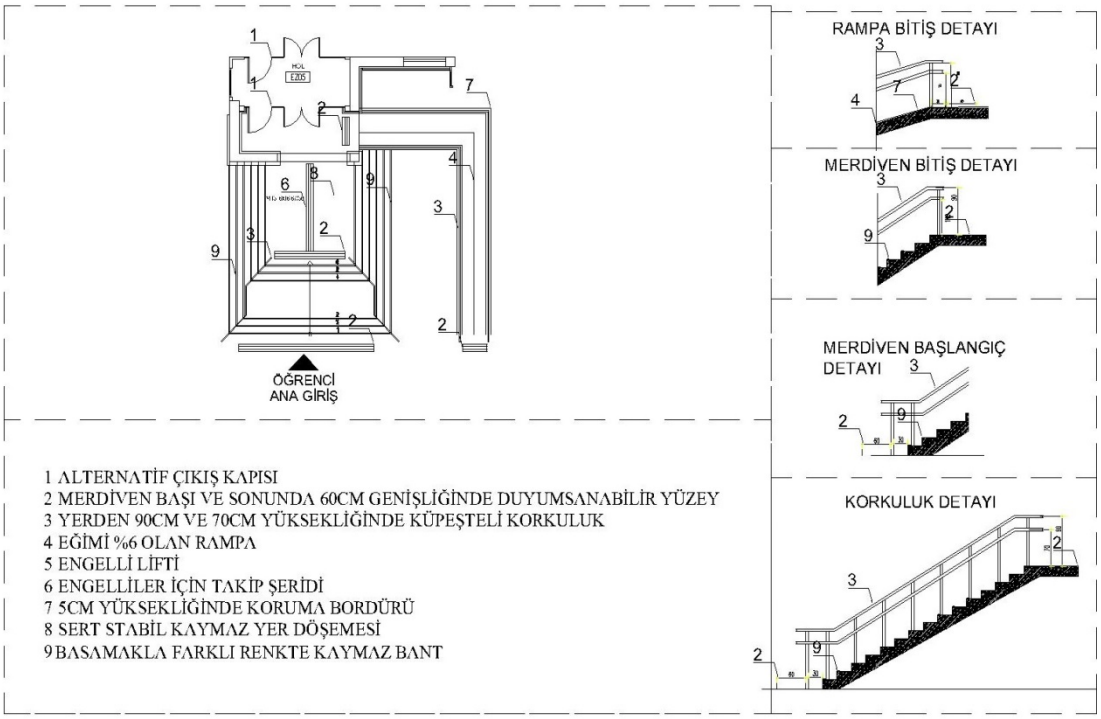
Tuvaletler yapı elemanına yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- İktisat Fakülte’ sindeki merdivenlerin başlangıç ve bitiş noktalarına duyumsanabilir yüzeyler yapılması,
- Genişliği 3 metreyi geçen merdiven basamaklarına engellilere uygun korkuluk yapılması,
- Duvar tarafına denk gelen merdivenlerde duvar yüzeyine engellilere uygun küpeşteler yapılması,

- Farklı yükseklik ve genişlikteki merdiven basamakları aynı ebatlara gelecek şekilde tasarlandı ve basamak uçlarına kaymaz bantlar yapılması,
- Merdiven yüzey kaplaması sert, stabil ve ıslakken kaymaz malzemeden yapılması şeklindedir.

5.2.3. Bina Girişi

İktisat Fakültesi'nin bina girişi yapı elemanına ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.14.).

Şekil 5.14. İktisat Fakültesi Bina Girişi Çözüm önerisi

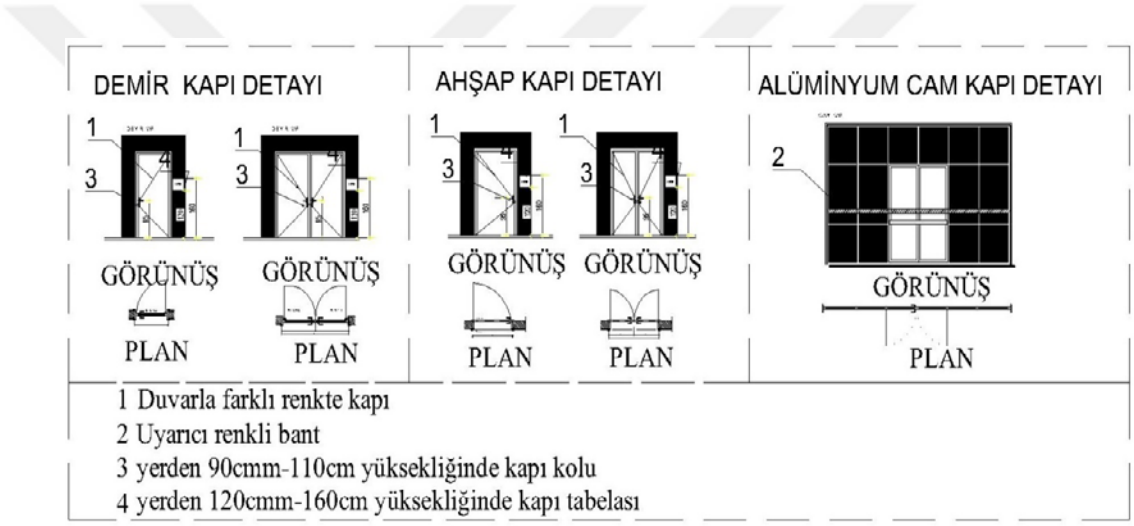
Bina girişi yapı elemanına yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- İktisat Fakülte' sinin giriş kapısı için giriş merdiveninin sağ tarafına ekstradan merdiven basamakları yapılması,
- Girişin sağ tarafına %6 eğimde engelli rampası yapılması,
- Merdiven ve engelli rampasının başlangıç ve bitiş noktalarına duyumsanabilir yüzeyler yapılması,
- Giriş kapısının sol tarafına alternatif çıkış kapısı yapılması,

- Genişliği 3 metreyi geçen merdiven basamaklarına engellilere uygun korkuluk yapılması,
- Farklı yükseklik ve genişlikteki merdiven basamakları aynı ebatlara gelecek şekilde tasarlanıp basamak uçlarına kaymaz bantlar yapılması,
- Giriş kapısında bulunan zemin kaplaması sert, stabil ve ıslakken kaymaz malzemeden yapılması şeklindedir.

5.2.4. Kapılar

İktisat Fakültesi'nin kapı yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.15.).

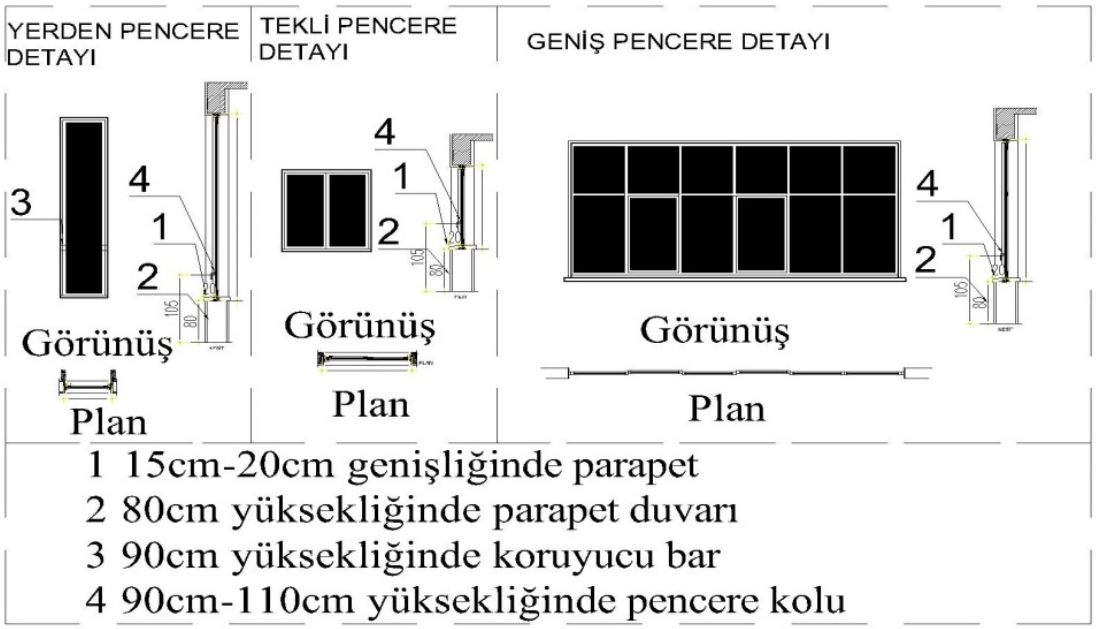
Şekil 5.15. İktisat Fakülte Binalarındaki İç Kapı Çözüm Önerisi

Kapı yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Fakülte binasında bulunan kapı kasa ve kanatları duvarla farklı renkte yapılması,
- Kapı üzerinde bulunan aksesuarların engellilerin kullanabileceği yükseklik ve konumda yapılması,
- Kapı yanlarındaki kapı tabelaları engellilerin görebileceği konuma yapılması,
- Cam oranı fazla olan kapılara belirli yüksekliğe farklı renkte bantlar yapılması şeklindedir.

5.2.5. Pencereler

İktisat Fakültesi'nin pencere yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.16.).

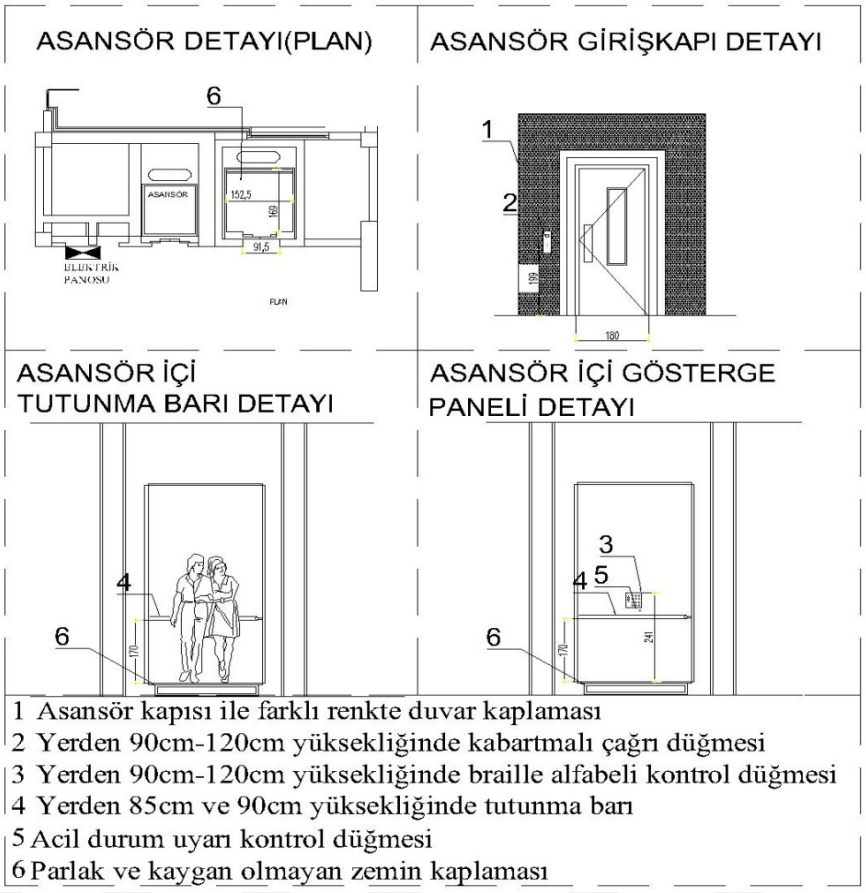
Şekil 5.16.İktisat Fakülte Binalarındaki Pencere Çözüm Önerisi

Pencere yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Fakülte binasında bulunan pencerelere 15-20cm genişliğinde parapetler yapılması,
- Pencere parapet duvarları 80cm ye yapılması,
- Pencere kolları yerden 90-110cm yüksekliğinde yapılması,
- Yerden tavana kadar olan pencerelere koruyucu barlar yapılması şeklindedir.

5.2.6. Asansör

İktisat Fakültesi'nin asansör yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.17.).

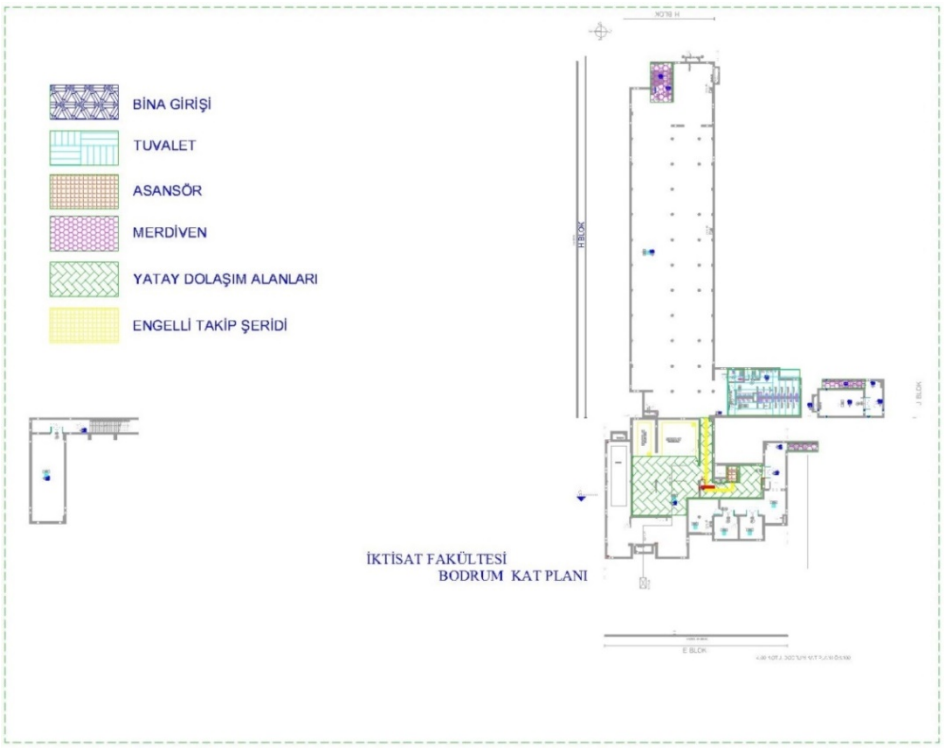
Şekil 5.17. İktisat Fakültesi Asansör Çözüm önerisi

Asansör yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir.

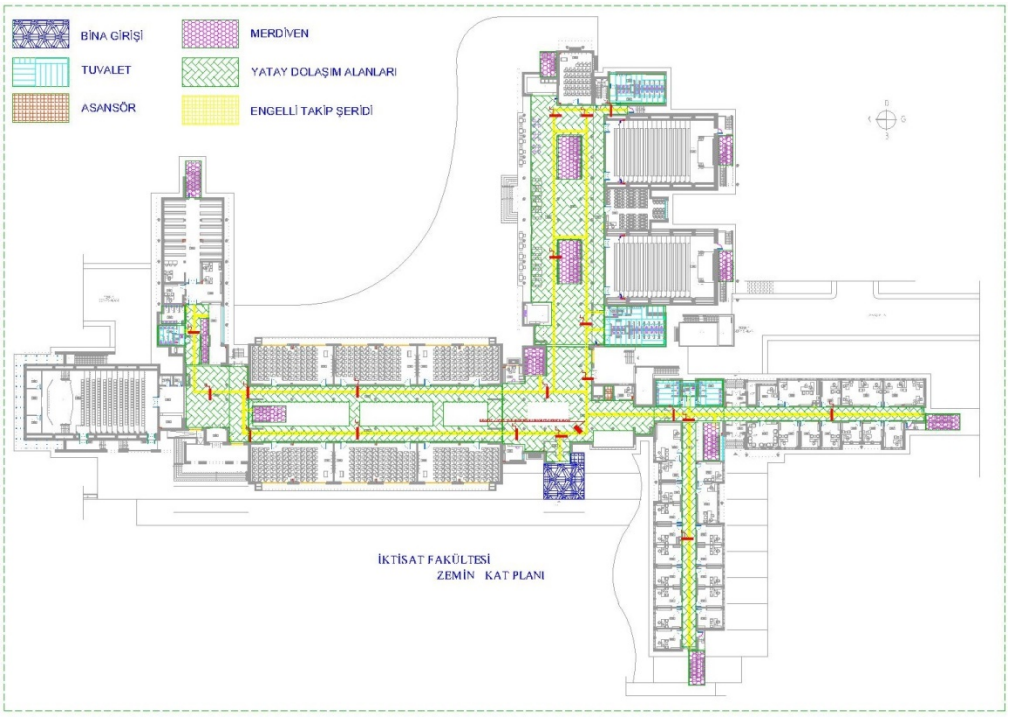
- İktisat Fakülte' sinde bulunan asansörün giriş kapısın yanlarına kapıyla farklı renkte duvar kaplaması yapılması,
- Asansör iç ve dışında bulunan gösterge ve paneller engellilerin rahat görüp kullanabileceği konum ve ebatlara düzenlenmesi,
- Asansör içlerin tekerlekli sandalye kullanan engellilerin rahat hareket edebileceği ölçülerde yapılması,
- Asansör içlerine tutunma barları yapılması,
- Asansör içinde parlak olmayan ve kaygan olmayan zemin kaplaması yapılması şeklindedir.

5.2.7. İşaret ve Tabelalar

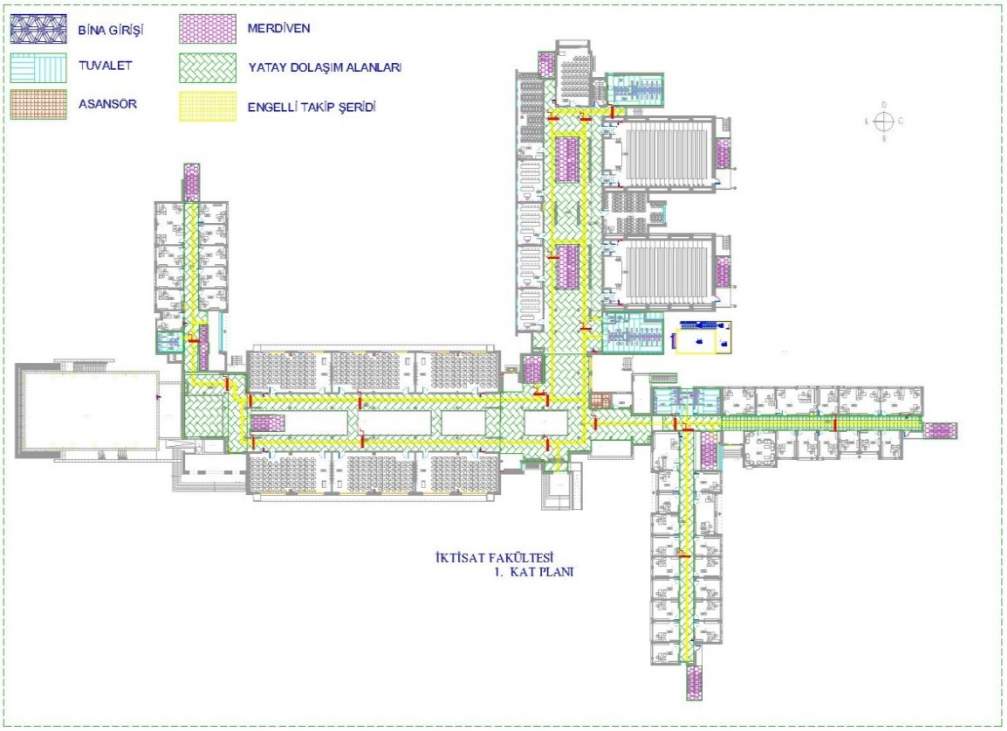
İktisat Fakültesinin işaret ve tabelalar yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.18.), (5.19.), (5.20.), (5.21.).

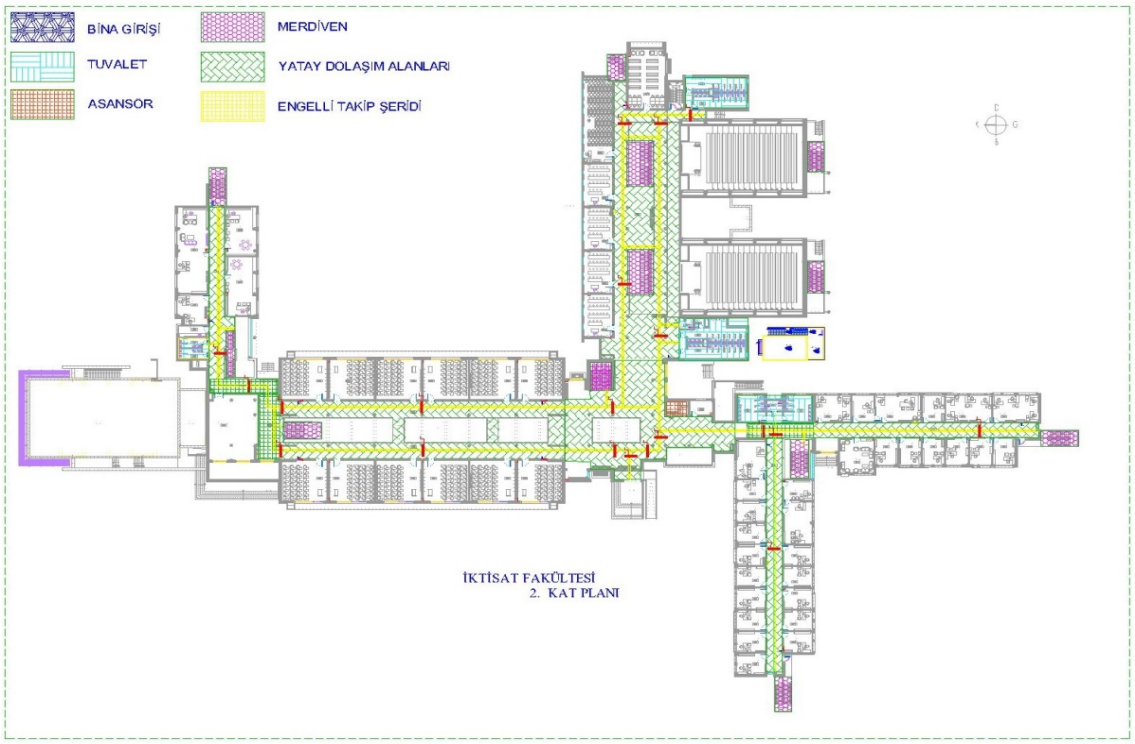
Şekil 5.18. İktisat Fakültesi Bodrum Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.19. İktisat Fakültesi Zemin Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.20. İktisat t Fakültesi 1. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.21. İktisat Fakültesi 2. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

İşaret ve tabelalar yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

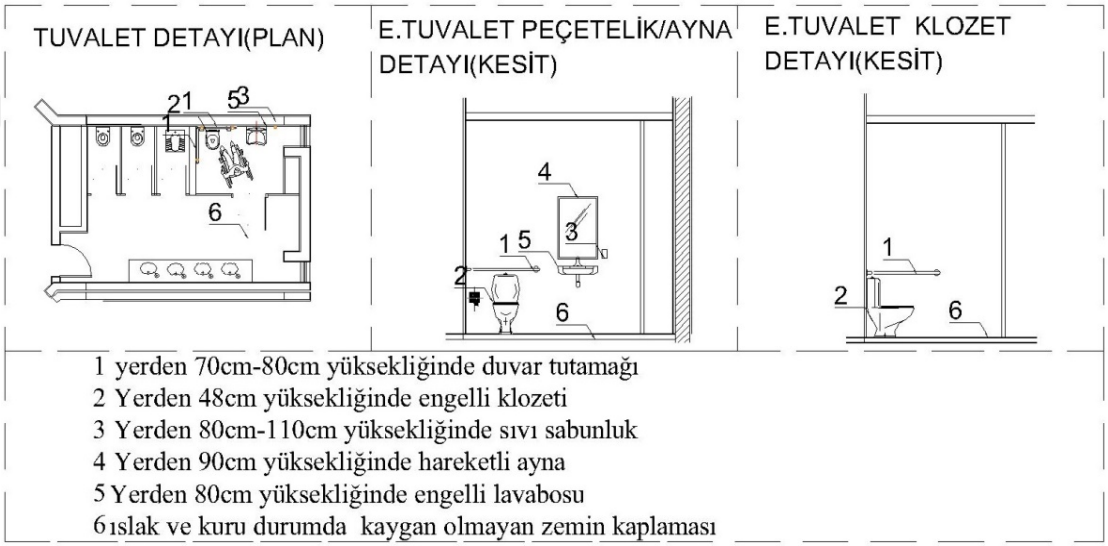
- İktisat Fakülte' sinin tüm dolaşım alanlarına hitap edecek şekilde takip şeritleri yapılması,
- Ortak kullanım alanlarında bulunan bina girişi, asansör, tuvalet ve merdivenlere yönelimi sağlayacak tabela ve işaretlerin engellilerin rahat görebileceği konum ve ebatlarda yapılması düzenlenmesi,
- Bina girişine(zemin kata) görme engellilerin rahat bir şekilde istedikleri yöne gidebilmesi için kabartmalı Braille yazısıyla tabela yapılması,
- Bina girişi, asansör, tuvalet ve merdiven önlerine duyumsanabilir yüzeyler yapılması şeklindedir.

5.3. Mühendislik Fakültesi'ne Ait Çözüm Önerileri

Mühendislik Fakültesi'ne ait yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenlerine ait çözüm önerileri aşağıdadır.

5.3.1. Tuvaletler

Mühendislik Fakültesi'nin tuvalet yapı birimine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.22.).

Şekil 5.22. Mühendislik Fakültesi Tuvalet Gurubu önerisi

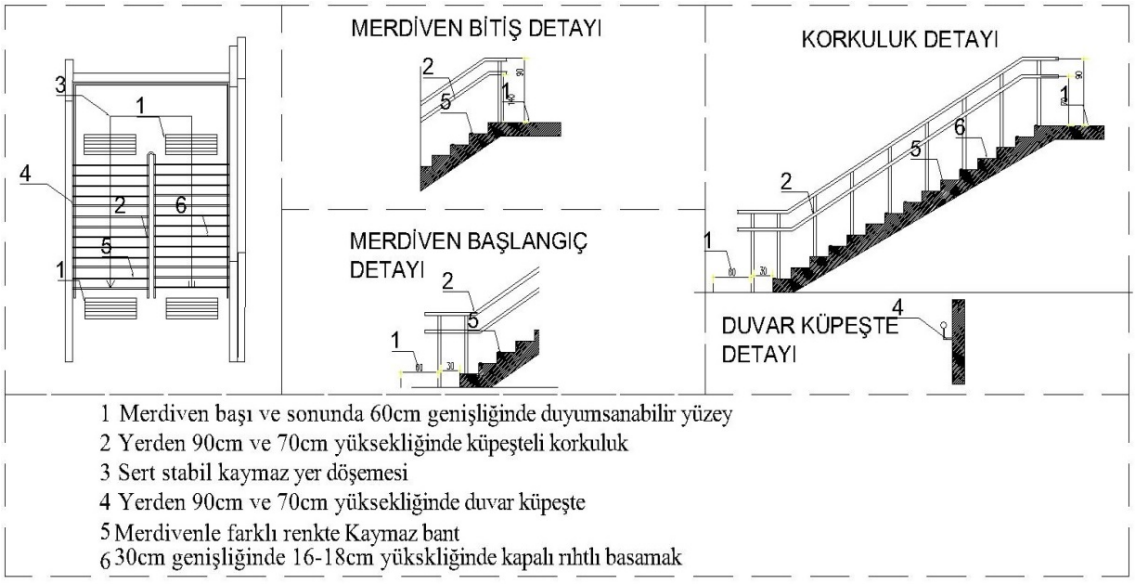
Tuvaletler yapı biriminde yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Mühendislik Fakültesi'nde bulunan tuvalet birimlerinin iç tasarımları tamamıyla değiştirilip her tuvalet modülünün içerisine birer tane engelli tuvaleti yapılması,
- Tuvalet zemin kaplamalarında sert stabil ve kaymaz zemin kaplaması yapılması,
- Tuvalet modülünün içerinde bulunan tuvalet kabini kadar lavabo eklendi. Eklenen lavabolar engellilere uygun yükseklik ve ebatlara göre yapılması,
- Engelliler için tasarlanan kabinin iç ölçüleri tekerlekli sandalye kullanan engellilerin rahat hareket edebileceği şekilde yapılması,
- Engelli tuvalet içlerinde kullanılan aksesuarların engellilerin rahat kullanabileceği yükseklik ve konuma yapılması,

- Klozet yanlarına ve arkasına engellilerin kullanabileceği engelli tutunma barları yapılması,
- Engelli tuvalet kapıları dışarıya açılacak şekilde yapılması şeklindedir.

5.3.2. Merdivenler

Mühendislik Fakültesi'nin tuvalet yapı birimine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.23.).

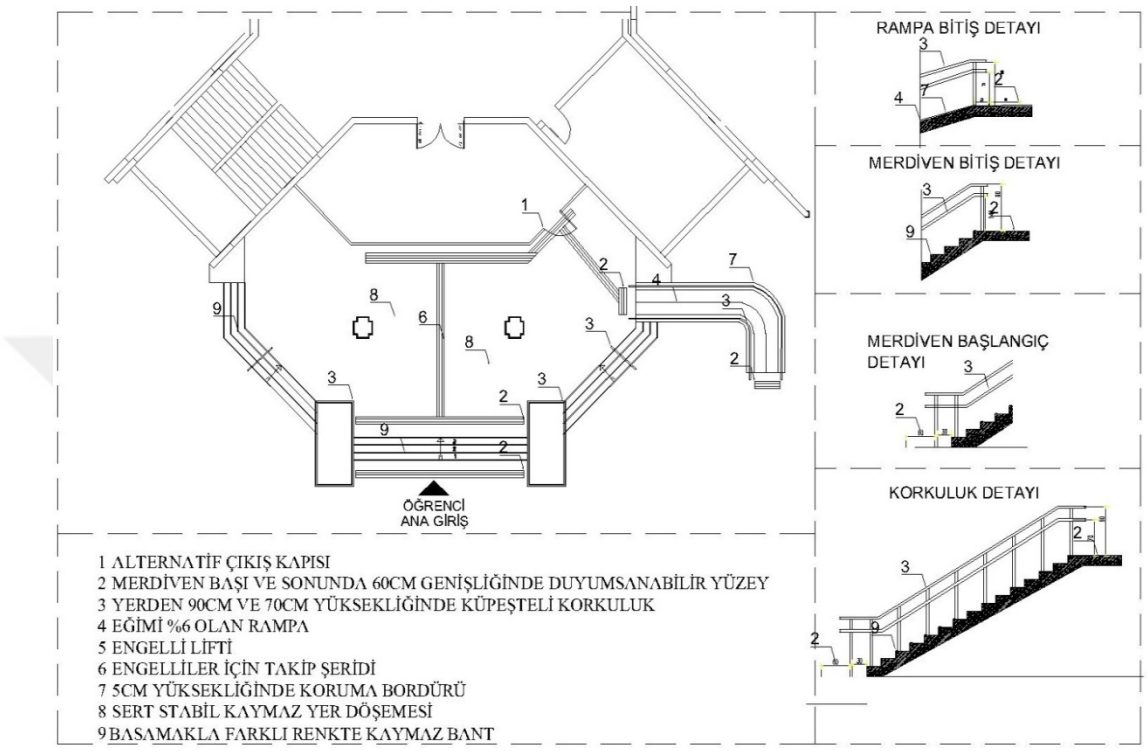
Şekil 5.23. Mühendislik Fakültesi İç Merdiven Çözüm önerisi

Tuvaletler yapı biriminde yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Mühendislik Fakültesi'ndeki merdivenlerin başlangıç ve bitiş noktalarına duyumsanabilir yüzeyler yapılması,
- Genişliği 3 metreyi geçen merdiven basamaklarına engellilere uygun korkuluk yapılması,
- Duvar tarafına denk gelen merdivenlerde duvar yüzeyine engellilere uygun küpeşteler yapılması,
- Farklı yükseklik ve genişlikteki merdiven basamaklarına aynı ebatlara gelecek şekilde tasarlanıp basamak uçlarına kaymaz bantlar yapılması,
- Merdiven yüzey kaplaması sert, stabil ve ıslakken kaymaz malzemeden yapılması şeklindedir.

5.3.3. Bina Girişi

Mühendislik Fakültesi'nin bina girişi yapı elemanına ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.24.).

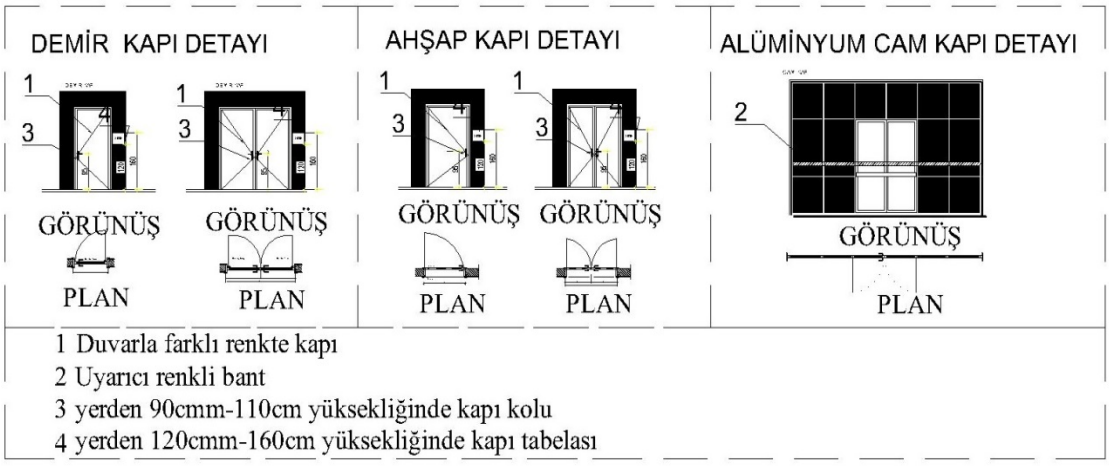
Şekil 5.24. Mühendislik Fakültesi Bina Çözüm önerisi

Bina girişi yapı elemanına yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Mühendislik Fakültesi'nin giriş kapısının sağ tarafına %6 eğimde engelli rampası yapılması,
- Merdiven ve engelli rampasının başlangıç ve bitiş noktalarına duyumsanabilir yüzeyler yapılması,
- Giriş kapısının sol tarafına alternatif çıkış kapısı yapılması,
- Genişliği 3 metreyi geçen merdiven basamaklarına engellilere uygun korkuluk yapılması,
- Farklı yükseklik ve genişlikteki merdiven basamakları aynı ebatlara gelecek şekilde tasarlanıp basamak uçlarına kaymaz bantlar yapılması,
- Giriş kapısında bulunan zemin kaplaması sert, stabil ve ıslakken kaymaz malzemeden yapılması şeklindedir.

5.3.4. Kapı

Mühendislik Fakültesi'nin kapı yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.25.).

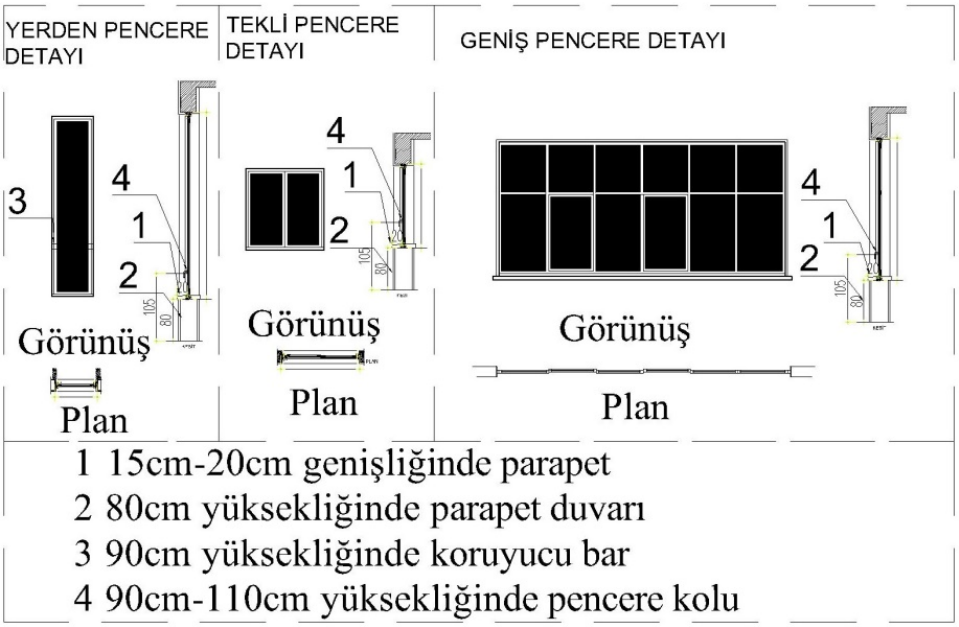
Şekil 5.25. Mühendislik Fakülte Binalarındaki İç Kapı Çözüm Önerisi

Kapı yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Fakülte binasında bulunan kapı kasa ve kanatları duvarla farklı renkte yapılması,
- Kapı üzerinde bulunan aksesuarlar engellilerin kullanabileceği yükseklik ve konuma yapılması,
- Kapı yanlarındaki kapı tabelaları engellilerin görebileceği konuma yapılması,
- Cam oranı fazla olan kapılara belirli yüksekliğe farklı renkte bant yapılması şeklindedir.

5.3.5. Pencereler

Mühendislik Fakültesi'nin pencere yapı birleşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.26.).

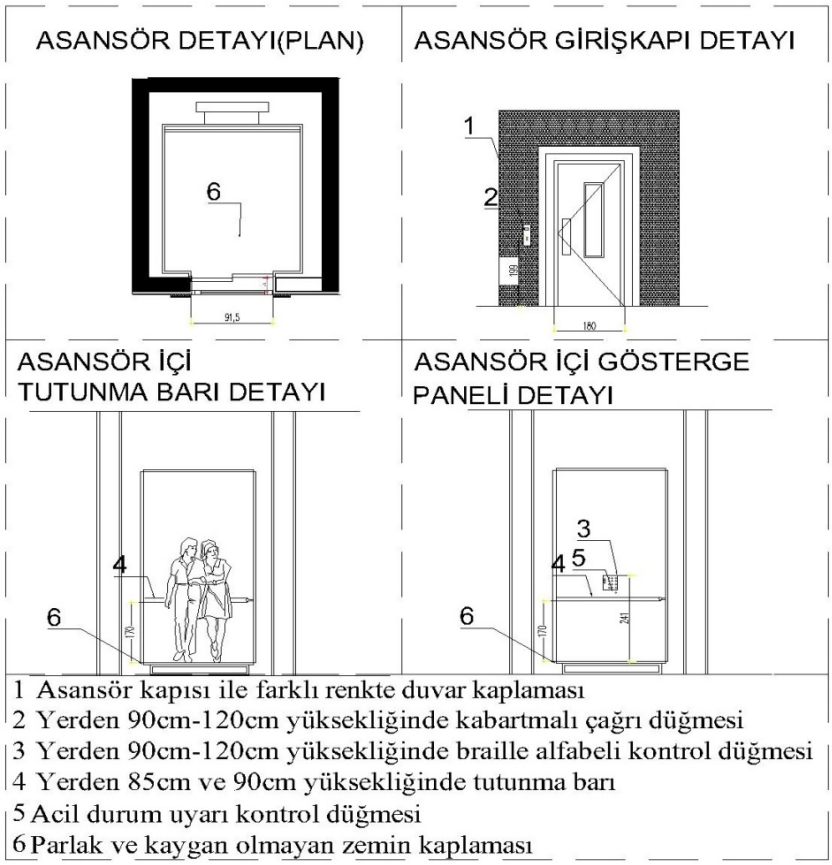
Şekil 5.26. Mühendislik Fakülte Binalarındaki Pencere Çözüm Önerisi

Pencere yapı birleşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Fakülte binasında bulunan pencerelere 15-20cm genişliğinde parapetler yapılması,
- Pencere parapet duvarları 80cm ye yapılması,
- Pencere kolları yerden 90-110cm yüksekliğine yapılması,
- Yerden tavana kadar olan pencerelere koruyucu barlar yapılması şeklindedir.

5.3.6. Asansör

Mühendislik Fakültesi'nin asansör yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.27.).

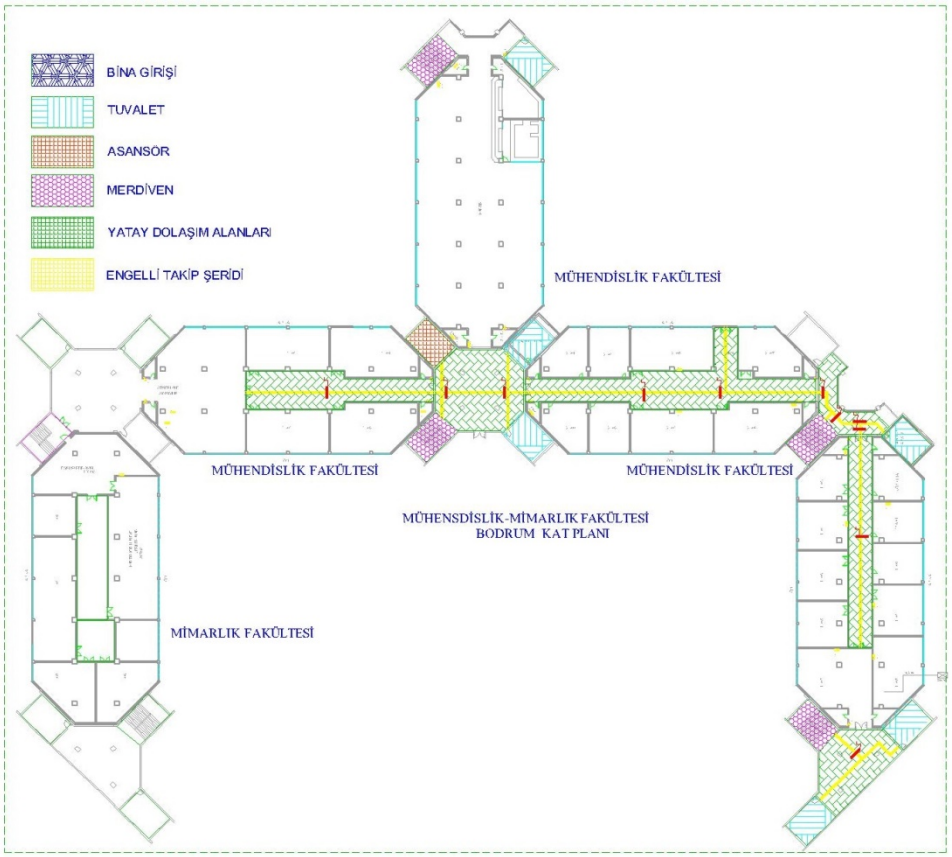
Şekil 5.27. Mühendislik Fakültesi Asansör Çözüm önerisi

Asansör yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

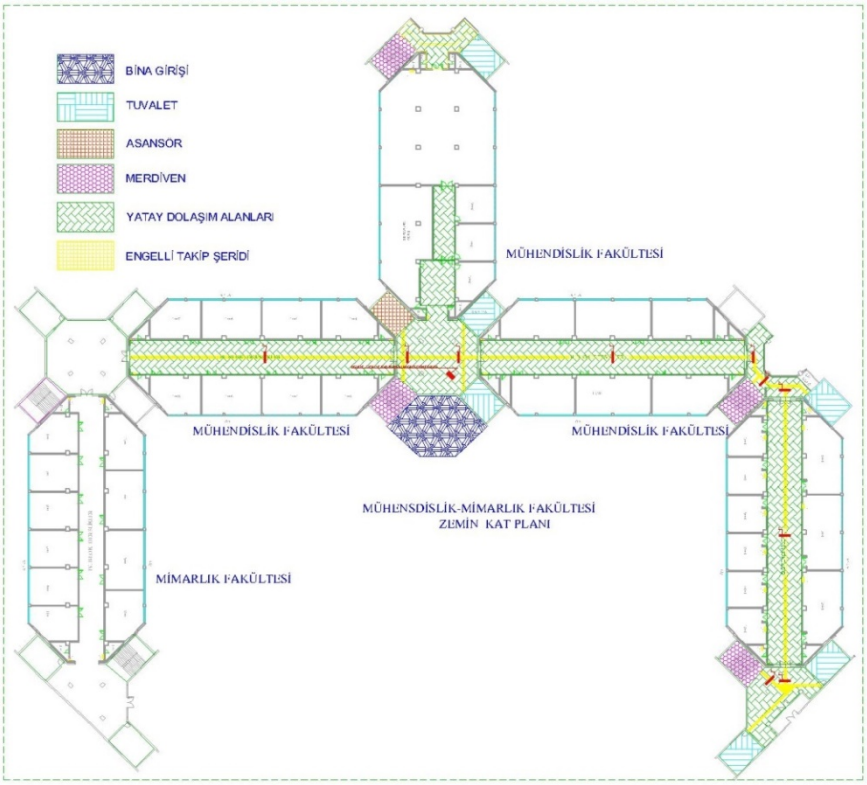
- Mühendislik Fakültesi'nde bulunan asansörün giriş kapısın yanlarına kapıyla farklı renkte duvar kaplaması yapılması,
- Asansör iç ve dışında bulunan gösterge ve paneller engellilerin rahat görüp kullanabileceği konum ve ebatlara yapılması,
- Asansör içlerinin tekerlekli sandalye kullanan engellilerin rahat hareket edebileceği ölçülerde yapılması,
- Asansör içlerine tutunma barları yapılması,
- Asansör içinde parlak olmayan ve kaygan olmayan zemin kaplaması yapılması şeklindedir

5.3.7. İşaret ve Tabelalar

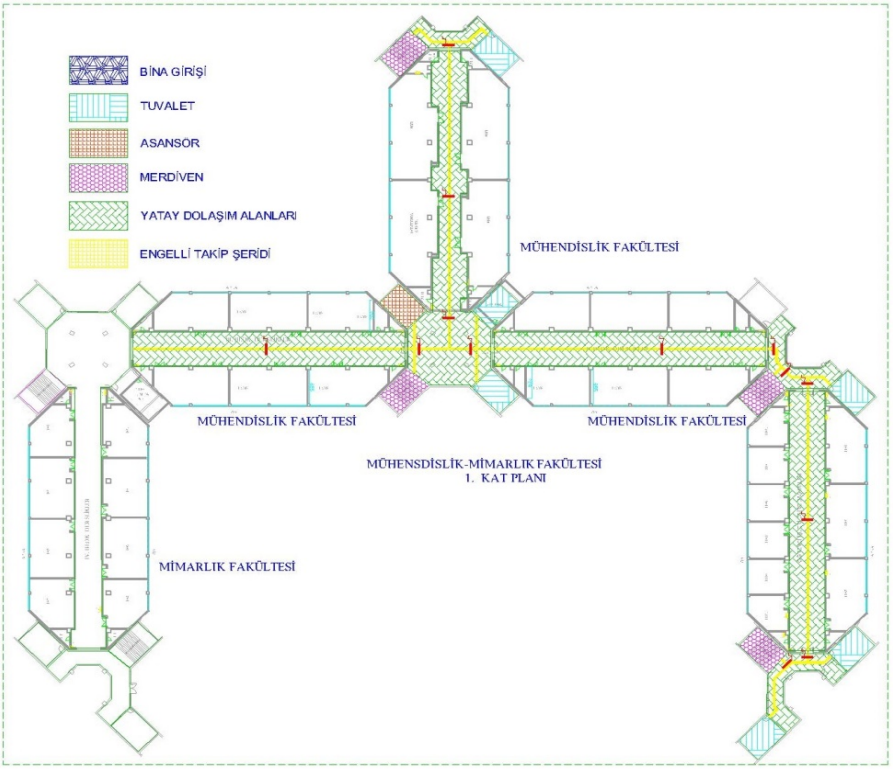
Mühendislik Fakültesinin işaret ve tabelalar yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.28.), (5.29.), (5.30.), (5.31.), (5.32.).

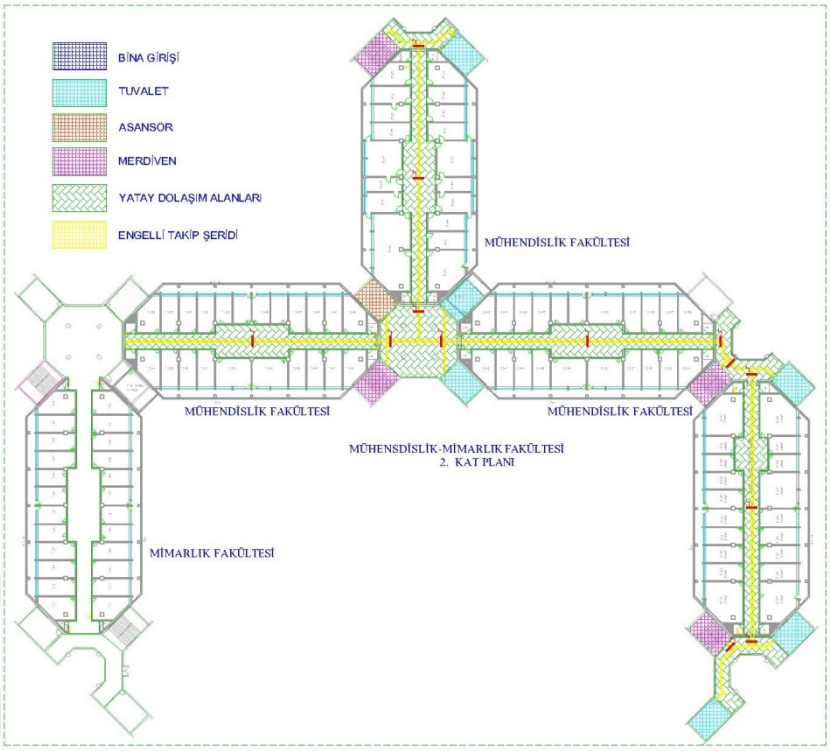
Şekil 5.28. Mühendislik Fakültesi Bodrum Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

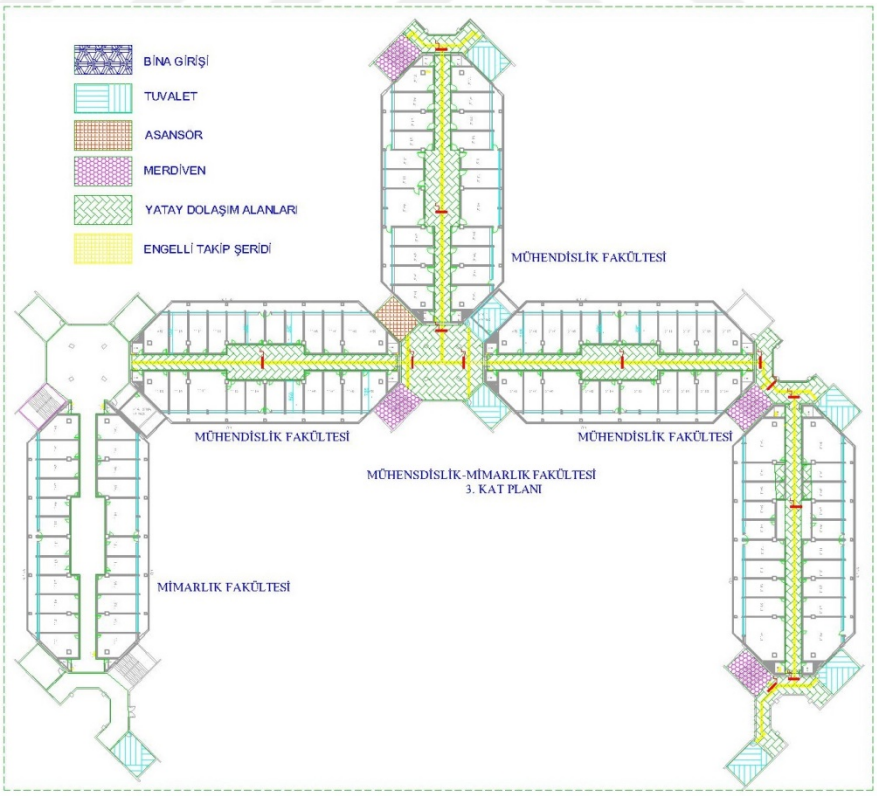
Şekil 5.29. Mühendislik Fakültesi Zemin Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.30. Mühendislik Fakültesi 1. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.31. Mühendislik Fakültesi 2. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.32. Mühendislik Fakültesi 3. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

İşaret ve tabelalar yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

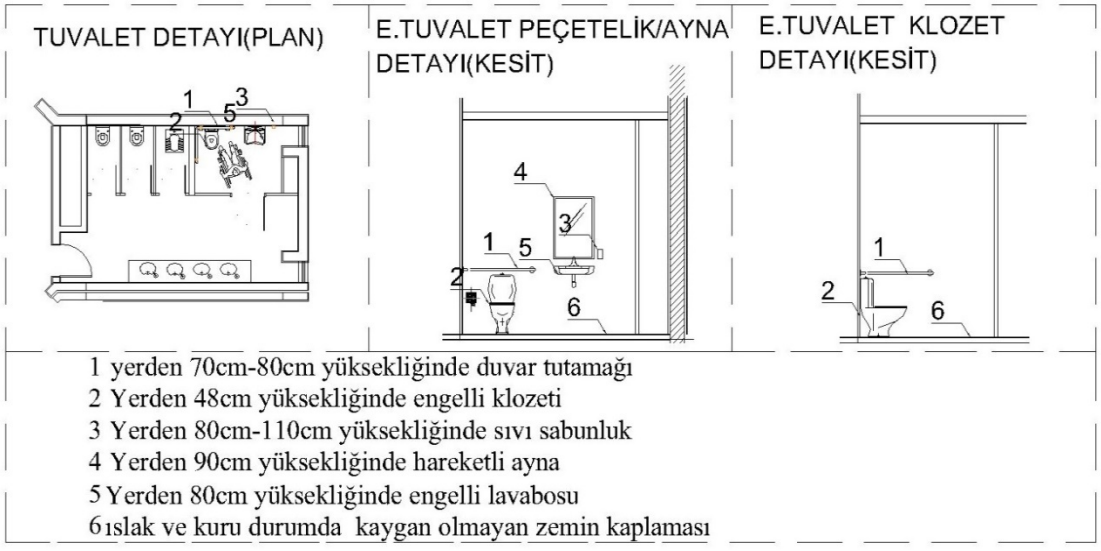
- Mühendislik Fakültesi'nin tüm dolaşım alanlarına hitap edecek şekilde takip şeritleri yapılması,
- Ortak kullanım alanlarında bulunan bina girişi, asansör, tuvalet ve merdivenlere yönelimi sağlayacak tabela ve işaretlerin engellilerin rahat görebileceği konum ve ebatlarda yapılması,
- Bina girişine(zemin kata) görme engellilerin rahat bir şekilde istedikleri yöne gidebilmesi için kabartmalı Braille yazısıyla tabela yapılması,
- Bina girişi, asansör, tuvalet ve merdiven önlerine duyumsanabilir yüzeyler yapılması şeklindedir.

5.4. Mimarlık Fakültesi'ne Ait Çözüm Önerileri

Mimarlık Fakültesi'ne ait yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenlerine ait çözüm önerileri aşağıdadır.

5.4.1. Tuvaletler

Mimarlık Fakültesi'nin tuvalet yapı birimine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.33.).

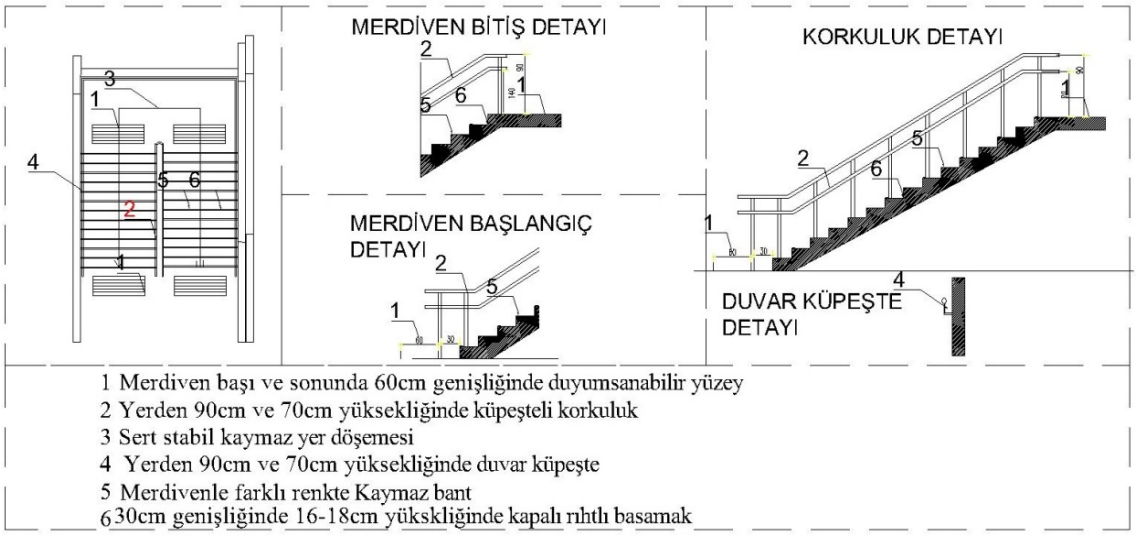
Şekil 5.33. Mimarlık Fakültesi Tuvalet Gurubu Çözüm önerisi

Tuvaletler yapı biriminde yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Mimarlık Fakültesi'nde bulunan tuvalet birimlerinin iç tasarımları tamamıyla değiştirilmiştir. Her tuvalet modülünün içerisine birer tane engelli tuvaleti yapılması,
- Tuvalet zemin kaplamalarında sert stabil ve kaymaz zemin kaplaması yapılması,
- Tuvalet modülünün içerinde bulunan tuvalet kabini kadar lavabo eklenip, eklenen lavabolar engellilere uygun yükseklik ve ebatlara göre yapılması,
- Engelliler için tasarlanan kabinin iç ölçüleri tekerlekli sandalye kullanan engellilerin rahat hareket edebileceği şekilde yapılması,
- Engelli tuvalet içlerinde kullanılan aksesuarların engellilerin rahat kullanabileceği yükseklik ve konumda yapılması,
- Klozet yanlarına ve arkasına engellilerin kullanabileceği engelli tutunma barları yapılması,
- Engelli tuvalet kapıları dışarıya açılacak şekilde yapılması şeklindedir.

5.4.2. Merdivenler

Mimarlık Fakültesi'nin merdiven yapı elemanına ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.34.).

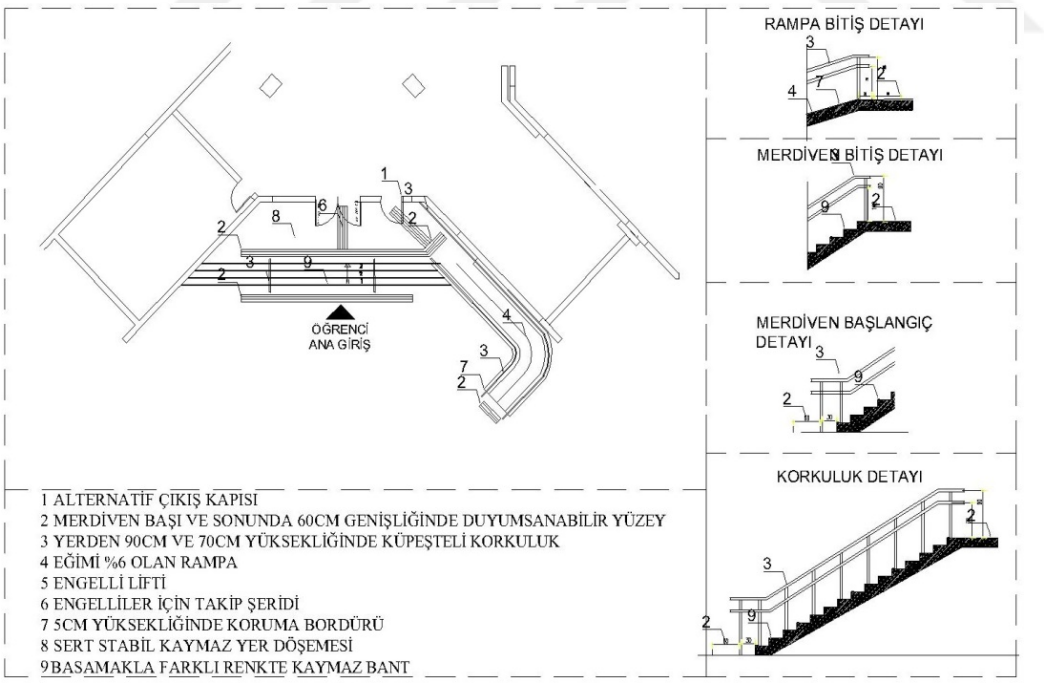
Şekil 5.34. Mimarlık Fakültesi İç Merdiven Çözüm önerisi

Merdiven yapı elemanına yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- ❖ Mimarlık Fakültesi'ndeki merdivenlerin başlangıç ve bitiş noktalarına duyumsanabilir yüzeyler yapılması,
- ❖ Genişliği 3 metreyi geçen merdiven basamaklarına engellilere uygun korkuluk yapılması,
- ❖ Duvar tarafına denk gelen merdivenlerde duvar yüzeyine engellilere uygun küpeşteler yapılması,
- ❖ Farklı yükseklik ve genişlikteki merdiven basamakları aynı ebatlara gelecek şekilde tasarlanıp basamak uçlarına kaymaz bantlar yapılması,
- ❖ Merdiven yüzey kaplaması sert, stabil ve ıslakken kaymaz malzemeden yapılması şeklindedir.

5.4.3. Bina Girişi

Mimarlık Fakültesi'nin bina girişi yapı elemanına ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.35.).

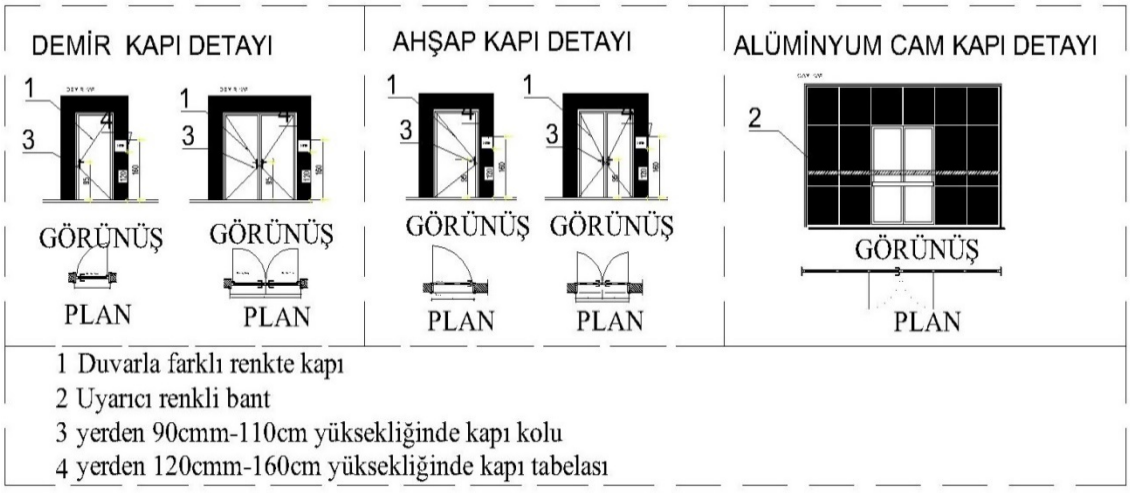
Şekil 5.35. Mimarlık Fakültesi Bina Girişi Çözüm önerisi

Bina girişi yapı elemanına yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Mimarlık Fakültesi'nin giriş kapısının sağ tarafına %6 eğimde engelli rampası yapılması,
- Merdiven ve engelli rampasının başlangıç ve bitiş noktalarına duyumsanabilir yüzeyler yapılması,
- Giriş kapısının sol tarafına alternatif çıkış kapısı yapılması önerilmiştir.
- Genişliği 3 metreyi geçen merdiven basamaklarına engellilere uygun korkuluk yapılması,
- Farklı yükseklik ve genişlikteki merdiven basamakları aynı ebatlara gelecek şekilde tasarlanıp basamak uçlarına kaymaz bantlar yapılması,
- Giriş kapısında bulunan zemin kaplaması sert, stabil ve ıslakken kaymaz malzemeden yapılması şeklindedir.

5.4.4. Kapılar

Mimarlık Fakültesi'nin kapı yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.36.).

Şekil 5.36. Mühendislik Fakülte Binalarındaki İç Kapı Çözüm Önerisi

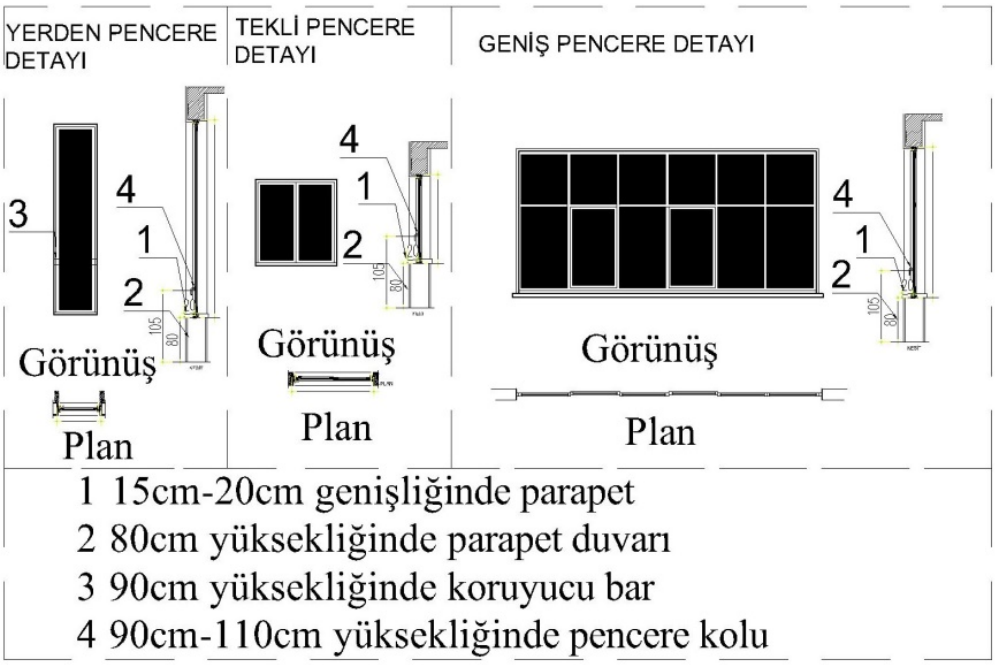
Kapı yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Fakülte binasında bulunan kapı kasa ve kanatları duvarla farklı renkte yapılması,
- Kapı üzerinde bulunan aksesuarlar engellilerin kullanabileceği yükseklik ve konumda yapılması,

- Kapı yanlarındaki kapı tabelalarının engellilerin görebileceği konumda yapılması,
- Cam oranı fazla olan kapılarda belirli yüksekliğe farklı renkte bantlar yapılması şeklindedir.

5.4.5. Pencereler

Mimarlık Fakültesinin pencere yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.37.).

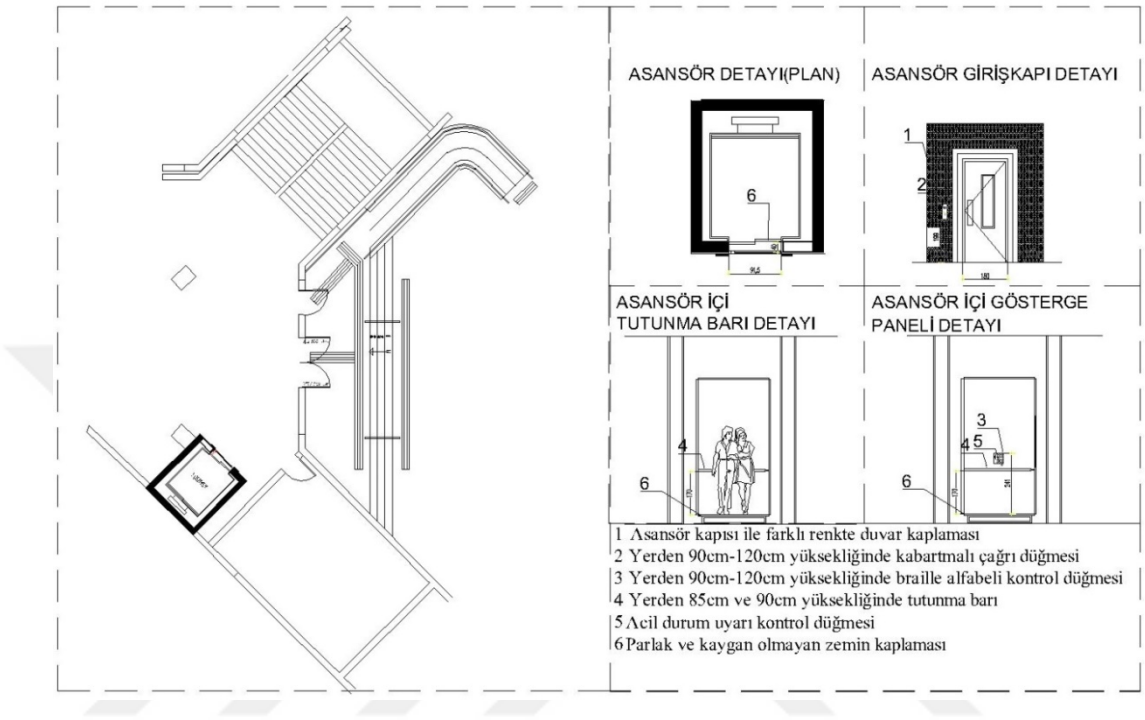
Şekil 5.37. Mühendislik Fakülte Binalarındaki Pencere Çözüm Önerisi

Pencere yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Fakülte binasında bulunan pencerelere 15-20cm genişliğinde parapetler yapılması,
- Pencere parapet duvarları yüksekliklerinin 80’cm ye yapılması,
- Pencere kolların yerden 90-110cm yüksekliğine gelecek şekilde yapılması,
- Yerden tavana kadar olan pencerelere koruyucu barlar yapılması şeklindedir.

5.4.6. Asansör

Mimarlık Fakültesi'nin asansör yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.38.).

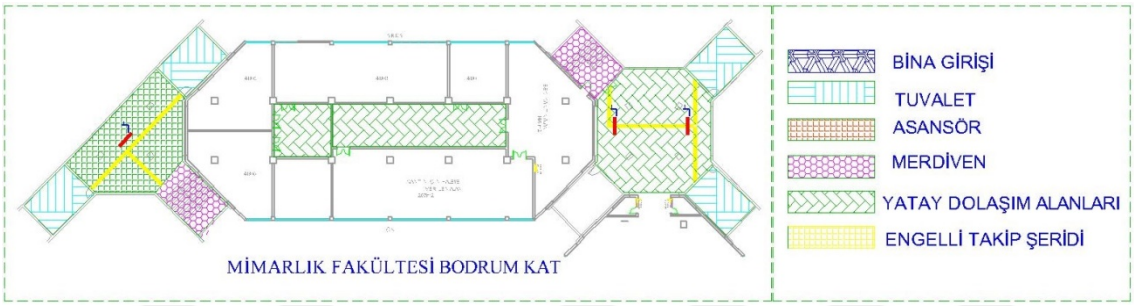
Şekil 5.38. Mimarlık Fakültesi Asansör Çözüm önerisi

Asansör yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

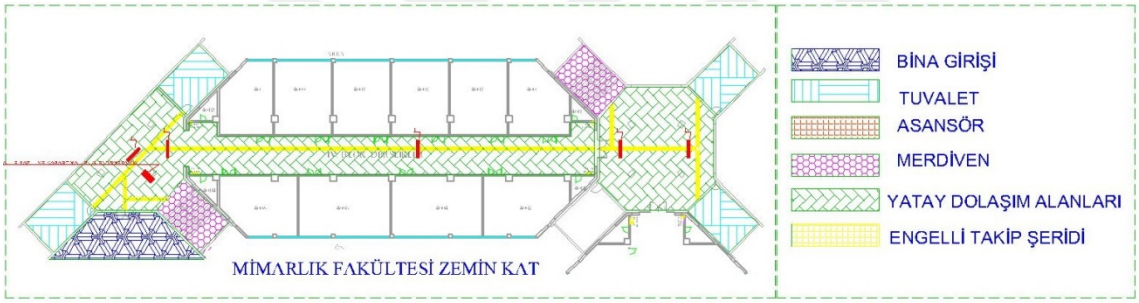
- Mimarlık Fakültesi'nde olmayan engelli asansörü her tarafa rahat yönlendirilebilecek bir konuma yapılması,
- Asansörün giriş kapısın yanlarına kapıyla farklı renkte duvar kaplaması yapılması,
- Asansör iç ve dışında bulunan gösterge ve panellerin engellilerin rahat görüp kullanabileceği konum ve ebatta yapılması,
- Asansör içleri tekerlekli sandalye kullanan engellilerin rahat hareket edebileceği ölçülerde yapılması,
- Asansör içlerine tutunma barları yapılması,
- Asansör içinde parlak olmayan ve kaygan olmayan zemin kaplaması yapılması şeklindedir.

5.4.7. İşaret ve Tabelalar

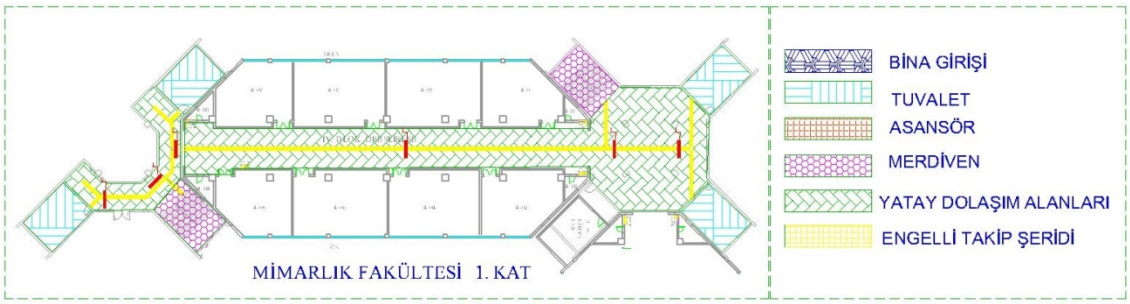
Mimarlık Fakültesi'nin işaret ve tabelalar yapı bileşenine ait1/50 ölçekli plan, kesit görünüş çözüm önerisi aşağıdaki gibidir (Şekil (5.39.), (5.40.), (5.41.), (5.42.), (5.43.).

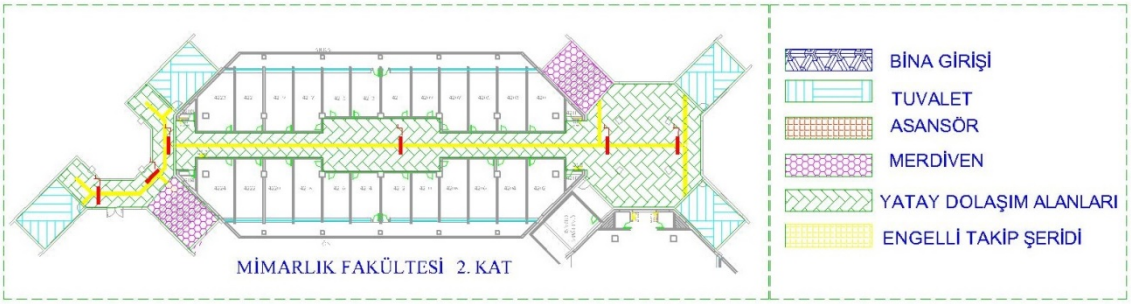
Şekil 5.39. Mimarlık Fakültesi Bodrum Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

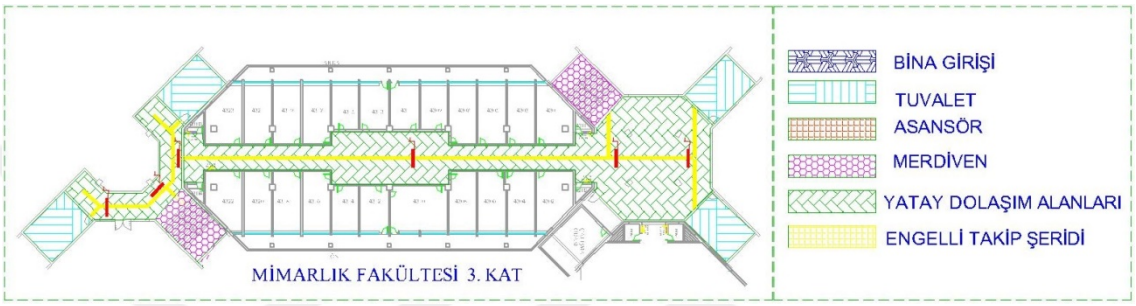
Şekil 5.40. Mimarlık Fakültesi Zemin Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.41. Mimarlık Fakültesi 1. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.42. Mimarlık Fakültesi 2. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

Şekil 5.43. Mimarlık Fakültesi 3. Kat İşaret /Tabela Çözüm Önerisi

İşaret ve tabelalar yapı bileşenine yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

- Mimarlık Fakülte' sinin tüm dolaşım alanlarına hitap edecek şekilde takip şeritleri yapılması,
- Ortak kullanım alanlarında bulunan bina girişi, asansör, tuvalet ve merdivenlere yönelimi sağlayacak tabela ve işaretler engellilerin rahat görebileceği konum ve ebatlarda yapılması,
- Bina girişine(zemin kata) görme engellilerin rahat bir şekilde istedikleri yöne gidebilmesi için kabartmalı Braille yazısıyla tabela yapılması,
- Bina girişi, asansör, tuvalet ve merdiven önlerine duyumsanabilir yüzeyler yapılması şeklindedir.

Sonuç itibari ile yapı birimi, yapı elemanı ve yapı bileşenlerinde erişilebilirlik ulaşılabilirlik ve kullanılabilirlik standartları, gerektiği gibi yapılmadığı takdirde, yalnızca engelli bireyler etkilenmemekte aynı zamanda eksik ve yanlış bilgi verilmesine neden olmaktadır. Türkiye'de bu konuda yeterli mevzuat, hüküm ve kanun olmasına rağmen eski ve yeni yapılan binaların uygulamasında yeterli denetim yapılmadığından ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik sorunları hala devam etmektedir.

6. KAYNAKLAR

Adanır, T.ve ark. 2015.Engelli Standartları Kent ve Binalara Yönelik Uygulama Kriterleri. KTMMOB Mimarlar Odası Yönetim Kurulu 50. Dönem, Sayfa: 10-51,Lefkoşa.

Aikebaier, A. 2013.Çin'deki Üniversite Kentlerinin Gelişme Şekli ve Modeli. Yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 85.

Akçalı, Ş. 2015.Görme Engellilere Yönelik Tasarlanan Mekânların Erişilebilirlik Standartları Kapsamında İrdelenmesi: Görme Engelli Kütüphaneleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İzmir. Sayfa:196.

Akıncı, G. M. 2014. Evrensel tasarım yaklaşımı Bayburt yerleşkesi örneği. ***Tasarım kuram***, sayı 17: 16-26.

Altınok, M. Kars, M. M. 2010.Tekerlekli Sandalye Kullanan Engellilere Yönelik Islak Mekân Düzenlemelerinde Fonksiyonel Yaklaşımlar. ***Dumlupınar Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsü Dergisi***, sayı 21: 107-122.

Anonim. 2012. Sağlık Kurumlarında Özürlü Bireyler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Rehberi. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı, Sayfa:74, Ankara.

Anonim. 2015. Bedensel Engelli Olan Bireylerin Özellikleri Ve Eğitimleri. Aliağa Kaymakamlığı Rehberlik Ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü Bülteni, Nisan 2015.sf:1-7.

Anonim.2004. Americans with disabilities act and architectural barriers actaccessibility guidelines.unıted states access board,Sayfa:322.Amerika.

Bekci, B. 2012.Fiziksel Engelli Kullanıcılar İçin En Uygun Ulaşım Akslarının Erişebilirlik Açıdan İrdelenmesi: Bartın Kenti Örneği. ***Bartın Orman Fakültesi Dergisi,*** Cilt: 14, Özel Sayı, 26-36.

Belir, Ö. 2009.Mimari Erişilebilirlik Kılavuzu. Özürlüler Vakfı, Sayfa:27.

Bilgin, A. Erten, E. 2009.Doğu Akdeniz Bölgesi Ve Çevresinde Üniversite Kampus Planlamaları Üzerine Bir İnceleme. ***Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü***, Cilt:20-1: 147-157.

Bilir, Ö. 2012. Görme Engellilerin Mekân Okumasına Etki Eden Parametrelerin Saptanması. Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 148.

Clerks Department. 2011. Accessibility Design Standards, Burlington, Sayfa:107.

Çelik, A. Ender, E. Akdeniz, S. N. 2011. Engelsiz Parklarda Peyzaj Tasarımı. ***Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*** 8 (2): 05-11.

Çivici, T. Gönen, D. 2015.Balıkesir Üniversitesi Çağış Yerleşkesinin Bedensel Engelli Öğrencilerin Sosyal Alanlara Ulaşılabilirliğinin Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi 3(3), ÖS:Ergonomi2015, 639-646.

Davies, J. E.2007). An overview of international research into the library and information needs of visually impaired people. Library Trends, Cilt 55, Sayı 4, Bahar 2007 :785-795

Davutoğlu, H.2016.Sosyal Yapılarda Engellilere Yönelik Tasarım Prensipleri Ve Örnek Proje Üzerinden İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.108

Demiroğlu1u, D. Çoban, Ç. Özgür, D. 2016. Engelli Bireylerin Üniversite Yerleşkelerinde Ortak Mekânları Kullanabilmeleri Üzerine Örnek Bir Araştırma: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Merkez Yerleşkesi. ***İnönü Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi,***Cilt/Vol. 6 Sayı/No.13:91-108.

Desjardins, E.J. 2014.Illustrated Commentary on Access Requirements in the 2012 British Columbia Building Code. ***British Columbia***,Sayfa:89.

Dikmen, B. Ç. Özçetin, Z.2016. Herkes için Tasarım Kapsamında bir Avrupa Birliği Gençlik ProjesiDeneyimi: Engelsiz Yozgat. ***Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*** Cilt. 4, No. 7, S. 58-74.

Dilbaz, A.U.2016.Temel Eğitim Okullarında Bedensel Engelli Öğrenciler İçin Yapılması Gereken Fiziki Düzenlemeler. Tezsiz Yüksek Lisans Proje Önerisi. T.C. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Denizli.

Erçevik, B. Önal, F. 2011. Üniversite Kampüs Sistemlerinde Sosyal Mekan Kullanımları. ***Megaron***;6(3):151-161

Ergenoğlu.2013.Mimarlıkta Kapsayıcılık: 'Herkes İçin Tasarım' Yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.95.

Erkovan, E. 2013.Evrensel Tasarım İlkeleri Kapsamında Bir Kamusal Alan Olarak Akdeniz Üniversitesi Kampüsünün İncelenmesi. Yüksek lisans tezi, Bahçe şehir Üniversitesi fen bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 193.

E**rt**ekin, M. Çorbacı, L. Ö. 2010. Üniversite Kampüslerinde Peyzaj Tasarımı
(Karabük Üniversitesi Peyzaj Projesi Örneği). ***Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi***, 2010, 10 (1): 55-67

Evliyaoğlu D. 2015. Havalimanlarının Görme Ve Bedensel Engellilerin Erişilebilirliği Üzerinden Değerlendirilmesi; İstanbul Atatürk Havalimanı Örneği. Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 93.

Güngör, C. 2007. Alışveriş Merkezlerinin Engelliler İçin Erişebilirlik Standartları Kapsamında İrdelenmesi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara,285.

Hacıosmanoğlu, I. 2003. Evrensel Tasar›m. ***Tasarım kuram,*** Sayı 3:93-101

Kaplan, H., ve ark. 2010.Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Teknik El Kitabı. T.C Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. Genel Yayın No: 49. Ankara .Haziran 2010,sayfa:15

Maraz, E.2009.Özürlülerin Kent İçinde Erişilebilirliğini Etkileyen Standartlar (Mecidiyeköy Ve Yenibosna Metrobüs Duraklarının İncelenmesi). Yüksek lisans tezi. İstanbul Teknik üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. 109.

Mülayim, A.2009. Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekân Tasarımı .yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.Edirne.163.

Neslihan, D.ve ark. 2009.Evrensel Tasarım: Tanımlar, Hedefler, İlkeler.Mimarlık.1(347):1(http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=361&RecID=2062)erişim:28.11.2016

Olguntürk, N, 2007Evrensel Tasarım: Tüm Yaşlar, Farklı Yetenekler Ve Çeşitli İnsanlık Durumları İçin Tasarım. TMMOB Mimarlar Odası Ankara şubesi bülten 46 Ocak 2007,10.

Ölmezoğlu, İ. N. 2015.Çalışma Yaşamında Engelliler: Gümüşhane İli Engelli İstihdamına İlişkin Emek Arz Yönlü Bir Araştırma. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara,117.

Özdingiş, N. 2007. İstanbul Kent Parklarının Bedensel Özürlüler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 164

Özuslu, E. Şeçkin, A. Atasağun, Demet. 2012. Ulaşılabilir Kent Gaziantep. Gaziantep Valiliği Çevre Ve şehircilik İl Müdürlüğü, Sayfa:56, Gaziantep.

Şahin, N.2012.Engellilere Yönelik Eğitim Yapılarının Tasarım Prensipleri Ve Örnekler Üzerinde İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul

TSE. 1999. Şehir İçi Yollar – Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları. Türk Standartları Enstitüsü. Ankara. 1999

TSE. 2011.Özürlüler Ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gerekleri. Türk Standartları Enstitüsü(TS 9111). Ankara. 2011

TSE. 2012. Özürlüler Ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gerekleri. Türk Standartları Enstitüsü(TS 9111).. Ankara. 2012

Ulusoy, A.2006.Kaynaştırma Eğitimi Kapsamında Eğitim Yapılarında Engellilerin Kullanımına Yönelik Mimari Düzenlemeler. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü . İzmir**.**

Yıldırım, H. 2014.Kamu Ve Özel Sektörde Hizmet Veren Kurum Ve Kuruluş Binalarının Engelli Bireylere Uygunluğunun İncelenmesi (Elazığ İl Örneği**).** Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

EKLER

EK 1: Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı'ndaki eğitim yapılarında, engelli bireylerin yapı içerisinde karşılaştığı mimari engellerin tespiti için anket formu.

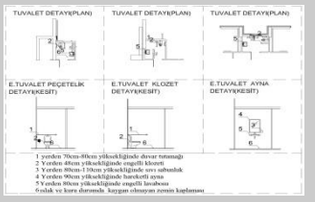
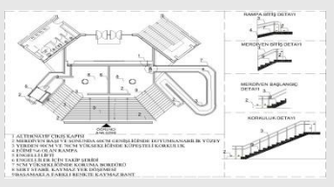
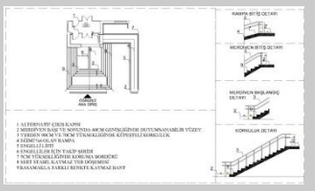
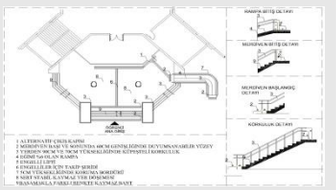
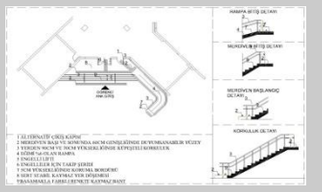
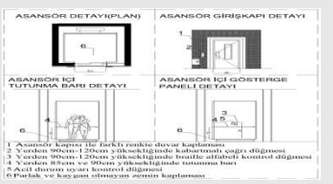
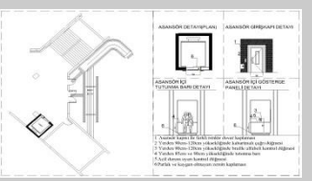
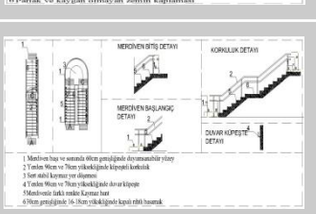
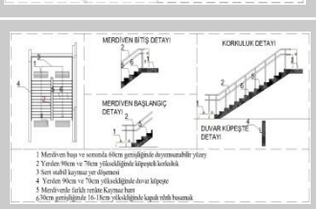
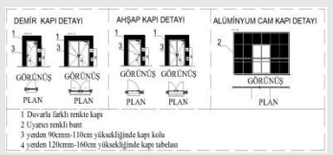
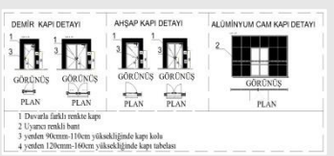
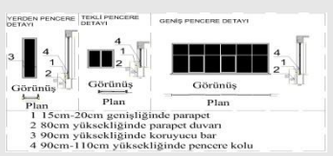
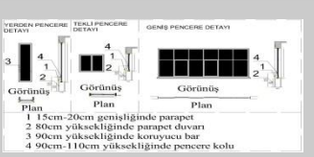
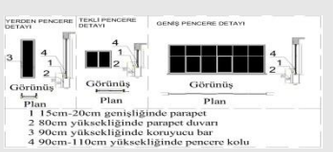
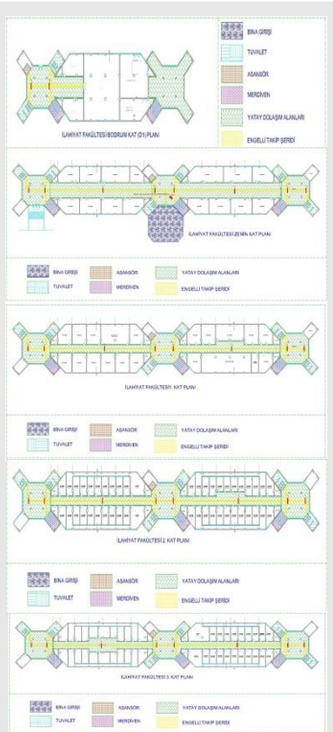
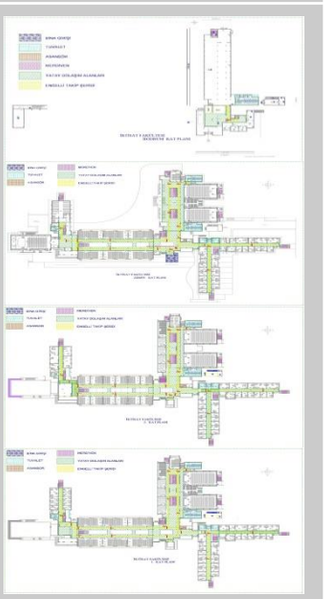
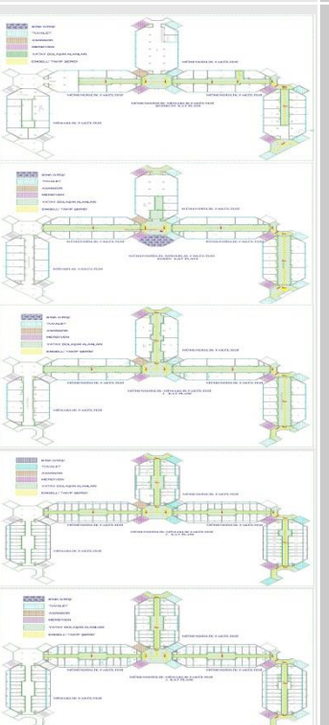
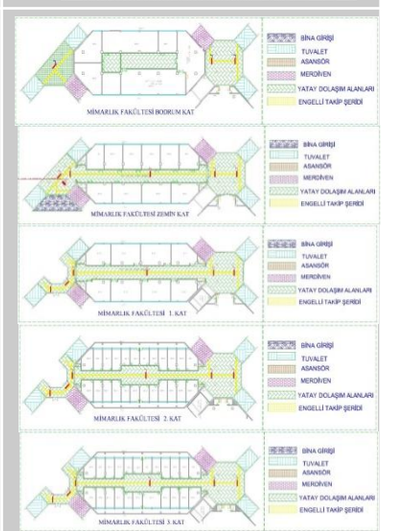
DİCLE ÜNİVERSİTESİ KAMPÜS ALANINDA Kİ EĞİTİM YAPILARINDA ENGELLİ BİREYLERİN YAPI İÇERİSİNDE KARŞILAŞTIĞI MİMARİ ENGELLERİN TESPİTİ İÇİN ANKET FORMU						
Bu Anket Çalışması Dicle Üniversitesi Kampüs Alanı İçerisinde Bulunan Eğitim yapılarında, engelli kullanıcıların ulaşılabilirlik, erişilebilirlik ve kullanılabilirlik kapsamında karşılaştıkları sorunların tespiti için yapılmaktadır. Bu bağlamda incelenecek olan yapı içi bileşenleri: merdivenler, rampalar, bina girişleri, zemin kaplamaları, kapılar, pencereler, asansörler, işaret /tabelalar ve tuvaletler olacaktır.						
Mesleğiniz		Öğrenci		Personel	Öğretim elemanı	
Engel gurubunuz		Hareket engelli	Görme engelli	İşitme engelli	Zihinsel engelli	
Yaşınız		20 yaş altı	20 yaş	20-30 yaş	30-40 yaş	40 yaş ve üstü
Cinsiyetiniz		Kadın	Erkek			
		Puanlama				
Sayı	Soru	Çok iyi	İyi	Normal	Kötü	Çok kötü
	MERDİVENLER					
1	Merdivenleri rahat inip çıkmak açısından nasıl buluyorsunuz?					
2	Merdivenlerde kullanılan yüzey kaplamanı (ıslakken…vb.) nasıl buluyorsunuz?					
3	Merdiven genişliği, basamak genişliği ve merdiven basamak yüksekliğini nasıl buluyorsunuz?					
4	Merdiven korkuluk ebatlarını nasıl buluyorsunuz?					
5	Merdiveni inip çıkarken yüzeylerinin algılamada nasıl buluyorsunuz?					
	RAMPALAR					
6	Rampaları rahat inip çıkmak açısından nasıl buluyorsunuz?					
7	Rampa yüzey kaplamalarını nasıl buluyorsunuz?					

8	Rampa giriş ve çıkışlarının algılamasını nasıl buluyorsunuz?					
9	Rampalarda korkuluk ebatlarını nasıl buluyorsunuz?					
10	Rampa genişlik ve uzunluklarını nasıl buluyorsunuz?					
BİNA GİRİŞLERİ						
11	Bina girişlerini rahat algılayabiliyor musunuz?					
12	Bina girişlerinde kullanan zemin kaplamalarını nasıl buluyorsunuz?					
13	Bina giriş kapı kanatlarında cam malzemesi kullanılmasını nasıl buluyorsunuz?					
14	Bina giriş kapılarının genişlik ve yüksekliklerini nasıl buluyorsunuz?					
ZEMİN KAPLAMALARI						
15	Bina içerisindeki zemin kaplamalarını nasıl buluyorsunuz?					
KAPILAR						
16	Bina içi kapı genişlik ve yüksekliklerini nasıl buluyorsunuz?					
17	Bina içindeki kapıların Kolay algılanabilmesini nasıl buluyorsunuz?					
18	Bina içindeki kapıların açılıp kapanabilmelerini nasıl buluyorsunuz?					
PENCERELER						
19	Pencerelerden dışarıyı görmek için yerden yüksekliğini nasıl buluyorsunuz?					

20	Pencerelerin rahat açılıp kapatılabilmelerini nasıl buluyorsunuz?					
ASANSÖRLER						
21	Asansör önlerindeki bekleme alanlarını nasıl buluyorsunuz?					
22	Asansör gösterge ve düğmelerinin yerden yükseklik ve konumlarını nasıl buluyorsunuz?					
23	Asansör içlerinin genişliklerini nasıl buluyorsunuz?					
24	Asansör giriş çıkışlarını nasıl buluyorsunuz?					
25	Bina girişinde kaldırma platformlarının olmamasını nasıl buluyorsunuz?					
26	Bina içlerinde kaldırma platformlarının olmamasını nasıl buluyorsunuz?					
27	Yapı içinde merdivenler için kaldırma platformu olmamasını nasıl buluyorsunuz?					
İŞARET VE TABELALAR						
28	Bina içinde yönlendirme için işaret ve tabela sayılarını nasıl buluyorsunuz?					
29	İşaret ve tabelaların rahat görülüp, okunabilmelerini nasıl buluyorsunuz?					
30	İşaret ve Tabelaların ebat ve yerden yüksekliklerini nasıl buluyorsunuz?					
31	İşaret ve Tabelaların konumlarını nasıl buluyorsunuz?					
TUVALETLER						
32	Tuvalet kabin kapılarının rahat açılıp kapanabilmelerini nasıl buluyorsunuz?					

33	Tuvalet kapı genişlik ve yüksekliklerini nasıl buluyorsunuz?					
34	Tuvalet kabin iç ölçülerini nasıl buluyorsunuz?					
35	Tuvalet aksesuarlarının yerden yükseklik ve konumlarını nasıl buluyorsunuz?					

EK 2: DİCLE ÜNİVERSİTESİ KAMPUS ALANINDAKİ İLAHİYAT İKTİSAT MÜHENDİSLİK MİMARLIK FAKÜLTELERİNİN ULAŞILABİLİRLİK ERİŞİLEBİLİRLİK VE KULLANILABİLİRLİKLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRME TABLOSU

KRİTER	İLAHİYAT FAKÜLTESİ	İKTİSAT FAKÜLTESİ	MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ	MİMARLIK FAKÜLTESİ
ULAŞILABİLİRLİK	Uygun Değil	Uygun Değil	Uygun Değil	Uygun Değil
ERİŞİLEBİLİRLİK	Uygun Değil	Uygun Değil	Uygun Değil	Uygun Değil
KULLANILABİLİRLİK	Uygun Değil	Uygun Değil	Uygun Değil	Uygun Değil
İLAHİYAT, İKTİSAT, MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ TUVALET BİRİMİ ÇÖZÜM ÖNERİSİ				
İLAHİYAT, İKTİSAT, MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ BİNA GİRİŞİ ÇÖZÜM ÖNERİSİ				
İLAHİYAT, İKTİSAT, MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ ASANSÖR ÇÖZÜM ÖNERİSİ				
İLAHİYAT, İKTİSAT, MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ MERDİVEN ÇÖZÜM ÖNERİSİ				
İLAHİYAT, İKTİSAT, MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ KAPI ÇÖZÜM ÖNERİSİ				
İLAHİYAT, İKTİSAT, MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ PENCERE ÇÖZÜM ÖNERİSİ				
İLAHİYAT, İKTİSAT, MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ İŞARET TABELA ÇÖZÜM ÖNERİSİ				

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Harun TUNÇ

Doğum Yeri: Şırnak

Doğum Tarihi: 18.01.1987

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise: Şile İ.M.K. B 50.Yıl Süper Lisesi(2004),

Şırnak Süper Lisesi (2005-2007)

Lisans: Dicle Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Mimarlığı Bölümü (2010–2014)

Yüksek Lisans: Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı (2015-2017)

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl

Altındağ.Tic. Müş. Ltd. Şti.

- 2014-2015 Dizayn ofis Mimarı
- 2015-2016 Saha uygulama Mimarı
- 2015-…. İnce işler Şefi

Caba İnşaat Enerji Turizm Sanayi Ve Ticaret AŞ

- 2016 Mimari koordinasyon şefi (5 ay yarı zamanlı)

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI İNTİHAL RAPORU FORMU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
ADI VE SOYADI	HARUN TUNÇ
ÖĞRENCİ NO	15808015
EĞİTİM – ÖĞRETİM YILI	2015-2017
YARIYIL	☒ Güz ☐ Bahar
ANABİLİM DALI	MİMARLIK ANABİLİM DALI
PROGRAM	Yüksek Lisans
TEZ KONUSU	DİCLE ÜNİVERSİTESİ KAMPÜS ALANINDAKİ EĞİTİM YAPILARININ ENGELLİ KULLANICI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
İNTİHAL RAPORU BİLGİLERİ	
RAPOR TÜRÜ	Tez Savunma Sınavı Sonrası
SAYFA SAYISI	159
BENZERLİK ORANI	%22
RAPORLAMA TARİHİ	27/12/ 2017

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın kapak sayfası, giriş, ana bölümler, sonuç ve tartışma kısımlarından oluşan toplam 159 sayfalık kısmına ilişkin, 27/12/2017 tarihinde tez danışmanım tarafından *ıthenticate* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan intihal raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 22'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- ☐ Kabul/Onay sayfaları hariç,
- ☐ Kaynakça hariç
- ☐ Alıntılar hariç/dâhil
- ☒ Diğer

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Programlarda Tez Çalışması İntihal Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Harun TUNÇ

27/12/2017

Doç. Dr. F. Demet AYKAL
Tez Danışmanı

27/12/2017

Doç. Dr. D. Türkan KEJANLI
Anabilim Dalı Başkanı